

ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

**ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ**

Μαρούσι 2016

Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων (Ε.Ο.Ε.)– Ανεξάρτητη Αρχή
Ανδρέα Παπανδρέου 37, 151 80 Μαρούσι
Τηλέφωνο: +30 210 344 3841
Email: eoe@minedu.gov.gr
Ιστοσελίδα: eoe.minedu.gov.gr

Καταγραφή – επεξεργασία υλικού
και γενική επιμέλεια της έκδοσης
από το

Τμήμα Επιστημονικής Υποστήριξης του Ε.Ο.Ε.

Ανδρέας Λάμπος
Χριστίνα Μιτσιάλη
Κωνσταντίνος Παπαμεντζελόπουλος

Β' έκδοση,
Μαρούσι 2016

Περιεχόμενα

Προλογικό σημείωμα σ. 3

Εισαγωγή σ. 5

Κεφάλαιο 1^ο. Εξεταστικό σύστημα και Αξιολόγηση στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση- Προαγωγικές Εξετάσεις σ. 7

- 1. Εισαγωγικά σ. 7
- 2. Εσωτερική αξιολόγηση σ. 7
- Πίνακας 1. Προαγωγή στην επόμενη τάξη σ. 8
- Πίνακας 2. Βαθμολογικό σύστημα ενδοσχολικής αξιολόγησης σ. 8

Κεφάλαιο 2^ο. Πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση σε χώρες της Ευρώπης σ. 9

- Μορφές εξετάσεων σ. 9
- Πίνακας 3. Μορφές γραπτών εξετάσεων στο τέλος της μετα-υποχρεωτικής γενικής εκπαίδευσης σ. 9
- Φινλανδία σ. 11
- Αγγλία σ. 18
- Γαλλία σ. 25
- Γερμανία σ. 32
- Ιταλία σ. 39
- Ισπανία σ. 47
- Αυστρία σ. 53
- Ολλανδία σ. 57
- Δανία σ. 63
- Σλοβακία σ. 72

Παράρτημα σ. 77

- Πίνακας 4: Ερωτηματολόγιο σ. 88
- Πίνακας 5. Προϋποθέσεις εισαγωγής στην ανώτατη εκπαίδευση σε χώρες της Ευρώπης σ. 90
- Πορεία έρευνας – Υποβολή συμπληρωματικού ερωτήματος σ. 94

Συμπεράσματα σ. 108

Βιβλιογραφία σ. 109

Προλογικό σημείωμα

Ο Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων (Ε.Ο.Ε.), στο πλαίσιο εφαρμογής του ιδρυτικού του Νόμου (άρθρο 16 του Ν. 4186/2013) «επιτελικός επιστημονικός φορέας αρμόδιος για ζητήματα που αφορούν στις γραπτές προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις στο Γενικό και στο Επαγγελματικό Λύκειο και στις εξετάσεις εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση», προβαίνει σε συγκριτική μελέτη των εξεταστικών συστημάτων στις χώρες της Ευρώπης, με έμφαση στο πεδίο της πρόσβασης του μαθητή στη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Τα στοιχεία που παρουσιάζονται στην έκθεση αυτή προέρχονται κατά κύριο λόγο από τις περιγραφικές πληροφορίες και τα στατιστικά στοιχεία που παρέχει το δίκτυο «Ευρυδίκη», καθώς και από τις απαντήσεις σε σχετικό ερωτηματολόγιο που υπέβαλε ο (Ε.Ο.Ε.) στο αρμόδιο Υπουργείο των υπό εξέταση χωρών μέσω του δικτύου «Ευρυδίκη». Επιπλέον, χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από προηγούμενες μελέτες που διενεργήθηκαν για το θέμα αυτό: 1) μελέτη του Κέντρου Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Κλαδικό Ινστιτούτο Εκπαίδευσης ΙΝΕ/ΓΣΕΕ – ΟΙΕΛΕ, *Συστήματα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση- Η ευρωπαϊκή εμπειρία (Αγγλία, Βέλγιο, Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία, Ολλανδία, Πορτογαλία, Φινλανδία)*, τόμ. 1, Αθήνα 2004, της οποίας το αντικείμενο αφορούσε τα αναλυτικά προγράμματα, το εξεταστικό σύστημα και το σύστημα αξιολόγησης στο τέλος της κατώτερης/ υποχρεωτικής εκπαίδευσης και της ανώτερης γενικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης· 2) μελέτη του (τότε) Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, *Η ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στην Ευρώπη: Αξιολόγηση και εξεταστικά συστήματα*, Αθήνα 2003, της οποίας στόχος ήταν η παρουσίαση στοιχείων σχετικών με το σύστημα αξιολόγησης των μαθητών σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο επίπεδο της ανώτερης γενικής Δευτεροβάθμιας ή μετα-υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Οι ανωτέρω μελέτες, αν και χρονικά πολύ προγενέστερες, είναι σημαντικές στο μέτρο που παρουσιάζουν ευσύνοπτα αφενός τις διαφορές των συστημάτων αξιολόγησης μεταξύ των χωρών της Ευρώπης και αφετέρου τις τάσεις σύγκλισής τους. Άλλωστε, η αναγκαία επικαιροποίηση των στοιχείων που συνδέονται με πρόσφατες εκπαιδευτικές

μεταρρυθμίσεις γίνεται σε τακτική βάση μέσω των πληροφοριών του δικτύου «Ευρυδίκη».

Τμήμα Επιστημονικής Υποστήριξης Ε.Ο.Ε.

Εισαγωγή

Η αξιολόγηση είναι μια διαρκής και σκόπιμη λειτουργία, η οποία ενσωματώνεται στην όλη διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης. Η αξιολόγηση των μαθητών αποτελεί μια μόνο πτυχή της σχολικής αξιολόγησης με την ευρύτερη έννοιά της. Δεν αποτελεί απλώς μια διαδικασία ελεγκτικού ή διαπιστωτικού χαρακτήρα. Ανατροφοδοτεί την εκπαιδευτική πράξη επιδιώκοντας τη συνεχή αναβάθμιση της ποιότητας του σχολείου και τη βελτίωση όλων των εκπαιδευτικών μέσων και παραγόντων. Σε καμία περίπτωση δε πρέπει η αξιολόγηση να συνδέεται με μια άγονη ιεράρχηση και ταξινόμηση των μαθητών. Δεν μπορεί να είναι αυτοσκοπός, αλλά βασικός μοχλός κινητοποίησης του σχολείου και του εκπαιδευτικού για την πρόταση εκείνων των παιδαγωγικών και διδακτικών μέτρων που αναβαθμίζουν την παρεχόμενη εκπαίδευση.

Οι συγκριτικές μελέτες που γίνονται στο πλαίσιο της προβληματικής του συστήματος αξιολόγησης των μαθητών, βάσει ερμηνείας των αποτελεσμάτων που προκύπτουν σε εθνικό επίπεδο, διευρύνουν και εμπλουτίζουν την εικόνα της σχολικής πραγματικότητας της κάθε χώρας. Τα αποτελέσματα τέτοιων ερευνών παρέχουν εμπειρικές πληροφορίες και συγκριτικά επιχειρήματα χρήσιμα σε όσους σχεδιάζουν και υλοποιούν την εκπαιδευτική πολιτική. Αποτελούν εργαλεία ανάλυσης και μελέτης για τους επιστήμονες, τους ειδικούς και τους επαγγελματίες στον χώρο της εκπαίδευσης, και συγκροτούν μια βάση δεδομένων για εξαγωγή συμπερασμάτων με στόχο τον έλεγχο και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών συστημάτων σε εθνικό επίπεδο. Όσα προαναφέρθηκαν εξηγούν το αυξημένο ενδιαφέρον ποικίλων φορέων (διεθνών οργανισμών, κυβερνήσεων κ.λπ.) για την αξιολόγηση των μαθητών.

Κατά κεφάλαιο, η έκθεση αυτή πραγματεύεται τα παρακάτω θέματα: στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια επισκόπηση του συστήματος της εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης που ισχύει στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Το δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται, σε γενικές γραμμές, στη δομή της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και, εκτενώς, στο σύστημα

εισαγωγής των μαθητών στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση στις εξής χώρες: Φινλανδία, Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία, Αυστρία, Ολλανδία, Δανία, Σλοβακία.

Στο τέλος της παρούσας μελέτης παρατίθεται, με τη μορφή παραρτήματος, το ερωτηματολόγιο¹ που εστάλη από τον Ε.Ο.Ε. μέσω του δικτύου «Ευρυδίκη» στα Ευρωπαϊκά κράτη και αφορά την πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, καθώς και οι απαντήσεις που λάβαμε από τις χώρες.

---

¹ Στο ερωτηματολόγιο αυτό, που εστάλη για επικαιροποίηση των στοιχείων που ήδη διέθετε το Τμήμα Επιστημονικής Υποστήριξης του Ε.Ο.Ε. από το δίκτυο «Ευρυδίκη», ανταποκρίθηκαν οι εξής χώρες: Γαλλία, Ισπανία, Ολλανδία, Σλοβακία, Αυστρία, Αγγλία, Πολωνία. Η απάντηση της Γερμανίας μας παρέπεμπε στο ευρωπαϊκό δίκτυο «Ευρυδίκη».

Κεφάλαιο 1^ο Εξεταστικό σύστημα και Αξιολόγηση στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση - Προαγωγικές Εξετάσεις.

1. Εισαγωγικά:

Σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι η συνοπτική παρουσίαση του συστήματος της εσωτερικής² και εξωτερικής³ αξιολόγησης των επιδόσεων των μαθητών που ισχύει στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) στο τέλος της υποχρεωτικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Στις χώρες με διαφορετικούς τύπους σχολείων, η μελέτη εστιάζεται κυρίως στη γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

2. Εσωτερική αξιολόγηση

Η εσωτερική ή αλλιώς ενδοσχολική αξιολόγηση υπάρχει και εφαρμόζεται σε όλες τις χώρες της Ε.Ε. κατά τη διάρκεια της κατώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Γυμνάσιο). Η ακριβής μορφή της εσωτερικής αξιολόγησης διαφοροποιείται από χώρα σε χώρα. Σε γενικές γραμμές και παρά τις διαφορές σημαίνει την παρακολούθηση της συμμετοχής των μαθητών στην τάξη, την προφορική και γραπτή αξιολόγηση (εργασίες, τεστ, ορθογραφία, επαναληπτικά διαγωνίσματα). Είναι μια διαρκής αποτίμηση της επίδοσης του μαθητή και συνεχής παρακολούθηση της εργασίας του από τον εκπαιδευτικό. Σε κάποιες χώρες πτυχή της εσωτερικής αξιολόγησης είναι ένας τυποποιημένος έλεγχος της συμπεριφοράς του μαθητή.

Από την εσωτερική αξιολόγηση εξαρτάται η προαγωγή των μαθητών στην επόμενη τάξη. Στον Πίνακα 1⁴ παρουσιάζονται οι χώρες στις οποίες η προαγωγή των μαθητών προσδιορίζεται κατ' αυτόν τον τρόπο. Από τον πίνακα

² Ο όρος εσωτερική αξιολόγηση (school based assessment) αναφέρεται στις εξετάσεις που διενεργούνται από και μέσα στο σχολείο σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται απ' αυτό.

³ Ο όρος εξωτερική αξιολόγηση (external examinations) αναφέρεται στις εξετάσεις που διενεργούνται στις σχολικές μονάδες από θεσμοθετημένους ή εξουσιοδοτημένους από το Υπουργείο Παιδείας φορείς ή ανεξάρτητους φορείς εκπαίδευσης (ιστιτούτα, ερευνητικά κέντρα, πανεπιστήμια, ιδιωτικές ή δημόσιες αρχές).

⁴ Οι πίνακες 1 και 2 προέρχονται από την έρευνα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου με θέμα « Η ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ευρώπη: Αξιολόγηση και εξεταστικά συστήματα », Αθήνα 2003.

προκύπτει ότι στις περισσότερες χώρες η προαγωγή των μαθητών βασίζεται στην ενδοσχολική αξιολόγηση. Εξαίρεση αποτελούν οι σκανδιναβικές χώρες (Δανία, Φινλανδία, Ισλανδία, Νορβηγία και Σουηδία) και οι αγγλόφωνες χώρες (Ιρλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο).

Πίνακας 1. Προαγωγή στην επόμενη τάξη

ΤΡΟΠΟΣ ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ	ΧΩΡΕΣ
Προαγωγή βάσει της ενδοσχολικής αξιολόγησης	Αυστρία, Βέλγιο, Γερμανία, Ισπανία, Γαλλία, Ελλάδα, Ιταλία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Πορτογαλία
Αυτόματη προαγωγή	Δανία, Φινλανδία, Ιρλανδία, Νορβηγία, Σουηδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ισλανδία

Ο Πίνακας 2 παρουσιάζει τον τρόπο με τον οποίο καθορίζεται το βαθμολογικό σύστημα στην ενδοσχολική αξιολόγηση στις υπό μελέτη χώρες.

Πίνακας 2. Βαθμολογικό σύστημα ενδοσχολικής αξιολόγησης

ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΧΩΡΕΣ
Κεντρικά προσδιοριζόμενο ⁵ βαθμολογικό σύστημα αξιολόγησης	Αυστρία, Γερμανία, Δανία, Ισπανία, Φινλανδία, Γαλλία, Ελλάδα, Ιταλία,
Μη κεντρικά προσδιοριζόμενο βαθμολογικό σύστημα αξιολόγησης	Βέλγιο, Ιρλανδία, Αγγλία

⁵ Η έννοια «κεντρικά προσδιοριζόμενο σύστημα» αναφέρεται στη νομοθεσία (ωρολόγια προγράμματα, προγράμματα σπουδών, εξεταστέα-διδασκτέα ύλη κ.α.) που καθορίζεται από το Υπουργείο Παιδείας της εκάστοτε χώρας και αφορά στο σύνολο των σχολικών μονάδων.

Κεφάλαιο 2^ο Πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση σε χώρες της Ευρώπης

Το κεφάλαιο αυτό παρουσιάζει μια γενική επισκόπηση των εξεταστικών συστημάτων που ισχύουν σε χώρες της Ευρώπης στο τέλος της μετα-υποχρεωτικής εκπαίδευσης (Λύκειο). Στόχος είναι η συγκριτική ανάλυση των εξετάσεων αυτών που είναι καθοριστικές για την πρόσβαση των υποψηφίων στην ανώτερη εκπαίδευση, κάνοντας ιδιαίτερη αναφορά στις γραπτές.

Μορφές εξετάσεων

Παραθέτουμε αυτή την εισαγωγική ενότητα για μια συνοπτική εικόνα της διαφορετικότητας των μορφών των τελικών εξετάσεων σε εθνικό επίπεδο. Στον Πίνακα 3 που ακολουθεί μπορούμε να δούμε σε ποιες χώρες εφαρμόζονται εξωτερικές γραπτές εξετάσεις στο τέλος της ανώτερης Β/θμιας και σε ποιες οι καθοριζόμενες σε αυτό το επίπεδο εξετάσεις διενεργούνται εσωτερικά, σε επίπεδο σχολικής μονάδας.

Πίνακας 3. Μορφές γραπτών εξετάσεων στο τέλος της μετα-υποχρεωτικής γενικής εκπαίδευσης

ΕΙΔΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ	ΧΩΡΑ
Εξωτερικά καθοριζόμενες	Δανία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Ολλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ελλάδα ⁶
Εσωτερικά καθοριζόμενες	Βέλγιο, Ισπανία

⁶ Η Ελλάδα ανήκει στην κατηγορία των χωρών στις οποίες τα αποτελέσματα των εξωτερικών εξετάσεων συμψηφίζονται με αυτά των εσωτερικών εξετάσεων (μέχρι και το σχολικό έτος 2014-15).

Εξετάσεις στο τέλος της μετα-υποχρεωτικής γενικής εκπαίδευσης διενεργούνται σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εκτός από τη Σουηδία). Το ισχύον καθεστώς, όσον αφορά τα αρμόδια όργανα που είναι υπεύθυνα για τη διεξαγωγή των εξετάσεων, διαφέρει από χώρα σε χώρα, όπως διαπιστώνεται από τα στοιχεία του Πίνακα 3. Στις περισσότερες, όμως, χώρες τα θέματα των εξετάσεων ορίζονται εξωτερικά και μόνο σε ένα μικρό αριθμό χωρών ορίζονται εσωτερικά. Σε κάποιες από αυτές, ωστόσο, τα θέματα των εξετάσεων εγκρίνονται και από τις αρμόδιες αρχές, ενώ στις υπόλοιπες η ευθύνη για την όλη διαδικασία ανήκει εξ ολοκλήρου στο σχολείο.

Στη συνέχεια του κεφαλαίου γίνεται μια περιγραφή της ανώτερης Β/θμιας, γενικής και επαγγελματικής, εκπαίδευσης, καθώς και των συστημάτων πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση που εφαρμόζουν ευρωπαϊκές χώρες (δειγματοληπτικά), βάσει των διεθνώς αναγνωρισμένων καλών πρακτικών τους (Φινλανδία), βάσει της ισχυρής οικονομικοπολιτικής θέσης τους στο διεθνές «γίγνεσθαι» (Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία), βάσει του συσχετισμού με την Ελλάδα όσον αφορά τη γεωγραφική θέση ή/και το μέγεθος της χώρας (Ιταλία, Ισπανία, Αυστρία, Ολλανδία, Δανία, Σλοβακία). Η μελέτη στηρίχτηκε – εκτός από βιβλιογραφία έντυπη και δικτυακή – και σε ερωτήματα που απευθύνθηκαν στο δίκτυο «Ευρυδίκη».

Φινλανδία⁷

Η φινλανδική εκπαιδευτική πολιτική βρίσκεται σε φάση πραγματοποίησης μεταρρυθμίσεων, ώστε μέχρι το φθινόπωρο 2016 να είναι διαθέσιμα τα νέα αναλυτικά προγράμματα σπουδών για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Η διαδικασία της μεταρρύθμισης προβλέπει ευρεία συνεργασία με τους εμπλεκόμενους φορείς και με εμπειρογνώμονες.

Στην παρουσίαση αυτή εστιάζουμε στη βαθμίδα της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, με έμφαση στον τρόπο αξιολόγησης των μαθητών, και στο σύστημα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

1. Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Κατώτερη Β/θμια

Η κατώτερη βαθμίδα της Β/θμιας Εκπ/σης ανήκει στην υποχρεωτική βασική εκπαίδευση ενιαίας δομής (η οποία έχει συνολική διάρκεια εννέα (9) χρόνια και στοχεύει στη γενική καλλιέργεια των μαθητών, ώστε να εξελιχθούν σε υπεύθυνα άτομα και μέλη της κοινωνίας). Η κατώτερη Β/θμια διαρκεί τρία (3) χρόνια (ηλικία 13-16, 7^η-9^η τάξη).

Η αξιολόγηση των μαθητών, που αφορά στην πρόοδο και τη συμπεριφορά τους, είναι ενδοσχολική και διενεργείται από τους διδάσκοντες του υπό εξέταση μαθήματος. Οι μαθητές προάγονται ή επαναλαμβάνουν μια τάξη ανάλογα με την εν γένει επίδοσή τους και την ωφελιμότητα γι' αυτούς, και

⁷Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, *Η ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ευρώπη: Αξιολόγηση και εξεταστικά συστήματα*, Αθήνα 2003· ΚΑΝΕΠ, ΓΣΕΕ, *Συστήματα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση-Η ευρωπαϊκή εμπειρία*, τόμ. 1, Αθήνα 2004· Eurypedia του δικτύου «Ευρυδίκη», εθνικός φάκελος Φινλανδίας, στον ιστότοπο <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Finland>.

όχι μονοδιάστατα βάσει των βαθμών τους. Στο πλαίσιο της τελικής αξιολόγησης της βασικής εκπαίδευσης χορηγείται πιστοποιητικό ολοκλήρωσης της βασικής εκπαίδευσης.

Όσοι δεν συνεχίζουν στην ανώτερη Β/θμια, παρακολουθούν μία (1) επιπλέον τάξη (10^η) και λαμβάνουν πιστοποιητικό ολοκλήρωσης της πρόσθετης εκπαίδευσης.

Ανώτερη Β/θμια

Η ανώτερη βαθμίδα της Β/θμιας εκπαίδευσης διαρκεί συνήθως⁸ τρία (3) χρόνια (ηλικία 16-19). Διακρίνεται σε γενική και σε τεχνική/ επαγγελματική και οι απόφοιτοι και των δύο (2) ειδών εκπαίδευσης έχουν πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Γενική Ανώτερη Β/θμια

Η γενική ανώτερη Β/θμια έχει σκοπό να εφοδιάσει τους μαθητές με ικανότητες για περαιτέρω σπουδές και επαγγελματική αποκατάσταση.

Η αξιολόγηση των μαθητών γίνεται από τους διδάσκοντες του υπό εξέταση μαθήματος. Από τη στιγμή που δεν υπάρχει αυστηρή διαίρεση σε σχολικά έτη, οι μαθητές δεν χρειάζεται να επαναλάβουν μια τάξη σε περίπτωση μη προαγωγίμων βαθμών. Έχουν το δικαίωμα να επαναλάβουν την εξέταση εντός δεκατεσσάρων (14) ημερών μετά τα προηγούμενα αποτελέσματα. Στους μαθητές που έχουν ολοκληρώσει το πλήρες πρόγραμμα σπουδών της γενικής ανώτερης Β/θμιας, χορηγείται το ανάλογο πιστοποιητικό⁹ [απολυτήριο] ύστερα από ενδοσχολική αξιολόγηση.

Συνήθως, το σύνολο των μαθητών μετά την ολοκλήρωση της ανώτερης Β/θμιας συμμετέχει σε εθνικές εξετάσεις για να εξασφαλίσουν πιστοποιητικό πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Τα μαθήματα στα οποία εξετάζονται οι μαθητές είναι τέσσερα (4) τουλάχιστον:¹⁰ υποχρεωτικά, η μητρική γλώσσα

⁸ Η γενική ανώτερη Β/θμια εκπ/ση μπορεί να ολοκληρωθεί σε 2-4 χρόνια, καθώς δεν είναι αυστηρή η διαίρεση σε σχολικά έτη.

⁹ Σε μαθητές που έχουν ολοκληρώσει μέρος (όχι το σύνολο) του προγράμματος σπουδών, δίνεται πιστοποιητικό που αποδεικνύει την ολοκλήρωση του μερικού προγράμματος σπουδών.

¹⁰ Είναι στην επιλογή των μαθητών να εξεταστούν και σε άλλα μαθήματα.

και, κατ' επιλογήν, τρία (3) από τα ακόλουθα: δεύτερη εθνική γλώσσα, ξένη γλώσσα, μαθηματικά και φυσικές ή ανθρωπιστικές επιστήμες. Υπεύθυνη για τη διεξαγωγή των εξετάσεων είναι η *Εθνική Επιτροπή Εισαγωγικών Εξετάσεων*, αποτελούμενη από καθηγητές Β/θμιας και πανεπιστημιακούς. Τα διαγωνίσματα αξιολογούνται από δύο (2) βαθμολογητές: αρχικά από τους διδάσκοντες των μαθημάτων και έπειτα από πανεπιστημιακό, μέλος της Επιτροπής Εξετάσεων. Η συμμετοχή στις εθνικές εξετάσεις προϋποθέτει την καταβολή χρηματικού ποσού από τους μαθητές για κάθε εξεταζόμενο μάθημα.

Σύμφωνα με τον σχεδιασμό (2011-2016) του φινλανδικού Υπουργείου Παιδείας, είναι απαραίτητο οι εθνικές εξετάσεις να υποστηρίζουν τον γενικό σκοπό της ανώτερης Β/θμιας και να βελτιστοποιηθεί η χρησιμότητά τους για την εισαγωγή στην ανώτατη εκπαίδευση. Πιο συγκεκριμένα, ο στόχος είναι οι εθνικές εξετάσεις να αξιολογούν με τον καλύτερο τρόπο αν οι μαθητές έχουν κατακτήσει κατά τη διάρκεια της ανώτερης Β/θμιας επαρκείς ικανότητες που θα τους εξασφαλίζουν επιλεξιμότητα για περαιτέρω σπουδές.

Τεχνική/επαγγελματική ανώτερη Β/θμια¹¹

Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει την *τεχνική ανώτερη επαγγελματική* και την *περαιτέρω επαγγελματική* εκπαίδευση. Απευθύνεται εξίσου σε μαθητές και σε ενήλικες με στόχο να παρέχει τόσο τη γνώση και τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για την τεχνική ειδίκευσή τους και την είσοδό τους στην αγορά εργασίας όσο και την περαιτέρω εκπαίδευση σε όσους βρίσκονται ήδη σε σχέση εργασίας. Από το 2013 πάντως, στην τεχνική εκπαίδευση εισάγονται κατά προτεραιότητα όσοι έχουν εγκαταλείψει το σχολείο και είναι ανειδίκευτοι. Παράλληλα, υπάρχει διαφορετική ποσόστωση εισαγωγής μαθητών που αλλάζουν εκπαιδευτικό ίδρυμα. Γενικότερα, γίνονται προσπάθειες να αυξηθεί η κινητικότητα των μαθητών και των εκπαιδευτικών στην τεχνική εκπαίδευση, ενταγμένες στην προσπάθεια για δομική αναδιάρθρωση της Β/θμιας εκπ/σης, ώστε αυτή να ανταποκρίνεται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς

---

¹¹ Για την επιτυχή μετάβαση από τη βαθμίδα της υποχρεωτικής Β/θμιας εκπαίδευσης στην ανώτερη τεχνική Β/θμια οι μαθητές μπορούν να ενταχθούν σε προπαρασκευαστικά προγράμματα ενός (1) έτους που τους προετοιμάζουν για σπουδές τεχνικής/επαγγελματικής Β/θμιας.

εργασίας και της κοινωνίας. Επίσης, η συνεργασία ανάμεσα στη γενική και την τεχνική εκπαίδευση ως προς τα προγράμματα σπουδών είναι απαραίτητη, ώστε να εξασφαλίζεται γενική επιλεξιμότητα για σπουδές στην Γ/θμια Εκπ/ση. Οι απόφοιτοι γενικής ανώτερης Β/θμιας με επαγγελματικά μαθήματα δύο (2) εξαμήνων μπορούν να λάβουν πιστοποιητικό τεχνικής /επαγγελματικής εκπ/σης.

Η τεχνική/επαγγελματική εκπαίδευση παρέχεται με τις εξής μορφές: *σχολική, μαθητείας, ελεύθερης φοίτησης*. Στη *σχολική*, οι σπουδές διαρκούν τρία (3) έτη υποχρεωτικής φοίτησης και απαιτείται και 6μηνη πρακτική άσκηση. Στην *ελεύθερη*, δεν απαιτείται υποχρεωτική παρακολούθηση μαθημάτων αλλά εργασιακή εμπειρία μέσω της οποίας συμμετέχουν στις εξετάσεις λήψης πιστοποιητικού τεχνικής/επαγγελματικής εκπαίδευσης. Στην *εκπαίδευση μαθητείας*, η μάθηση εξασφαλίζεται μέσω εργασιακής άσκησης, δηλαδή ο εργοδότης προσφέρει ειδικευμένη καθοδήγηση και ο μαθητής εργάζεται σε αντάλλαγμα αυτής της καθοδήγησης.

Ως προς τα διδασκόμενα αντικείμενα, από τον Αύγουστο 2015 θα τεθεί σε ισχύ αναμορφωμένο πρόγραμμα σπουδών.

Η αξιολόγηση στην τεχνική/επαγγελματική εκπαίδευση γίνεται ως εξής:

- στη *σχολική τεχνική εκπαίδευση* οι μαθητές αξιολογούνται σε ενδοσχολικό επίπεδο από τους διδάσκοντες και από τον εκπαιδευτή της πρακτικής άσκησης. Αφού οι μαθητές ολοκληρώσουν το πρόγραμμα σπουδών, λαμβάνουν πιστοποιητικό τεχνικής ανώτερης Β/θμιας και πιστοποιητικό δεξιοτήτων.
- στην *εκπαίδευση μαθητείας*, οι μαθητές αξιολογούνται σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο από το σχολείο και τον εργοδότη, αντίστοιχα. Στο τέλος λαμβάνουν πιστοποιητικό συμμετοχής σε πρόγραμμα κατάρτισης και πιστοποιητικό επαγγελματικών δεξιοτήτων.

Υπάρχει η δυνατότητα επανεξέτασης εντός 14 ημερών από τη λήψη των αποτελεσμάτων.

Οι απόφοιτοι της τεχνικής/επαγγελματικής εκπ/σης, στην πλειοψηφία τους,¹² παίρνουν μέρος στις εθνικές εξετάσεις για την απόκτηση πιστοποιητικού πρόσβασης στην Γ/θμια εκπ/ση.

2. Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Στη Φινλανδία το σύστημα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης αποτελείται από δύο συμπληρωματικούς τομείς: τα πανεπιστήμια και τα πολυτεχνεία. Τα πανεπιστήμια δίνουν έμφαση στην επιστημονική έρευνα ενώ τα πολυτεχνεία είναι ιδρύματα με ισχυρή σύνδεση με την αγορά εργασίας και την περιφερειακή ανάπτυξη.

Για την πρόσβαση στα πανεπιστήμια και τα πολυτεχνεία προαπαιτούμενο είναι ένα από τα παρακάτω:

- πιστοποιητικό πρόσβασης στην Γ/θμια Εκπ/ση που αποκτάται με εθνικές εξετάσεις.¹³
- IB (διεθνές Baccalaureate)
- EB (ευρωπαϊκό Baccalaureate)
- πιστοποιητικό μετα-B/θμιας¹⁴ επαγγελματικής κατάρτισης
- πιστοποιητικό 3ετούς τουλάχιστον επαγγελματικής κατάρτισης
- ισότιμοι τίτλοι σπουδών αλλοδαπής

Ο αριθμός των εισακτέων καθορίζεται από τα ιδρύματα Γ/θμιας σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας. Σε όλα τα πεδία σπουδών υπάρχει αυστηρά περιορισμένος αριθμός (numerus clausus) εξαιτίας της πληθώρας των υποψηφίων αναλογικά με τις προσφερόμενες θέσεις.

---

¹² Ό.π. σ. 33.

¹³ Ό.π. σ. 33.

¹⁴ Η μετα-B/θμια εκπ/ση παρέχεται για πιστοποίηση επαγγελματικής ειδίκευσης ενηλίκων που θέλουν να βελτιώσουν τη θέση τους στην αγορά εργασίας.

Για την εισαγωγή των υποψηφίων στα ιδρύματα Γ/θμιας κριτήρια μπορεί να είναι ένα από τα παρακάτω:

- βαθμοί στις εθνικές εξετάσεις πρόσβασης + βαθμοί απολυτηρίου ανώτερης Β/θμιας + αποτελέσματα σε εισαγωγικές στα ιδρύματα εξετάσεις **(αυτή είναι η συνηθέστερη διαδικασία)**
- βαθμοί σε εισαγωγικές εξετάσεις (σε συγκεκριμένη ύλη+ συνέντευξη)¹⁵
- βαθμοί στις εθνικές εξετάσεις πρόσβασης + βαθμοί απολυτηρίου
- σε κάποια πεδία απαιτείται εργασιακή εμπειρία και πρακτική ειδίκευση

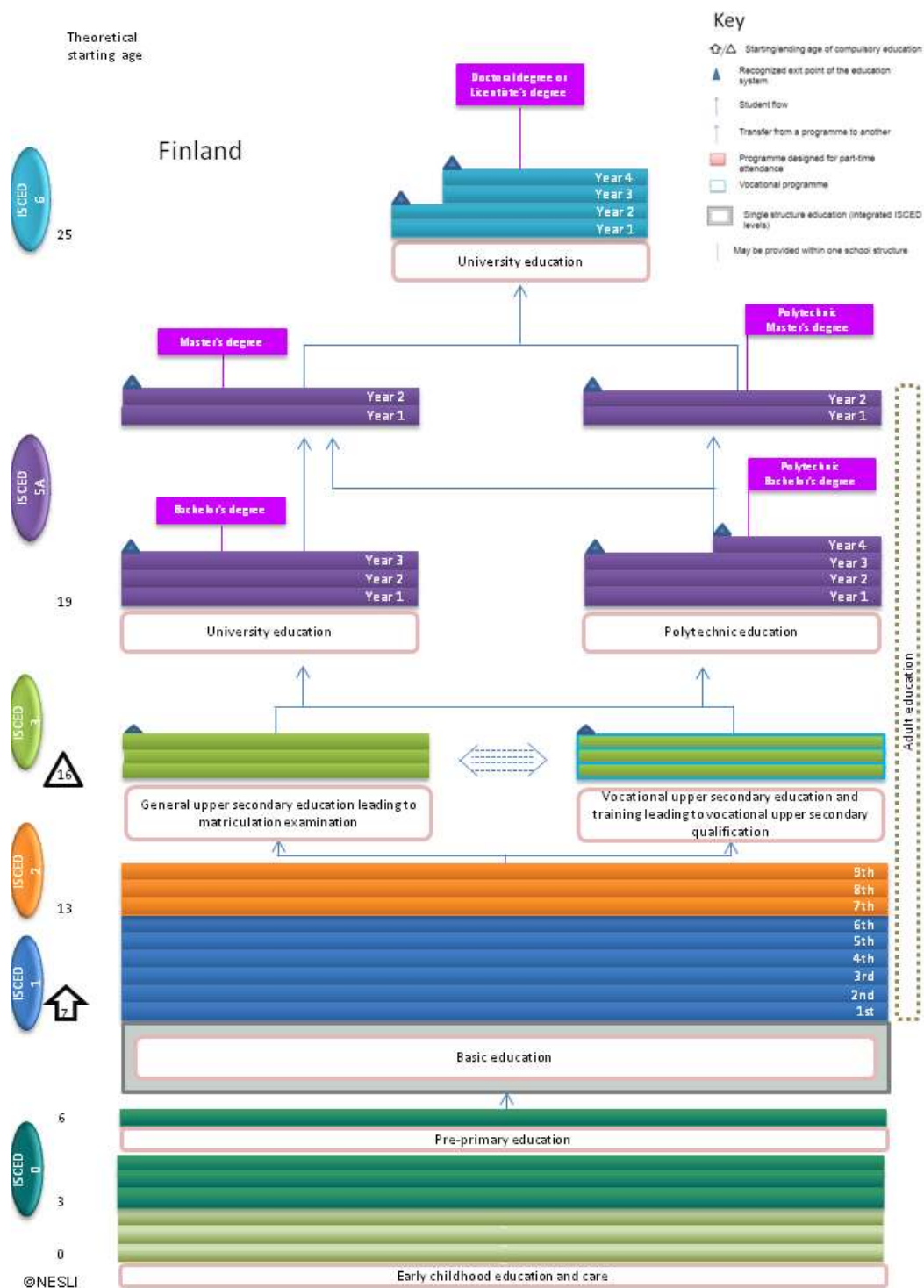
Γενικά:

- Υπάρχει ευελιξία όσον αφορά στην εισαγωγή στην Γ/θμια. Τα ιδρύματα μπορεί να κρίνουν κάποιον υποψήφιο επιλέξιμο ανεξάρτητα από την εκπαίδευσή του.

Η σύζευξη των ιδρυμάτων Γ/θμιας (πανεπιστημίων-πολυτεχνείων) στην πράξη εκδηλώνεται με κοινές εθνικές εξετάσεις πρόσβασης και κοινή ηλεκτρονική αίτηση πρόσβασης, η οποία εφαρμόστηκε για πρώτη φορά το φθινόπωρο 2014.

---

¹⁵ Οι εισαγωγικές εξετάσεις έχουν στόχο να ελέγξουν τα κίνητρα και την καταλληλότητα των υποψηφίων και εφαρμόζονται σε περιπτώσεις που οι υποψήφιοι δεν έχουν πιστοποιητικό πρόσβασης στην Γ/θμια.

Δομή φινλανδικού συστήματος

<http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?primaryCountry=FIN&treshold=10&topic=EO>

(ISCED: International Standard Classification of Education = Διεθνής Πρότυπη Ταξινόμηση της Εκπαίδευσης από την UNESCO, για την ταξινόμηση και τον χαρακτηρισμό των βαθμίδων της εκπαίδευσης, όπου ISCED 0=προσχολική, ISCED 1=βασική [Α/θμια], ISCED 2=κατώτερη Β/θμια, ISCED 3=ανώτερη Β/θμια. ISCED 4=μετα-Β/θμια μη πανεπιστημιακή, ISCED 5 (A+B)= 1ο επίπεδο πανεπιστημιακής (βασικό πτυχίο [A]+ΜΔΕ [B]), ISCED 6=2ο επίπεδο πανεπιστημιακής [διδακτορικό])

Αγγλία

1. Εισαγωγικά¹⁶

Η δομή του εκπαιδευτικού συστήματος στην Αγγλία και την Ουαλία αποτελείται από την Πρωτοβάθμια (primary education ή «first schools»), τη Δευτεροβάθμια (secondary education ή «high schools»), τη συνεχιζόμενη (further education institutions) και την ανώτερη (higher education institutions) εκπαίδευση.

Η υποχρεωτική εκπαίδευση διαρκεί 11 χρόνια, από την ηλικία των 5 μέχρι αυτή των 16 ετών. Σύμφωνα με το Εθνικό Αναλυτικό Πρόγραμμα (National Curriculum) που προέκυψε από την Πράξη Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης 1988 (Education Reform Act 1988) οι 4 παιδαγωγικοί κύκλοι (key-stages) που καθιερώθηκαν για την **υποχρεωτική εκπαίδευση** είναι οι εξής:

- Παιδαγωγικός κύκλος 1 (5 έως 7 ετών) → Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση
- Παιδαγωγικός κύκλος 2 (7 έως 11 ετών) → » » » »
- Παιδαγωγικός κύκλος 3 (11 έως 14 ετών) → υποχρεωτική Β/θμια Εκπ/ση
- Παιδαγωγικός κύκλος 4 (14 έως 16 ετών) → » » » »

Μετά την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, οι μαθητές μπορούν να συνεχίσουν στην **ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση** που διαρκεί 2 χρόνια από την ηλικία των 16-18 ετών. Η ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση παρέχεται:

- σε όλα τα Δευτεροβάθμια σχολεία (secondary schools)
- στο κολέγιο έκτης τάξης (sixth form college)

¹⁶ Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, *Η ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ευρώπη: Αξιολόγηση και εξεταστικά συστήματα*, Αθήνα 2003.

Πρβ. http://www.dynot.net/index.php?option=com_content&task=view&id=12&Itemid=74 και δίκτυο «Ευρυδίκη» <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Countries>.

Δομή αγγλικού - ουαλικού εκπαιδευτικού συστήματος

Οι μαθητές στη μετα-υποχρεωτική εκπαίδευση (ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση) μπορούν να παρακολουθήσουν μαθήματα γενικής παιδείας, επαγγελματικής εκπαίδευσης ή ένα συνδυασμό και των δύο. Το δευτεροβάθμιο

σχολείο και το κολέγιο έκτης τάξης παρέχουν γενικής παιδείας εκπαίδευση. Το κολέγιο συνεχιζόμενης εκπαίδευσης παρείχε κυρίως επαγγελματική εκπαίδευση, αν και αρκετά κολέγια πλέον παρέχουν και γενική εκπαίδευση. Το Τριτοβάθμιο κολέγιο συνδυάζει τις λειτουργίες του κολεγίου συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και του κολεγίου έκτης τάξης και προσφέρει μια πλήρη σειρά μαθημάτων γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Στην ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση μπορούν να εγγραφούν οι μαθητές που έχουν ολοκληρώσει το πρόγραμμα σπουδών της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, δηλαδή, έχουν τον τίτλο της κατώτερης Β/θμιας Εκπ/σης, το Γενικό Πιστοποιητικό της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, **GCSE** (General Certificate of Secondary Education). Πρόσφατα προστέθηκε η δυνατότητα να λαμβάνονται πιστοποιητικά σε οκτώ επαγγελματικά αντικείμενα, **Vocational GCSE** (εφαρμοσμένες τέχνες, επιχειρήσεις, εφαρμοσμένη μηχανική, υγεία και κοινωνική περίθαλψη, εφαρμοσμένη πληροφορική, ψυχαγωγία και τουρισμός, βιομηχανία και εφαρμοσμένες επιστήμες).

2. Γενικό Πιστοποιητικό Εκπαίδευσης Ανώτερου Επιπέδου GCE A-levels:¹⁷ Δεν υπάρχουν υποχρεωτικά μαθήματα στην ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Οι μαθητές επιλέγουν τους κύκλους μαθημάτων που θα ακολουθήσουν από μια ποικιλία μαθημάτων που προσφέρει το σχολείο ή το κολλέγιο Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης¹⁸. Η επιλογή καθορίζεται από τους τίτλους σπουδών που θέλουν να αποκτήσουν. Η διδασκαλία γίνεται σε ολιγομελή τμήματα από καθηγητές εξειδικευμένους στο συγκεκριμένο μάθημα. Η φοίτηση οδηγεί στο Γενικό Πιστοποιητικό Εκπαίδευσης Ανώτερου Επιπέδου (General Certificate of Education Advanced-level examinations - **GCE A-levels**) και **αποτελεί την κύρια οδό για την Ανώτερη Εκπαίδευση**.

Η δομή του πιστοποιητικού GCE A levels αναθεωρήθηκε πρόσφατα και είχε ως αποτέλεσμα το νέο σύστημα AS/A2. Για να αποκτήσουν το πλήρες A level, οι μαθητές πρέπει να συμπληρώσουν τρία AS units (advanced subsidiary) και τρία

¹⁷ Με το βαθμό του πιστοποιητικού GCE A levels εισάγονται στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

¹⁸ Η ποικιλία των τίτλων σπουδών που παρέχονται σε αυτό το επίπεδο είναι μεγάλη. Υπάρχουν π.χ. τουλάχιστον 16.000 επαγγελματικοί τίτλοι σπουδών (την πλειοψηφία των οποίων απονέμουν τα *Ιδρύματα Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης* και όχι τα σχολεία).

A2 units. Τον πρώτο χρόνο της μετα-υποχρεωτικής (ανώτερης δευτεροβάθμιας) εκπαίδευσης οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν μέχρι πέντε αντικείμενα, στα οποία δίνουν εξετάσεις. Μετά τη συμπλήρωση του πρώτου έτους οι μαθητές μπορούν είτε να επιλέξουν το αντικείμενο μόνο σε ανώτερο επίπεδο (AS) και να λάβουν αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών ή να συνεχίσουν στο επόμενο έτος (A2), του οποίου η επιτυχής ολοκλήρωση οδηγεί στο A level. Τα πιστοποιητικά A levels καλύπτουν περίπου 80 αντικείμενα εκ των οποίων τα 14 είναι Επαγγελματικά (**VCEs** - Vocational Certificate of Education).

Οι εκπαιδευτικοί είναι ελεύθεροι να αποφασίσουν για τις κατάλληλες διδακτικές μεθόδους και το διδακτικό υλικό. Συνήθως συνεργάζονται για την επιλογή των μεθόδων και του εκπαιδευτικού υλικού με τον υπεύθυνο του τμήματος (head of department), ο οποίος είναι εκπαιδευτικός και είναι υπεύθυνος για ένα συγκεκριμένο πεδίο μαθημάτων. Ο υπεύθυνος του τμήματος καθοδηγεί και βοηθά τους εκπαιδευτικούς. **Δεν υπάρχουν προκαθορισμένα κείμενα ή βιβλία**, εκτός από εκείνα που έχουν ορισθεί ως απαραίτητα στην εξεταστέα ύλη από τις επιτροπές εξετάσεων, όπως π.χ. τα λογοτεχνικά κείμενα. Οι μαθητές έχουν πρόσβαση στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές σε όλα τα σχολεία. Οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν για τη διδασκαλία τους οπτικοακουστικά μέσα (βίντεο, διαφάνειες, διαδίκτυο).

Στο επίπεδο της ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης δεν υποδεικνύεται συγκεκριμένος χρόνος που θα πρέπει να αφιερωθεί για την εργασία στο σπίτι, όπως συμβαίνει με τους μαθητές της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Η εργασία στο σπίτι βασίζεται στα ατομικά προγράμματα των μαθητών. Εντούτοις, τα σχολεία ενθαρρύνονται να καθοδηγούν μαθητές και γονείς για το χρόνο που απαιτείται ούτως ώστε να επιτυγχάνεται το απαιτούμενο επίπεδο γνώσης.

3. **Πιστοποιητικά:** Οι μαθητές στην ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση επιλέγουν ένα αριθμό μαθημάτων τα οποία οδηγούν στη λήψη εγκεκριμένων τίτλων σπουδών όπως:

A. GCE 'A' Levels (General Certificate of Education Advanced Level) το Γενικό Πιστοποιητικό της Εκπαίδευσης, Προχωρημένο Επίπεδο. Είναι ο τίτλος σπουδών που απονέμεται στους μαθητές, μετά από εξωτερικές εξετάσεις, όταν

ολοκληρώσουν την ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Οι θεματικές περιοχές που εξετάζονται είναι ποικίλες.

B. GCE 'AS' Level (General Certificate of Education Advanced Subsidiary qualifications), το Γενικό Πιστοποιητικό της Εκπαίδευσης, Κατώτερος τίτλος σπουδών. Απολυτήριο τίτλος από την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

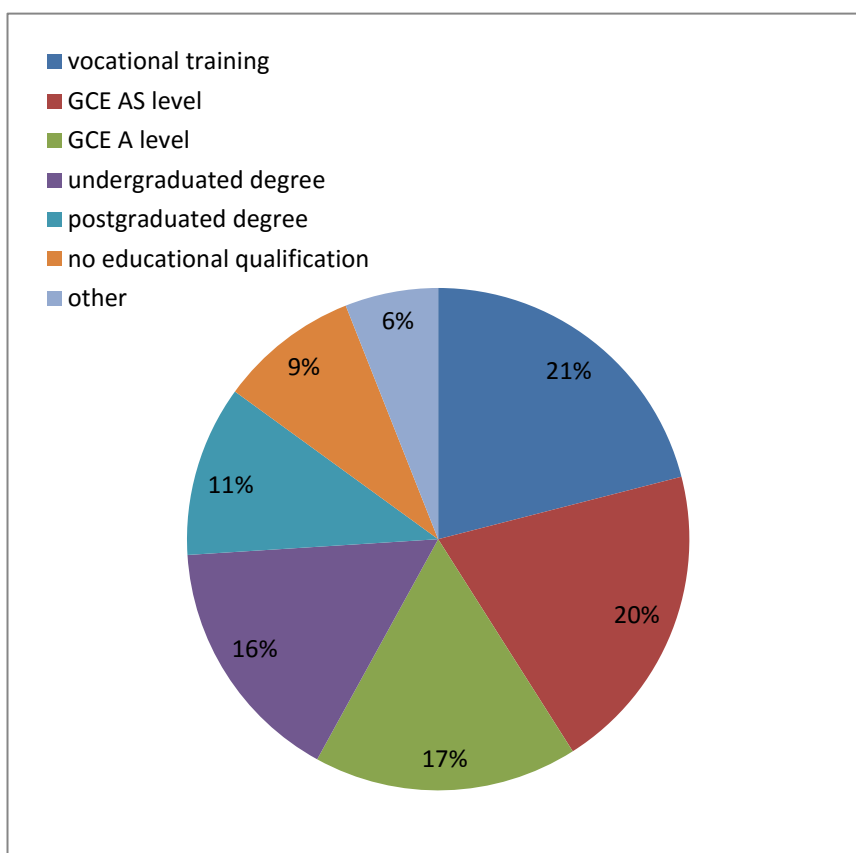
Γ. GCSE (General Certificate of Secondary Education): Γενικό Πιστοποιητικό της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι ο τίτλος που απονέμεται στους μαθητές, όταν τελειώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση σε ηλικία 15-16 ετών συμμετέχοντας σε εξωτερικά εγκεκριμένες εξετάσεις. Οι μαθητές εξετάζονται σε μια σειρά μαθημάτων ο αριθμός των οποίων δεν είναι καθορισμένος. Πολλοί μαθητές επαναλαμβάνουν αυτές τις εξετάσεις μετά την ηλικία των 16 ετών προκειμένου να βελτιώσουν τους βαθμούς που είχαν πάρει παλαιότερα ώστε να αυξήσουν τις πιθανότητες εισαγωγής του στο Ανώτερο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα που επιθυμούν.

Δ. General National Vocational Qualifications (GNVQs), Vocational A Levels ή Advanced Vocational Certificate of Education (AVCE), Vocational 'AS' Level και Vocational GCSEs. Ο κύκλος σπουδών που οδηγεί στις εξετάσεις για την απόκτηση του General National Vocational Qualifications (GNVQs) ή Γενικού Εθνικού Επαγγελματικού τίτλου σπουδών έχει ως στόχο να προσφέρει εκτενή προετοιμασία για την επαγγελματική απασχόληση, όπως και πρόσβαση σε Ανώτερα και Ανώτατα Τεχνολογικά Ιδρύματα. Αποτελεί έναν αντίστοιχο τίτλο του GCE 'A' Levels. Υπάρχουν 14 ειδικότητες¹⁹ που διδάσκονται σε 3 επίπεδα α) βασικό επίπεδο (foundation), β) μέσο επίπεδο (intermediate level) και γ) προχωρημένο επίπεδο (advanced level). Το Vocational 'AS' Level αντιστοιχεί στο GCE AS Levels. Ο τίτλος Vocational GCSEs έχει εισαχθεί για να αντικαταστήσει τα επίπεδα βασικό επίπεδο (foundation) και μέσο επίπεδο (intermediate level) του GNVQs.

---

¹⁹ Δεν προσφέρονται όλες οι ειδικότητες στα σχολεία αλλά στα *Ιδρύματα Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης*. Οι ειδικότητες διακρίνονται στις: τέχνη και σχέδιο, εμπόριο, κατασκευή και δομημένο περιβάλλον, μηχανολογία, ελεύθερος χρόνος και τουρισμός, βιομηχανία, μέσα μαζικής επικοινωνίας, επικοινωνία και παραγωγή, υγεία και κοινωνική φροντίδα, φιλοξενία και τροφοδοσία, τεχνολογία πληροφοριών, γη και περιβάλλον, ερμηνεία των τεχνών και βιομηχανία διασκέδασης, μικρεμπόριο και υπηρεσίες διανομής, θετικές επιστήμες.

4. Βραβεία Αριστείας: Το καλοκαίρι του 2002 άρχισαν να απονέμονται τα Βραβεία Advanced Extension Awards (AEAs) μετά από τη συμμετοχή σε εξετάσεις στους μαθητές ηλικίας 18 ετών. Έχουν ως στόχο να επιτρέψουν στους αριστούχους μαθητές (10% των μαθητών) του προχωρημένου επιπέδου να αποδείξουν πόσο έχουν εντρυφήσει σε κάποιο μάθημα. Αυτό το Βραβείο (AEA) απονέμεται και για την κριτική σκέψη. Τα (AEAs) απαιτούν βαθύτερη κατανόηση από το GCE 'A' Level και απονέμονται με βαθμούς «αξίας» (merit) και «διάκρισης» (distinction).

Στατιστικά στοιχεία 2009 για το μορφωτικό επίπεδο των Βρετανών
(δείγμα από επαγγελματικό χώρο)

5. Ουαλία: Από το Σεπτέμβριο του 2002 εφαρμόζεται πιλοτικά η διαδικασία απόκτησης πτυχίου *Baccalaureate* σε 18 σχολεία και Ιδρύματα Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης στην Ουαλία. Το Baccalaureate είναι ένας νέος τίτλος σπουδών που απονέμεται σε αποφοίτους της ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και έχει ως στόχο την ισότιμη αναγνώριση με τους ακαδημαϊκούς και επαγγελματικούς τίτλους σπουδών που προαναφέρθηκαν. Ταυτόχρονα προσφέρεται σε 3 μόνο

σχολεία της Ουαλίας η πιθανότητα απόκτησης του Διεθνούς Baccalaureate (International Baccalaureate - **IB**).

6. Φορείς Εξετάσεων – Αξιολόγησης:

Τα σχολεία στην Βρετανία ελέγχονται από κυβερνητικούς κι **ανεξάρτητους φορείς** όπως:

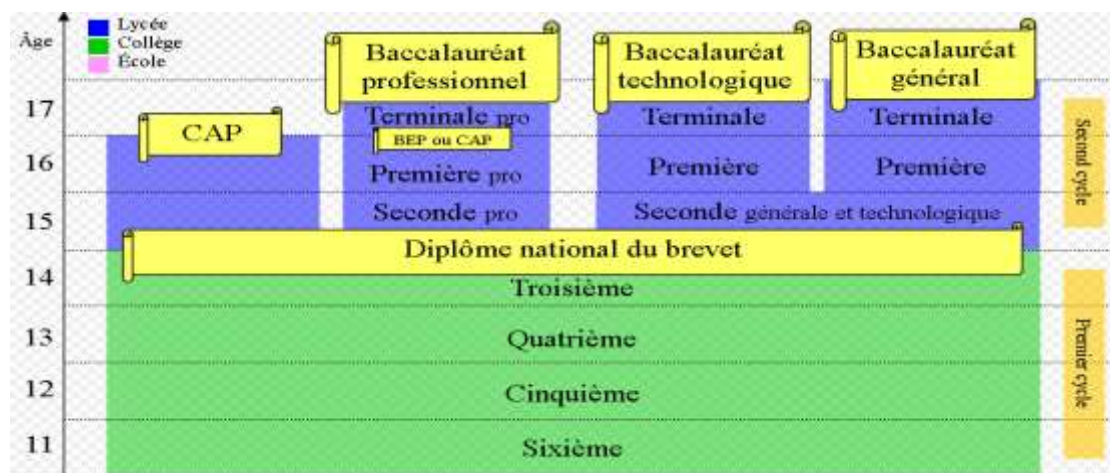
1. Το **British Accreditation Council**, που είναι το Βρετανικό Συμβούλιο Πιστοποίησης. Το Συμβούλιο για την ανεξάρτητη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και κλιμάκιο του Υπουργείου Παιδείας, πολύ συχνά παραμένουν επί εβδομάδα σε αυτά τα κολέγια, ελέγχοντας τον τρόπο διδασκαλίας, τις παρεχόμενες υπηρεσίες προς τους φοιτητές.
2. **Ofqual**, the Office of Qualifications and Examinations Regulation, Οργανισμός Προσόντων και Οργάνωσης Εξετάσεων (παρόμοιος με τον ελληνικό Ε.Ο.Ε.). Προτείνει αλλαγές στα αντικειμενικά κριτήρια και στη δομή του GCE A LEVEL στον Υπουργό²⁰.
3. Οι υποψήφιοι κάνουν τις αιτήσεις (αντίστοιχα μηχανογραφικά) στην Κρατική Υπηρεσία **U.C.A.S.** (University College Admission Services). Στην αίτησή τους μπορούν να δηλώσουν μέχρι 6 τμήματα. Συγκεκριμένα για τμήματα Ιατρικής, Οδοντιατρικής μέχρι 4 τμήματα. Μετά την αίτηση εξετάζονται τα εξής κριτήρια: βαθμολογία GCE, βιογραφικό, συστατική επιστολή και πιθανή συνέντευξη (ανάλογα με τη σχολή). Το UCAS απαντά στον υποψήφιο για την ικανοποίηση ή μη της αίτησής του. Οι όροι υποδοχής των υποψηφίων από τα πανεπιστήμια διαφέρουν από τμήμα σε τμήμα. Σε περίπτωση αποτυχίας και στις 6 σχολές δίνεται η δυνατότητα επιλογής διαφορετικών τμημάτων στο UCAS extra.

---

²⁰ Ο Οργανισμός με την επωνυμία Ofqual έχει επιτελικό επιστημονικό σκοπό όπως ακριβώς προβλέπεται και για τον Εθνικό Οργανισμό Εξετάσεων βάσει του ιδρυτικού του νόμου.

Γαλλία

Προϋπόθεση για την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση της Γαλλίας είναι το απολυτήριο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **Baccalauréat** (Bac). Στο σχήμα 1 παρουσιάζεται η διάρθρωση της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με τα επίπεδά της και την πορεία απόκτησης του τελικού απολυτηρίου.

Σχήμα 1. Η Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση της Γαλλίας

Μία ιδιομορφία του γαλλικού εκπαιδευτικού συστήματος είναι η πεντατάξια πρωτοβάθμια εκπαίδευση, με αποτέλεσμα το γυμνάσιο να είναι τετραετούς φοίτησης ενώ το Λύκειο έχει την κλασική τριετή διάρκεια όπως μπορεί να παρατηρήσει κανείς στο παραπάνω σχήμα.

Πριν από το baccalauréat, υπάρχουν δυο κατώτερα διπλώματα, το **Diplôme National du Brevet** στο τέλος του Γυμνασίου, που απονέμεται στους μαθητές με κοινά θέματα εθνικών εξετάσεων καθώς και το **Certificat d'Aptitude Professionnelle**, που μπορεί κανείς να το αποκτήσει στο τέλος της δευτέρας

Λυκείου το οποίο πιστοποιεί την επαγγελματική κατάρτιση στον τομέα επιλογής του μαθητή, π.χ CAP ζαχαροπλαστικής-μαγειρικής. Το CAP προσφέρεται για περίπου 200 διαφορετικές ειδικότητες.^{21, 22}

Για την απόκτηση απολυτηρίου Baccalauréat – τριών κύριων κατευθύνσεων, γενικό, τεχνολογικό ή επαγγελματικό – είναι απαραίτητη η επιτυχής τριετής φοίτηση στο Λύκειο και η συμμετοχή σε απολυτήριες εξετάσεις εθνικής κλίμακας. Οι τρεις αυτές κατευθύνσεις του Baccalauréat στην πλήρη ανάπτυξή τους ανοίγουν σε μία παλέτα εξειδικευμένων επιλογών που προσφέρει η Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και συνοπτικά εμπεριέχονται στον Πίνακα 1.²³

Πίνακας 1.

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΟΜΕΑΣ
Le bac ES	Οικονομία και Κοινωνικές Επιστήμες
Le bac L	Λογοτεχνία
Le bac S	Θετικές Επιστήμες
Le bac STI2D	Επιστήμες και Τεχνολογίες της Βιομηχανίας και της Αειφόρου Ανάπτυξης
Le bac STD2A	Επιστήμες και Τεχνολογίες της Διακόσμησης και των Εφαρμοσμένων Τεχνών
Le bac STL	Επιστήμες και Τεχνολογίες Εργαστηρίου
Le bac ST2S	Επιστήμες και Τεχνολογίες της Υγείας και του Κοινωνικού Ιστού
Le bac STMG	Επιστήμες και Τεχνολογίες του Μάνατζμεντ και της Διαχείρισης
Le bac STAV	Επιστήμες και Τεχνολογίες της Αγρονομίας
Le bac TMD	Τεχνικές του Χορού και της Μουσικής
Le bac hôtellerie	Ξενοδοχειακός Τομέας

²¹ <http://www.education.gouv.fr/cid2619/le-diplome-national-du-brevet.html>

²² <http://www.education.gouv.fr/cid2555/le-certificat-d-aptitude-professionnelle-cap.html>

²³ <http://www.onisep.fr/Choisir-mes-etudes/Apres-le-bac#Filières-d-etudes>

Για όσους μαθητές διέκοψαν τις σπουδές τους χωρίς να αποκτήσουν το απολυτήριο και επιθυμούν να έχουν πρόσβαση σε ανώτατες σπουδές υπάρχει η εναλλακτική δυνατότητα του **Diplôme d'accès aux études universitaires** (DAEU).²⁴ Ουσιαστικά αποκτιέται μέσω μιας εξεταστικής διαδικασίας που διοργανώνουν τα ίδια τα Πανεπιστήμια και έχει δύο κατευθύνσεις,

α)τη θετική

β) τη θεωρητική

Σύμφωνα με την μελέτη «Modernisation of Higher Education in Europe»²⁵ του Ευρωπαϊκού δικτύου για την εκπαίδευση «ΕΥΡΩΔΙΚΗ», το σύστημα πρόσβασης στην Ανώτατη Εκπαίδευση της Γαλλίας θεωρείται **μεικτό**. Αυτό σημαίνει ότι είναι εγγυημένο από το γαλλικό κράτος το δικαίωμα της πρόσβασης στα πανεπιστήμια της Γαλλίας, όμως το κράτος δεν μπορεί να εγγυηθεί το ίδιο δικαίωμα για τις ακόλουθες κατηγορίες ιδρυμάτων υψηλού κύρους:

α) τις λεγόμενες Μεγάλες Σχολές (Grandes Écoles)

β) τα Πανεπιστημιακά Ινστιτούτα Τεχνολογίας (IUT)

γ) τους Τομείς για Ανώτερους Τεχνικούς (Sections des Techniciens Supérieurs)

Ανάλογα με την κατεύθυνση που επιλέγουν οι μαθητές στο baccalauréat ακολουθούν ανώτερες πανεπιστημιακές σπουδές που συνάδουν με τη γνωστική αυτή κατεύθυνση. Ο βαθμός του απολυτηρίου καθορίζει την προτεραιότητα με την οποία ο κάθε απόφοιτος επιλέγει το Πανεπιστήμιο και το τμήμα στο οποίο μπορεί να εγγραφεί. Όσοι επιλέγουν την επαγγελματική κατεύθυνση (Bac pro) στο λύκειο, η οποία αντιστοιχίζεται με το επίπεδο 4 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου

²⁴ <http://www.education.gouv.fr/cid4957/le-d.a.e.u.html>

²⁵ http://www.dges.mctes.pt/NR/rdonlyres/658FB04A-909D-4D52-A83D-21A2AC4F2D38/8091/Modernizacao_Ensino_Superior_Europa2014.pdf

Προσόντων - EQF,²⁶ στρέφονται στην αγορά εργασίας σε ποσοστό περίπου 75%, καθώς το Bac pro συνιστά από μόνο του αρχική επαγγελματική κατάρτιση που προετοιμάζεται σε σχολείο και επιχείρηση. Ενώ το υπόλοιπο 25% συνεχίζει ανώτατες σπουδές για άλλα 2 χρόνια, δίνοντας εξετάσεις για εγγραφή στο **Brevet de technicien supérieur** (BTS), δηλαδή στο Δίπλωμα Ανώτατου Τεχνικού στον τομέα της βιομηχανίας και του εμπορίου, που προσφέρεται για 88 διαφορετικές ειδικότητες. Ενδεικτικά αναφέρουμε τις σπουδές στην βιοτεχνολογία και τις σπουδές στα πολυμέσα.²⁷

Η πρόσβαση στις Σχολές υψηλού κύρους της Γαλλίας προϋποθέτει πολύ υψηλή βαθμολογία στο Baccalauréat, η οποία είναι ικανή να οδηγήσει το μαθητή στο κατάλληλο διετές πρόγραμμα τάξεων προετοιμασίας (Classe préparatoire aux grandes écoles). Η επιτυχής αποφοίτηση από αυτά τα προγράμματα οδηγούν σε εξετάσεις πρόσβασης που διοργανώνονται από τις ίδιες τις Grandes Ecoles και τα Ινστιτούτα. Είναι σημαντικό να τονίσει κανείς πως εάν κάποιος δεν καταφέρει τελικά να εισαχθεί σε αυτές τις Σχολές, οι έως τότε σπουδές τον οδηγούν αυτόματα στο κατάλληλο έτος ενός Πανεπιστημιακού Τμήματος.

Υπάρχουν επίσης κάποιες ιδιαίτερες περιπτώσεις που πρέπει να αναφερθούν. Σε ορισμένες σχολές των Πανεπιστημίων όπως στην Ιατρική η πρόσβαση μπορεί να είναι ελεύθερη, υπάρχει όμως καθορισμένο πλήθος φοιτητών (numerus clausus) που μπορούν να συνεχίσουν τις σπουδές πέραν του πρώτου έτους. Έτσι αναπόφευκτα γίνεται μία πολύ σκληρή επιλογή για το ποιοι πρωτοετείς θα εγγραφούν στο δεύτερο έτος της σχολής. Βεβαίως όσοι αποτύχουν, οι σπουδές τους προσμετρώνται και μπορούν να επιλέξουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε κάποιο άλλο πανεπιστημιακό τμήμα.

Το Conservatoire Nationale des Arts et Métiers (CNAM) αποτελεί ένα ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης με έδρα το Παρίσι και Κέντρα – Παραρτήματα σε όλη τη Γαλλία με έμφαση στην κατάρτιση, την επαγγελματική ανώτατη εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση. Η πρόσβαση σε αυτό είναι ελεύθερη από

²⁶ https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/brochexp_el.pdf

²⁷ <https://www.sup.adc.education.fr/btslst/>

την ηλικία των 18 με το απολυτήριο Bac. Οι δύο σχολές που ανήκουν σε αυτό το Κέντρο είναι η Management et Société - MS (Μάνατζμεντ και Εταιρεία) και η Sciences Industrielles et Technologies de l'Information - SITI (Βιομηχανικές Επιστήμες / Επιστήμες Τεχνολογίας).

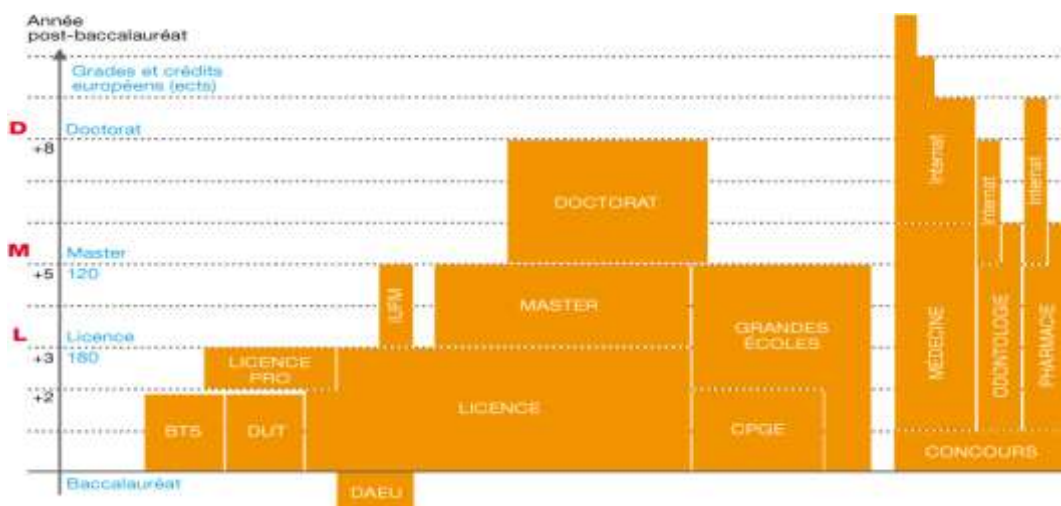
Όπως είναι εμφανές η Γαλλία προσφέρει μια εξαιρετική ευελιξία στην δυνατότητα πρόσβασης στις ανώτερες και ανώτατες σπουδές, κάτι που αποτελεί και ευρωπαϊκή προτεραιότητα. Υπάρχει εθνικός κατάλογος με τα επαγγελματικά προσόντα (RNCP) και η Γαλλία ανήκει στις χώρες που αναγνωρίζουν την αποκτηθείσα επαγγελματική εμπειρία εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος (δηλαδή μη τυπική και άτυπη εκπαίδευση), το λεγόμενο **acquis professionnel** ως προϋπόθεση εισαγωγής στην ανώτατη εκπαίδευση. Η γαλλική νομοθεσία επιτρέπει στους πολίτες να αναγνωρίζουν, π.χ. την επαγγελματική εμπειρία, με τις ίδιες διαδικασίες σε όλα τα ιδρύματα. Η διαδικασία γίνεται με τη δημιουργία **portfolio** που κατατίθεται σε επιτροπή και με τουλάχιστον τρία χρόνια έμμισθης επαγγελματικής εμπειρίας στο αιτούμενο επάγγελμα. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το έτος 2011, 4.000 υποψήφιοι αναγνώρισαν επαγγελματική εμπειρία και απέκτησαν πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση (Πανεπιστήμια και CNAM). Η πλειονότητα των επαγγελματιών - υποψηφίων που προβαίνουν σε αναγνώριση επαγγελματικής εμπειρίας ως προϋπόθεση εισαγωγής στην Ανώτατη Εκπαίδευση είναι υψηλόβαθμα στελέχη (CADRES 45%). Εξ αυτών περίπου 2.400 έλαβαν δίπλωμα ολοκληρωμένης ανώτατης εκπαίδευσης, ενώ 1.600 πιστοποίησαν ένα μέρος των σπουδών που προσέφερε το ίδρυμα της ανώτατης εκπαίδευσης.

Η προαναφερθείσα κατάσταση υπάρχει σχηματοποιημένη στη σελίδα του οργανισμού OMNISEP ²⁸ – αντίστοιχος ελληνικός φορέας είναι ο ΕΟΠΠΕΠ – όπου τονίζεται η αντίστιξη απολυτηρίου (ελεύθερη πρόσβαση) έναντι επιλογής (εξετάσεις, dossier κλπ.).

Στο σχήμα 2 αποτυπώνονται συγκεντρωτικά τα στάδια και οι δυνατότητες εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση της Γαλλίας.

---

²⁸ <http://www.onisep.fr/>

Σχήμα 2. Τρόποι μετάβασης από τη Δευτεροβάθμια στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Προσπαθώντας να μεταφέρουμε το συγκεκριμένο σχήμα στο πλαίσιο της παρούσας ανάλυσης, βλέπουμε ότι πρόκειται για μία αρκετά σύνθετη κατάσταση. Είναι χρήσιμο να γνωρίζει κανείς ότι η Γαλλία έχει υιοθετήσει το σύστημα **LMD**, δηλαδή Licence, που απαιτεί Πτυχίο με 3 έτη σπουδών, Μεταπτυχιακό με συνολικά 5 έτη σπουδών και Διδακτορικό με 8 έτη σπουδών, σύμφωνα με τη διαδικασία της Bologna.

Σχετικά με το θέμα της **εξ αποστάσεως εκπαίδευσης**, που επίσης αποτελεί ευρωπαϊκή προτεραιότητα, το Εθνικό Κέντρο Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης CNED,²⁹ διαθέτει προγράμματα ανώτατων σπουδών στο πλαίσιο της σύμπραξης με πανεπιστήμια και άλλα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης. Τον Ιούλιο του 2013 ψηφίστηκε νόμος για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση με έμφαση στη χρήση των τεχνολογιών των υπολογιστών και την ανώτατη εξ αποστάσεως εκπαίδευση (Massive Online Open Courses, MOOC). Σε αυτό το νόμο γίνεται λόγος για 18 ξεχωριστά μέτρα και για τη δημιουργία της πρώτης γαλλικής online πλατφόρμας κατάρτισης που είναι ανοιχτή σε όλους. Η πλατφόρμα

²⁹http://www.cned.fr/?gclid=CjwKEAiAmgayBRDLgsfGiMmkxTOSJADHFUhPU34ARnaf_oj0T6jCe2ULIqLs9Fj4ONGMkBgRB76b3xoCYUXw_wcB

ονομάζεται FRANCE - UNIVERSITÉ NUMÉRIQUE³⁰ (Γαλλία - Ψηφιακό Πανεπιστήμιο), ξεκίνησε τη λειτουργία της το 2014 και περισσότεροι από 200.000 φοιτητές έχουν ήδη εγγραφεί σε ένα από τα 25 πρώτα open courses. Πρώτος στόχος αυτής της πειραματικής πλατφόρμας είναι η συγκέντρωση σε έναν ιστότοπο των ηλεκτρονικών πηγών των περισσότερων γαλλικών ανωτάτων ιδρυμάτων.

---

³⁰ <http://www.france-universite-numerique.fr/>

Γερμανία³¹

1. Εισαγωγικά για τη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση της Γερμανίας

Στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας η κάθε πολιτεία (Länder) έχει την ευθύνη για τα σχολεία και τη διαχείριση του εκπαιδευτικού συστήματος. Στη Γερμανία υπάρχουν:

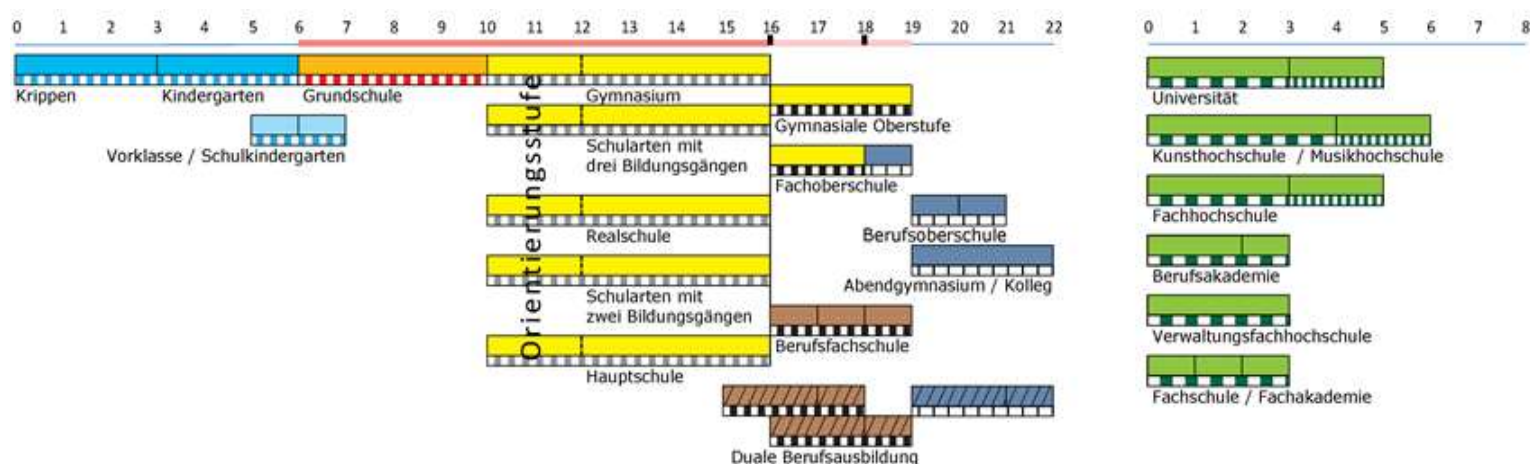
- 190 πανεπιστήμια ή ισόβαθμα ιδρύματα, δηλαδή ακαδημαϊκές σχολές και πολυτεχνεία (AEI),
- 182 Fachhochschulen = πανεπιστήμια Εφαρμοσμένων Επιστημών (ΤΕΙ),
- 16 κολέγια Θεολογίας,
- 6 κολέγια για Παιδαγωγικές Σπουδές,
- 49 Κολέγια Τέχνης και Μουσικής.

2. Προϋπόθεση εισαγωγής στην Γ/θμια Εκπ/ση

Για να μπορέσει κανείς να σπουδάσει σε ένα AEI πρέπει στην Γερμανία να έχει το **Abitur** όπως λέγεται στα Γερμανικά, το αντίστοιχο του απολυτηρίου στα Ελληνικά. Οι φοιτητές εισάγονται στα πανεπιστήμια στα 19, όχι 18. Ορισμένοι κλάδοι σπουδών, όπως Ιατρική, Οδοντιατρική, Φαρμακευτική, Ψυχολογία, υπόκεινται σε περιορισμό του αριθμού εισακτέων (numerus clausus).

³¹ Δίκτυο «Ευρυδίκη» εθνικός φάκελος Γερμανίας·
πρβ. http://www.dynot.net/index.php?option=com_content&task=view&id=43&Itemid=83

3. Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Δομή του γερμανικού συστήματος εκπαίδευσης – ηλικία μαθητών και διάρκεια Προγραμμάτων Σπουδών

α. Κατώτερη (Β/θμια) εκπαίδευση: Η υποχρεωτική εκπαίδευση περιλαμβάνει την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (Grundschule - Δημοτικό) για παιδιά ηλικίας 6 έως 10 ετών, και τον πρώτο κύκλο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για παιδιά ηλικίας 10 έως 15 ετών (έως 16 ετών, εάν γραφτούν στο 10^ο έτος). Υπάρχουν διάφορες κατηγορίες σχολείων υποχρεωτικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Γυμνάσιο) στα οποία πηγαίνουν τα παιδιά που έχουν τελειώσει το Grundschule. Στα περισσότερα ομόσπονδα κρατίδια τα σχολεία αυτά ονομάζονται Hauptschule, Realschule, Gymnasium και Gesamtschule.

Το Hauptschule (Γυμνάσιο), που καλύπτει τα σχολικά έτη 5-9 (βλέπε πάνω σχεδιάγραμμα), παρέχει στους μαθητές γενική βασική εκπαίδευση στα μαθήματα: Γερμανικά, μία ξένη γλώσσα, μαθηματικά, φυσική / χημεία, βιολογία, γεωγραφία, ιστορία, κλπ. Για να ανταποκριθούν στις διαφορετικές ικανότητες των μαθητών, τα μαθήματα στα κύρια αντικείμενα προσαρμόζονται στις ατομικές ικανότητες των μαθητών. Οι απόφοιτοι των Hauptschule συνήθως συνεχίζουν στην επαγγελματική κατάρτιση, ενώ οι μαθητές με υψηλή βαθμολογία μπορούν επίσης να φοιτήσουν σε σχολείο ανώτερου επιπέδου πριν ή μετά την επαγγελματική τους κατάρτιση.

Το Realschule (Γυμνάσιο) καλύπτει τις σχολικές βαθμίδες 5-10 και παρέχει στους μαθητές ευρύτερη γενική εκπαίδευση. Σήμερα το Realschule είναι ποσοτικά ο πιο σημαντικός τύπος σχολείου και σχεδόν το 40% των μαθητών επιτυγχάνουν το απολυτήριο γενικής εκπαίδευσης με τη συμπλήρωση της δέκατης βαθμίδας. Το Realschule προετοιμάζει τους μαθητές για υψηλής ποιότητας επαγγελματική κατάρτιση ή το πανεπιστήμιο. Τα μαθήματα περιλαμβάνουν Γερμανικά, ξένες γλώσσες, μαθηματικά, φυσική, χημεία, θρησκευτικά, βιολογία, γεωγραφία, ιστορία, πολιτική, μουσική, τέχνες, και αθλοπαιδιές. Ανάλογα με την έφεση και τις ικανότητές τους, οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν να εμβαθύνουν σε συγκεκριμένα υποχρεωτικά μαθήματα ή να επιλέξουν νέα αντικείμενα.

Το Gymnasium παρέχει στους μαθητές γενική εκπαίδευση εις βάθος και καλύπτει τα σχολικά έτη 5 έως 13 (σε μερικές πολιτείες έως 12). Το Gymnasium έχει δύο διαφορετικές μορφές: το κανονικό Gymnasium, όπου οι μαθητές μπορούν να παρακολουθήσουν όλα τα έτη 5-13 για την εισαγωγή στο πανεπιστήμιο, και το ανώτερο επίπεδο που αρχίζει τον ενδέκατο χρόνο και προετοιμάζει τους μαθητές για το Hochschulreife (= Τριτοβάθμια Εκπαίδευση) είτε με έμφαση στη γενική εκπαίδευση είτε προσανατολισμένο στην επαγγελματική σταδιοδρομία όπως το berufliche Gymnasium που ειδικεύεται σε τομείς όπως διοίκηση επιχειρήσεων, τεχνολογίες, επιστήμες τροφίμων, κοινωνικές επιστήμες, κλπ. Στο τέλος του δέκατου έτους οι μαθητές μπορούν να συνεχίσουν στο ανώτερο επίπεδο ή να δώσουν εξετάσεις για το Mittlere Reife (απολυτήριο γενικής εκπαίδευσης).

Το Gesamtschule (ολοκληρωμένο σχολείο) περιλαμβάνει διάφορους τύπους σχολείων με στόχο να παρέχει στους μαθητές ευέλικτη μετάβαση στον κατάλληλο τύπο σχολείου ανάλογα με τις ικανότητές τους. Το Gesamtschule διακρίνεται σε δύο τύπους. Στο συνδυαστικό τύπο το Gesamtschule συνδυάζει τα Hauptschule, Realschule και Gymnasium εκπαιδευτικά και οργανωτικά. Εδώ οι μαθητές διδάσκονται σε τάξεις που ομαδοποιούνται ανάλογα με τις διαθέσιμες ειδικεύσεις.

Το Berufsvorbereitungsjahr (προεπαγγελματική κατάρτιση) προσφέρει ένα τύπο επαγγελματικής κατάρτισης διάρκειας ενός έτους πλήρους παρακολούθησης και απευθύνεται σε νέους για τους οποίους η επαγγελματική κατάρτιση είναι υποχρεωτική αλλά δεν έχουν βρει κάποια ευκαιρία κατάρτισης ή είναι εκτός εργασίας. Οι μαθητές διευρύνουν τη γενική τους εκπαίδευση, ενθαρρύνονται να αποκτήσουν βασικές δεξιότητες, διδάσκονται τις βασικές γνώσεις για μέχρι τρεις επαγγελματικούς τομείς και βοηθούνται στον επαγγελματικό προσανατολισμό και στον προσδιορισμό του επαγγέλματος που θα ακολουθήσουν. Υπό προϋποθέσεις οι μαθητές χωρίς το Hauptschulabschluss (Γυμνάσιο) μπορούν να αποκτήσουν αντίστοιχο πιστοποιητικό.

β. Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση - Gymnasiale Oberstufe: Για την εισαγωγή στο δεύτερο κύκλο Β/θμιας Εκπ/σης απαιτείται απολυτήριο το οποίο προέρχεται από το Gymnasium. Γίνεται επίσης δεκτό παρεμφερές απολυτήριο άλλων σχολείων του πρώτου κύκλου της Β/θμιας Εκπ/σης (Hauptschule, Realschule, και Gesamtschule).

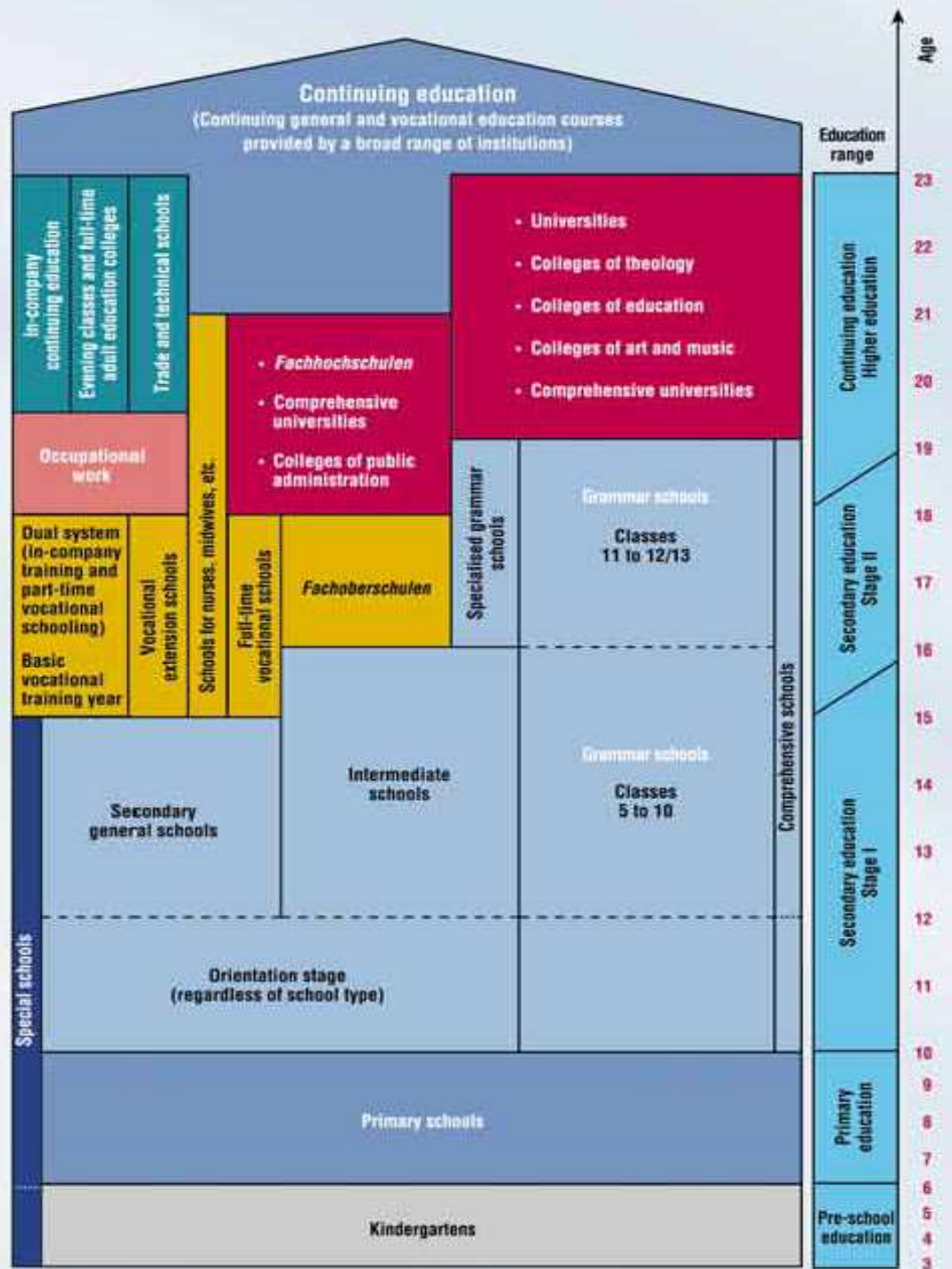
Αναφορικά με τα Berufsfachschulen (επαγγελματικά κολέγια) υπάρχουν τρεις διαφορετικοί τύποι: τα επαγγελματικά κολέγια ενός έτους που λειτουργούν ως προπαρασκευαστικά των επαγγελμάτων και αποτελούν μέρος της επαγγελματικής κατάρτισης στο διττό σύστημα, τα επαγγελματικά κολέγια δύο ετών που οδηγούν στο Fachschulreife (εξομοιωμένο με το Mittlere Reife) και τα επαγγελματικά κολέγια ενός ή περισσότερων ετών που οδηγούν σε ανεξάρτητη επαγγελματική ειδίκευση.

Όταν τελειώνουν το Gymnasium οι μαθητές δίνουν εξετάσεις για το Abitur οι εξετάσεις είναι γραπτές και προφορικές. Ο μαθητής που περνά τις εξετάσεις του Abitur αποκτά δικαίωμα εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Τίτλοι πρόσβασης ανάλογα τη σχολή: Για την εισαγωγή στα ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης απαιτείται ένας από τους παρακάτω τίτλους σπουδών:

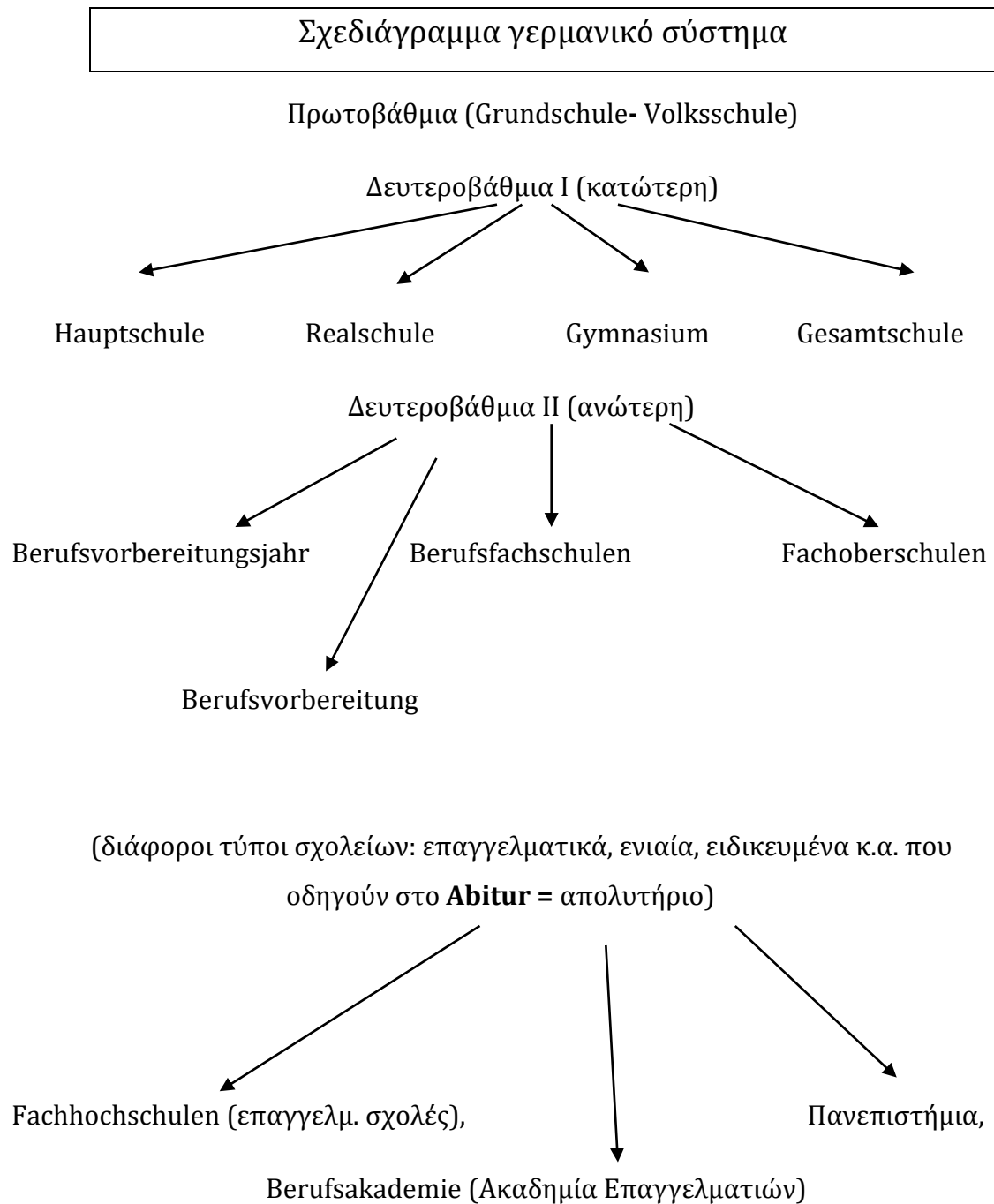
- γενικός τίτλος πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, βάσει του οποίου ο μαθητής δύναται καταρχήν να ακολουθήσει όποιες σπουδές επιθυμεί.
- ειδικός τίτλος πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, βάσει του οποίου ο μαθητής μπορεί να εγγραφεί σε συγκεκριμένα τμήματα των πανεπιστημίων.
- τίτλος πρόσβασης στην Γ/θμια τεχνική εκπαίδευση, βάσει του οποίου ο μαθητής δύναται να εγγραφεί σε πανεπιστημιακή τεχνική σχολή.
- για την εγγραφή σε ορισμένες, τεχνικές κυρίως, πανεπιστημιακές σχολές οι υποψήφιοι πρέπει να πληρούν και ορισμένες άλλες προϋποθέσεις για να εισαχθούν σε αυτές, π.χ. να έχουν ολοκληρώσει περίοδο πρακτικής άσκησης σε σχετικό τομέα.

Education in Germany: basic structure

- Diagrammatic representation of the typical structure of the education system in the Federal Republic of Germany. In individual Länder there are variations from the above pattern.
- The age given for attendance at the various educational institutions refers to the earliest possible typical entry.

Δομή γερμανικού συστήματος³²

³² Το σχεδιάγραμμα είναι από μελέτη του Cedefop, 2013/14, European Centre of Development of Vocational Training, "Spotlight on Vet Germany".

Ιταλία³³

Στην Ιταλία, ενώ το κράτος και οι περιφέρειες μοιράζονται νομοθετικές αρμοδιότητες για τα εκπαιδευτικά θέματα (ώστε να εξασφαλίζονται οι ελάχιστες απαιτούμενες προϋποθέσεις ανά τη χώρα), τα σχολεία είναι αυτόνομα ως προς τη διδακτική, την οργάνωση και τις δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης.

Στην παρουσίαση αυτή εστιάζουμε στη βαθμίδα της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, με έμφαση στον τρόπο αξιολόγησης των μαθητών, και στο σύστημα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

1. Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Κατώτερη Β/θμια

Η κατώτερη βαθμίδα της Β/θμιας εκπαίδευσης ανήκει στην υποχρεωτική εκπαίδευση (η οποία διαρκεί 10 χρόνια (6-16) περιλαμβάνοντας το δημοτικό σχολείο, την κατώτερη Β/θμια και τα 2 πρώτα χρόνια της ανώτερης Β/θμιας).

Η κατώτερη Β/θμια διαρκεί τρία (3) χρόνια (ηλικία 11-14).³⁴

Η αξιολόγηση των μαθητών είναι: περιοδική, στο τέλος κάθε τριμήνου, και τελική/ετήσια, στο τέλος κάθε έτους. Η αξιολόγηση, περιοδική και τελική, όπως περιγράφεται παραπάνω, γίνεται από τους διδάσκοντες με τη μορφή

³³ Βιβλιογραφία-δικτυογραφία: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, *Η ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ευρώπη: Αξιολόγηση και εξεταστικά συστήματα*, Αθήνα 2003· ΚΑνΕΠ, ΓΣΕΕ, *Συστήματα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση-Η ευρωπαϊκή εμπειρία*, τόμ. 1, Αθήνα 2004· Eurypedia του δικτύου «Ευρυδίκη», εθνικός φάκελος Ιταλίας, στον ιστότοπο <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Italy>.

³⁴ Κάποια παιδιά που έχουν αρχίσει το Δημοτικό σε μικρότερη ηλικία, εισάγονται στην κατώτερη Β/θμια στην ηλικία των 10.

βαθμών (τη βάση αποτελεί το 6/10 που είναι απαραίτητη για την προαγωγή των μαθητών στην επόμενη τάξη).³⁵

Στο τέλος του 3^{ου} έτους της κατώτερης Β/θμιας διενεργούνται εθνικές απολυτήριες εξετάσεις. Για κάθε σχολείο συστήνεται μια εξεταστική επιτροπή που αποτελείται από τους διδάσκοντες και προεδρεύεται από ένα εξωτερικό μέλος. Η εξέταση αποτελείται από μία (1) εθνική δοκιμασία (που διεξάγεται την ίδια ημέρα σε όλη τη χώρα, όπως ορίζεται από το Υπουργείο) και τέσσερις (4) δοκιμασίες (που θέτει η επιτροπή ανά σχολείο) στα ακόλουθα αντικείμενα: Ιταλικά, Μαθηματικά και βασικά στοιχεία της επιστήμης και των ΤΠΕ, 2 ξένες γλώσσες. Οι μαθητές επίσης εξετάζονται και προφορικά σε όλα τα μαθήματα της τελευταίας τάξης του σχολείου. Τελικός βαθμός είναι ο Μ.Ο. όλων των γραπτών εξετάσεων, της προφορικής εξέτασης και των ετήσιων βαθμών του μαθητή. Βάση επιτυχίας θεωρείται τουλάχιστον το 6/10. Η βάση στις απολυτήριες εξετάσεις και η *απονομή του Διπλώματος* (πιστοποιητικού ολοκλήρωσης α' κύκλου σπουδών/κατώτερης Β/θμιας) επιτρέπει την πρόσβαση στην ανώτερη Β/θμια (β' κύκλο σπουδών).

Ανώτερη Β/θμια

Η ανώτερη Β/θμια προσφέρεται από κρατικά και περιφερειακά εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Τα κρατικά παρέχουν τόσο γενική όσο και τεχνική/επαγγελματική εκπαίδευση με διάρκεια σπουδών 5 χρόνια (14-19)³⁶ και προσφέρουν δυνατότητα πρόσβασης τόσο σε πανεπιστημιακές σπουδές όσο και στην ανώτατη τεχνική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Τα περιφερειακά προσφέρουν μόνο τεχνική /επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση με διάρκεια σπουδών τρία (3) και τέσσερα (4) χρόνια για όσους έχουν ολοκληρώσει τον α' κύκλο σπουδών και επιθυμούν να ολοκληρώσουν την υποχρεωτική τους εκπαίδευση στο σύστημα επαγγελματικής κατάρτισης ή να λάβουν ένα πιστοποιητικό 3ετούς φοίτησης στα 18 τους.

³⁵ Αξιολόγηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων των μαθητών γίνεται από το Εθνικό Ινστιτούτο για την Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Συστήματος για την α' και γ' τάξη της κατώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης) ως χρήσιμο εργαλείο για την αυτο-αξιολόγηση και τη βελτίωση της διδασκαλίας.

³⁶ Τα πρώτα 2 χρόνια της ανώτερης Β/θμιας ανήκουν στην υποχρεωτική εκπ/ση.

Γενική ανώτερη Β/θμια

Η γενική ανώτερη Β/θμια Εκπαίδευση διαρκεί πέντε (5) χρόνια και παρέχεται από έξι τύπους ιδρυμάτων με ειδίκευση στους ακόλουθους τομείς: κλασικές σπουδές, επιστήμες, γλώσσες, μουσική και χορός, επιστήμες του ανθρώπου (κοινωνικές και οικονομικές), τέχνες.

Η αξιολόγηση των μαθητών είναι: περιοδική, στο τέλος κάθε τριμήνου, και τελική/ετήσια στο τέλος κάθε έτους. Η αξιολόγηση, περιοδική και τελική, όπως περιγράφεται παραπάνω, γίνεται από τους διδάσκοντες με τη μορφή βαθμών (τη βάση αποτελεί το 6/10 που είναι απαραίτητο για την προαγωγή των μαθητών στην επόμενη τάξη).³⁷

Στο τέλος του 5^{ου} έτους της γενικής ανώτερης Β/θμιας διενεργούνται εθνικές απολυτήριες εξετάσεις. Η συμμετοχή στις εξετάσεις απαιτεί οι μαθητές να έχουν λάβει τουλάχιστον τη βάση 6/10. Η εξεταστική επιτροπή για τις κρατικές απολυτήριες εξετάσεις αποτελείται από ένα ανώτατο όριο έξι μελών - 50% εξωτερικά και 50% εσωτερικά - και έναν εξωτερικό προεδρεύοντα. Η εξεταστική επιτροπή διορίζεται από τον διευθυντή του Περιφερειακού Γραφείου, σύμφωνα με κριτήρια που καθορίζονται σε κεντρικό επίπεδο. Ο πρόεδρος διορίζεται σύμφωνα με συγκεκριμένα κριτήρια και διαδικασίες, μεταξύ διευθυντών σχολείων, δημόσιων εκπαιδευτικών λειτουργών και καθηγητών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Τα εξωτερικά μέλη της επιτροπής ορίζονται από δημόσιους εκπαιδευτικούς της ανώτερης Β/θμιας.

Οι κρατικές εξετάσεις περιλαμβάνουν τρεις (3) γραπτές δοκιμασίες και μία (1) προφορική.

Εξετάζονται: 1) οι γλωσσικές και κριτικές δεξιότητες των μαθητών, 2) ένα από τα κύρια αντικείμενα του προγράμματος, 3) έως 5 μαθήματα από το πρόγραμμα σπουδών του τελευταίου έτους. Τα θέματα της πρώτης και δεύτερης δοκιμασίας επιλέγονται από το Υπουργείο Παιδείας, ενώ το θέμα της τρίτης γραπτής δοκιμασίας καθορίζεται από την εξεταστική επιτροπή με βάση κριτήρια που καθορίζονται σε κεντρικό επίπεδο. Η προφορική εξέταση είναι διεπιστημονική

---

³⁷ Αξιολόγηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων των μαθητών γίνεται από το Εθνικό Ινστιτούτο για την Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Συστήματος ως χρήσιμο εργαλείο για την αυτο-αξιολόγηση και τη βελτίωση της διδασκαλίας.

ως προς το περιεχόμενο και καλύπτει το πρόγραμμα σπουδών του τελευταίου έτους του σχολείου. Το τελικό αποτέλεσμα των κρατικών εξετάσεων εκφράζεται σε εκατοντάβαθμη κλίμακα και η βάση είναι 60/100.

Οι μαθητές που περνούν την τελική κρατική εξέταση λαμβάνουν το Δίπλωμα liceale.

Τεχνική/επαγγελματική ανώτερη Β/θμια

Τεχνική/επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση παρέχεται τόσο από κρατικά όσο και από περιφερειακά εκπαιδευτικά ιδρύματα (βλ. ανωτέρω).

Τα κρατικά ιδρύματα παρέχουν τεχνική/επαγγελματική εκπαίδευση 5ετούς φοίτησης. Τα τεχνικά ιδρύματα παρέχουν εκπαίδευση στους τομείς της τεχνολογίας και των οικονομικών ενώ τα επαγγελματικά ιδρύματα, στους τομείς των υπηρεσιών, της βιοτεχνίας και βιομηχανίας.

Στα περιφερειακά εκπαιδευτικά ιδρύματα επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση 3ετούς και 4ετούς διάρκειας είναι διαθέσιμη είτε από οργανισμούς επαγγελματικής κατάρτισης είτε από επαγγελματικά εκπαιδευτικά ιδρύματα ανώτερης Β/θμιας.

Οργανισμοί κατάρτισης είναι ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης διαπιστευμένα από τις περιφέρειες με ειδικά κριτήρια τα οποία καθορίζονται σε συμφωνία με το κράτος.

Επαγγελματικά εκπαιδευτικά ιδρύματα ανώτερης Β/θμιας μπορούν να παρέχουν, σε επικουρική βάση και σύμφωνα με τις αρμοδιότητες των περιφερειών, δύο τύπους προγραμμάτων:

- α) πλήρες πρόγραμμα επικουρικών μαθημάτων για μαθητές που φοιτούν σε 5ετή ανώτερη Β/θμια επαγγελματική εκπαίδευση για την πιστοποίηση προσόντων μετά από 3ετή κατάρτιση
- β) συμπληρωματικό πρόγραμμα επικουρικών μαθημάτων που προετοιμάζει τους μαθητές για την πιστοποίηση προσόντων μετά από 3-4ετή κατάρτιση

Επιπλέον, οι κατευθυντήριες γραμμές περιλαμβάνουν τη δυνατότητα άτομα με προσόντα 4ετούς κατάρτισης να γίνονται δεκτά στα πανεπιστήμια, σε ανώτατες σχολές μουσικής και τεχνών και σε πολυτεχνεία, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο ενός έτους που προσφέρεται από τις Περιφέρειες και οργανώνεται από τα επαγγελματικά εκπαιδευτικά ιδρύματα και τους ίδιους τους φορείς κατάρτισης.

Η αξιολόγηση των μαθητών στην κρατική τεχνική/επαγγελματική εκπαίδευση είναι: περιοδική, στο τέλος κάθε τριμήνου, και τελική/ετήσια στο τέλος κάθε έτους.³⁸ Τη βάση αποτελεί το 6/10 που είναι απαραίτητο για την προαγωγή των μαθητών στην επόμενη τάξη. Στο τέλος του 5^{ου} έτους διενεργούνται εθνικές απολυτήριες εξετάσεις. Η εξεταστική επιτροπή για τις κρατικές απολυτήριες εξετάσεις αποτελείται από ένα ανώτατο όριο έξι μελών - 50% εξωτερικά και 50% εσωτερικά - και έναν εξωτερικό προεδρεύοντα. Ως προς τον διορισμό των μελών της επιτροπής, το περιεχόμενο και τα αποτελέσματα των εξετάσεων βλ. παραπάνω (σ.2).

Οι μαθητές που περνούν την τελική κρατική εξέταση λαμβάνουν το Δίπλωμα τεχνικής εκπαίδευσης ή Δίπλωμα επαγγελματικής εκπαίδευσης, αντίστοιχα.

Η αξιολόγηση των μαθητών στην περιφερειακή τεχνική/επαγγελματική εκπαίδευση είναι: συνεχής και αφορά αξιολόγηση της εργασίας στην τάξη και πρακτικές δοκιμασίες (π.χ. παραγωγή τεχνικών έργων).

Η τελική αξιολόγηση, δηλαδή η εξέταση προσόντων, ποικίλλει από περιφέρεια σε περιφέρεια, αλλά έχει ορισμένα κοινά στοιχεία.

Υπάρχουν γενικά τρεις τύποι δοκιμασίας: α) θεωρία ή γραπτές εξετάσεις, β) πρακτικές (π.χ. εργασία στο εργαστήριο, επίλυση προβλημάτων, κ.λπ.), γ) προφορικές εξετάσεις ή συνέντευξη.

---

³⁸ Αξιολόγηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων των μαθητών γίνεται από το Εθνικό Ινστιτούτο για την Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Συστήματος ως χρήσιμο εργαλείο για την αυτο-αξιολόγηση και τη βελτίωση της διδασκαλίας.

Σε ορισμένες περιοχές, τα ιδρύματα θέτουν τις δικές τους δοκιμασίες, ενώ σε άλλες τίθενται σε κεντρικό επίπεδο για όλα τα ιδρύματα.

Η τελική βαθμολογία που οδηγεί στην τελική πιστοποίηση προσόντων είναι το άθροισμα του Μ.Ο. βαθμολογίας του τελευταίου έτους, της συνολικής βαθμολογία από την τελική εξέταση και, σε ορισμένες περιπτώσεις, της αξιολόγησης από την εταιρεία.

Η σύνθεση των επιτροπών εξέτασης ποικίλλει μεταξύ των Περιφερειών. Οι επιτροπές μπορεί να είναι μικρές, απαρτιζόμενες από εσωτερικά μέλη (τρία μέλη και έναν πρόεδρο) ή μεγαλύτερες με εξωτερικά, επί το πλείστον, μέλη προερχόμενα από το Υπουργείο Εργασίας, το Υπουργείο Παιδείας, τα συνδικάτα και τους εργοδότες, καθώς και εκπαιδευτικούς και τον επικεφαλής του οργανισμού / ιδρύματος. Η κλίμακα αξιολόγησης διαφέρει ανά περιφέρεια.

Η επαγγελματική εκπαίδευση 3ετούς διάρκειας παρέχει τον τίτλο: «εργαζόμενος σε ...». Δίνει το δικαίωμα στον κάτοχο να εγγραφεί στο 4^ο έτος της εξειδίκευσης και στο 3^ο ή 4^ο έτος της ανώτερης Β/θμιας Εκπ/σης (κυρίως τεχνικά και επαγγελματικά ινστιτούτα), οδηγώντας σε έναν ισοδύναμο τίτλο προσόντων. Επιπλέον, ένα πιστοποιητικό επαγγελματικών προσόντων α' επιπέδου μπορεί επίσης να υποβληθεί για την εγγραφή στο β' επίπεδο επαγγελματικής κατάρτισης και για αίτηση επαγγελματικής μαθητείας (για άτομα ηλικίας άνω των 18 ετών). Παρέχει επίσης πρόσβαση σε ανώτερη τεχνική εκπαίδευση και κατάρτιση, μετά από επαλήθευση των δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν.

Η τεχνική/επαγγελματική εκπαίδευση 4ετούς διάρκειας παρέχει τον τίτλο: «τεχνικός σε ...». Μπορούν να υποβάλουν αίτηση στα πανεπιστήμια, στην Ανώτατη Σχολή Τέχνης και Μουσικής, και στο πολυτεχνείο, μετά από παρακολούθηση προγράμματος διάρκειας ενός έτους που προσφέρονται από τις Περιφέρειες και οργανώνονται από επαγγελματικά ιδρύματα και οργανισμούς κατάρτισης.

2. Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Η Γ/θμια Εκπ/ση στην Ιταλία παρέχεται στα πανεπιστήμια (και τα πολυτεχνεία), στις σχολές καλών τεχνών και μουσικής, και στα τεχνολογικά ιδρύματα.

Όσον αφορά την πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση:

Για πανεπιστήμια, πολυτεχνεία, σχολές καλών τεχνών: καταρχήν απαιτείται απολυτήριο ανώτερης Β/θμιας ή ανάλογος τίτλος που έχει αποκτηθεί στην αλλοδαπή. Επιπλέον, κάθε ίδρυμα Γ/θμιας μπορεί να απαιτήσει και πιστοποίηση επάρκειας σε συγκεκριμένες γνώσεις που πιστοποιούνται με εξετάσεις, ύστερα από προπαρασκευαστικό στάδιο³⁹ που στοχεύει σε αυτό τον σκοπό.

Επίσης, οι τελειόφοιτοι της ανώτερης Β/θμιας πρέπει να υποβάλουν αίτηση προεγγραφής στο πανεπιστήμιο.⁴⁰

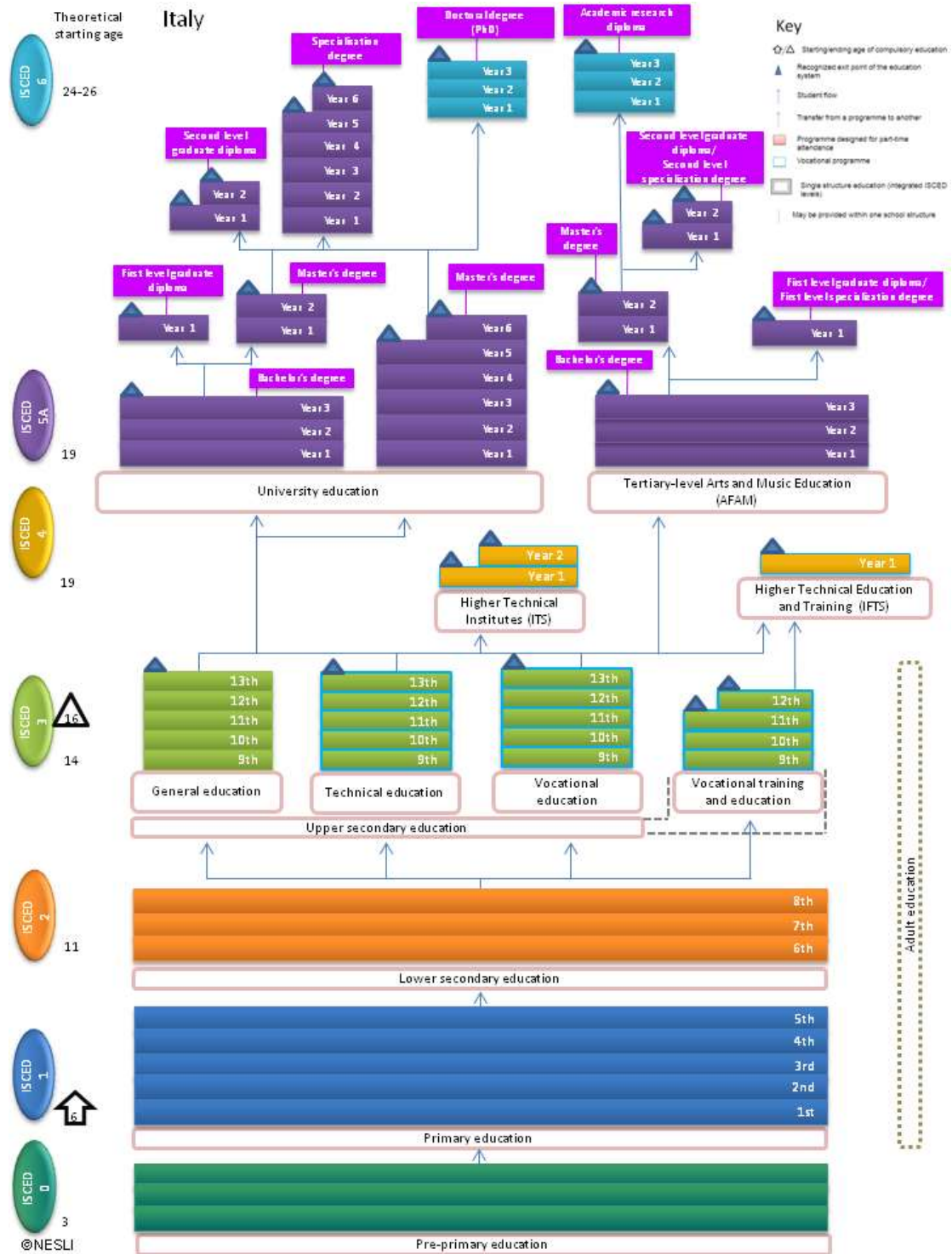
Ο αριθμός εισακτέων είναι *numerus clausus* στην Ιατρική και Χειρουργική, τη Φαρμακευτική, την Οδοντιατρική και την Κτηνιατρική, τα Παιδαγωγικά και την Αρχιτεκτονική. Το ίδιο ισχύει και για τα επαγγέλματα υγείας καθώς και για σπουδές που απαιτούν εργαστηριακές ασκήσεις.

Ειδικά σε σχολές καλών τεχνών και μουσικής γίνονται δεκτοί και εξαιρετικά ταλαντούχοι σπουδαστές, χωρίς απολυτήριο Β/θμιας Εκπαίδευσης. Ωστόσο, αυτό είναι απαραίτητο για την τελική πιστοποίηση προσόντων.

Για Ανώτερα Τεχνολογικά Ιδρύματα: απαιτείται απολυτήριο ανώτερης Β/θμιας. Τα ιδρύματα, επίσης, θέτουν ειδικές εξετάσεις για να αξιολογήσουν τις βασικές τεχνικές και τεχνολογικές ικανότητες των υποψηφίων, καθώς και τη γνώση Αγγλικής.

³⁹ Αυτή η προπαρασκευαστική διαδικασία γίνεται σε συνεργασία με τα σχολεία ανώτερης Β/θμιας.

⁴⁰ Αυτό γίνεται προκειμένου να σχεδιαστεί από το πανεπιστήμιο η προσφερόμενη διδασκαλία και να ενημερωθούν κατάλληλα οι μαθητές.

Δομή ιταλικού συστήματος

<http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?primaryCountry=ITA&treshold=10&topic=EO>

(Για τις βαθμίδες εκπαίδευσης κατά ISCED, ό.π. σ.44)

Ισπανία⁴¹

Στην παρούσα φάση, το ισπανικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι σε διαδικασία μεταρρυθμίσεων που είναι αναγκαίες λόγω αδυναμιών που διαπιστώνονται ή νέων αναγκών που προκύπτουν.

Στην παρουσίαση αυτή εστιάζουμε στη βαθμίδα της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, με έμφαση στον τρόπο αξιολόγησης των μαθητών, και στο σύστημα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Στο πλαίσιο της ανωτέρω μεταρρύθμισης, έμφαση δίνεται στη βελτίωση της μάθησης και επίδοσης στην υποχρεωτική Β/θμια Εκπ/ση, στη βασική τεχνική/επαγγελματική κατάρτιση, στην πρόβλεψη των κατευθύνσεων που οδηγούν στην γενική και την τεχνική ανώτερη Β/θμια, και στη μετατροπή του 4^{ου} έτους της υποχρεωτικής Β/θμιας σε ένα προπαρασκευαστικό έτος, με δύο διαφορετικές κατευθύνσεις. Επίσης, η στόχευση είναι να υπάρχουν γέφυρες ανάμεσα στις διάφορες κατευθύνσεις εκπαίδευσης, έτσι ώστε καμία από τις αποφάσεις των μαθητών να είναι μη αναστρέψιμη. Τέλος, ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στους ακόλουθους τομείς: τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας, προώθηση της πολυγλωσσίας και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής κατάρτισης.

⁴¹ Βιβλιογραφία-δικτυογραφία: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, *Η ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ευρώπη: Αξιολόγηση και εξεταστικά συστήματα*, Αθήνα 2003· ΚΑνΕΠ, ΓΣΕΕ, *Συστήματα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση-Η ευρωπαϊκή εμπειρία*, τόμ. 1, Αθήνα 2004· Eurypedia του δικτύου «Ευρυδίκη», εθνικός φάκελος Ισπανίας, στον ιστότοπο <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Spain>.

1. Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Κατώτερη Β/θμια

Η κατώτερη βαθμίδα της Β/θμιας Εκπ/σης ανήκει στην υποχρεωτική εκπαίδευση και διαρκεί 4 χρόνια (12-16). Διακρίνεται σε α) γενική και β) τεχνική/επαγγελματική (βασική).

α) Γενική κατώτερη Β/θμια

Η αξιολόγηση των μαθητών γίνεται: στο τέλος κάθε τετραμήνου με τη μορφή γραπτής αναφοράς, όπου επισημαίνονται τα προβλήματα των μαθητών (αυτή η αναφορά δεν έχει επίσημη, ακαδημαϊκή αξία) και στο τέλος κάθε έτους, όπου οι καθηγητές αποφασίζουν για την επάρκεια γνώσεων των μαθητών, την προαγωγή⁴² και την απόλυσή τους.

Στο τέλος της γενικής κατώτερης Β/θμιας, ύστερα από διαγνωστική αξιολόγηση, οι μαθητές λαμβάνουν απολυτήριο, το οποίο τους επιτρέπει να έχουν πρόσβαση στην ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (γενική και τεχνική) ή στον κόσμο της εργασίας.

β) Τεχνική/επαγγελματική κατώτερη Β/θμια

Οι μαθητές ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα των 15-17.

Η αξιολόγηση των μαθητών γίνεται από τους εκπαιδευτικούς και τους επιβλέποντες από εταιρείες. Στο τέλος του κύκλου σπουδών λαμβάνουν το πιστοποιητικό βασικής τεχνικής/επαγγελματικής κατάρτισης (ανάλογα με την ειδικότητα που έχουν επιλέξει), το οποίο τους επιτρέπει να έχουν πρόσβαση στην επόμενη βαθμίδα τεχνικής/επαγγελματικής εκπαίδευσης ή να λάβουν το απολυτήριο κατώτερης Β/θμιας λαμβάνοντας μέρος στις τελικές εξετάσεις.

---

⁴² Οι μαθητές δεν προάγονται αν έχουν μη προβιβάσιμους βαθμούς σε 3 και περισσότερα μαθήματα. Ακόμη και σε αυτή την περίπτωση, όμως, μπορεί να προαχθούν ανάλογα με την εκτίμηση των διδασκόντων.

2. Ανώτερη Β/θμια

Δεν είναι υποχρεωτική. Η διάρκεια σπουδών της είναι δυο έτη (16-18). Διακρίνεται σε γενική και τεχνική/επαγγελματική εκπαίδευση.

α) Γενική ανώτερη Β/θμια

Υπάρχει η δυνατότητα παρακολούθησης των εξής κατευθύνσεων: 1. Τέχνες, 2. Φυσικές επιστήμες και Τεχνολογία, 3. Ανθρωπιστικές σπουδές και Κοινωνικές Επιστήμες.

Η αξιολόγηση των μαθητών γίνεται: στο τέλος κάθε τριμήνου με τη μορφή γραπτής αναφοράς, όπου επισημαίνονται τα προβλήματα των μαθητών (αυτή η αναφορά δεν έχει επίσημη, ακαδημαϊκή αξία) και στο τέλος κάθε έτους, όπου οι καθηγητές αποφασίζουν για την επάρκεια γνώσεων των μαθητών, την προαγωγή και την απόλυσή τους.

Στο τέλος της γενικής ανώτερης Β/θμιας οι μαθητές λαμβάνουν ύστερα από ενδοσχολικές εξετάσεις απολυτήριο, το οποίο τους επιτρέπει να έχουν πρόσβαση σε:

- καλλιτεχνικές και αθλητικές ανώτερες σπουδές
- στρατιωτικές σχολές αξιωματικών και υπαξιωματικών
- σχολές ξένων γλωσσών (μέσου επιπέδου)

Το απολυτήριο είναι η απαραίτητη προϋπόθεση για την πρόσβαση στην Γ/θμια εκπαίδευση μαζί με τις εισαγωγικές εξετάσεις.

β) Τεχνική / επαγγελματική ανώτερη β/θμια (μέσου επιπέδου)

Οι μαθητές είναι άνω των 16. Η διάρκεια των σπουδών διαρκεί 1-2 χρόνια.

Η αξιολόγηση των μαθητών γίνεται από τους εκπαιδευτικούς (4 φορές το χρόνο) και από επιβλέποντες εταιρειών (2 φορές τον χρόνο).

Στο τέλος, απονέμεται ο τίτλος σπουδών του «Τεχνικού» στην αντίστοιχη ειδικότητα. Το πιστοποιητικό μπορεί να ληφθεί με την επιτυχή ολοκλήρωση του

σχετικού κύκλου σπουδών ή με την επιτυχία σε ειδικές εξετάσεις. Το πιστοποιητικό δίνει πρόσβαση στη γενική ανώτερη Β/θμια, καθώς και σε περαιτέρω τεχνική εκπαίδευση.

Σπουδαστές ηλικίας 16-21, που δεν έχουν λάβει το ανωτέρω πιστοποιητικό, λαμβάνουν το «Πιστοποιητικό Επαγγελματία» που δίνει τη δυνατότητα να εισχωρήσουν στην αγορά εργασίας ή να επιστρέψουν στην αρχική εκπαίδευση.

2. Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Στην Ισπανία η Γ/θμια Εκπ/ση έχει τους εξής τύπους: πανεπιστημιακή, ανώτατη τεχνική, εξειδικευμένη (που περιλαμβάνει Καλές Τέχνες, Σχέδιο και Φυσική αγωγή).

Απαραίτητη προϋπόθεση για την **πρόσβαση** στην Γ/θμια είναι το *απολυτήριο γενικής ανώτερης Β/θμιας ή ισοδύναμος τίτλος σπουδών αλλοδαπής.*

Η **εισαγωγή** στο πανεπιστήμιο γίνεται με εισαγωγικές εξετάσεις⁴³ (που οργανώνονται από το Υπουργείο Παιδείας και τα πανεπιστήμια).

- Η συμμετοχή στις εισαγωγικές εξετάσεις απαιτεί καταβολή χρηματικού αντιτίμου από τους μαθητές
- Ο μέγιστος αριθμός των θέσεων σε κάθε δημόσιο πανεπιστήμιο δημοσιεύεται ετησίως. Αυτές οι θέσεις προτείνονται από το κάθε πανεπιστήμιο, οι οποίες πρέπει να εγκριθούν από την οικεία περιφερειακή κυβέρνηση. Το Υπουργείο Παιδείας (MECI) μετά από διαβουλεύσεις με τη Γενική Διάσκεψη για την πολιτική στην Γ/θμια

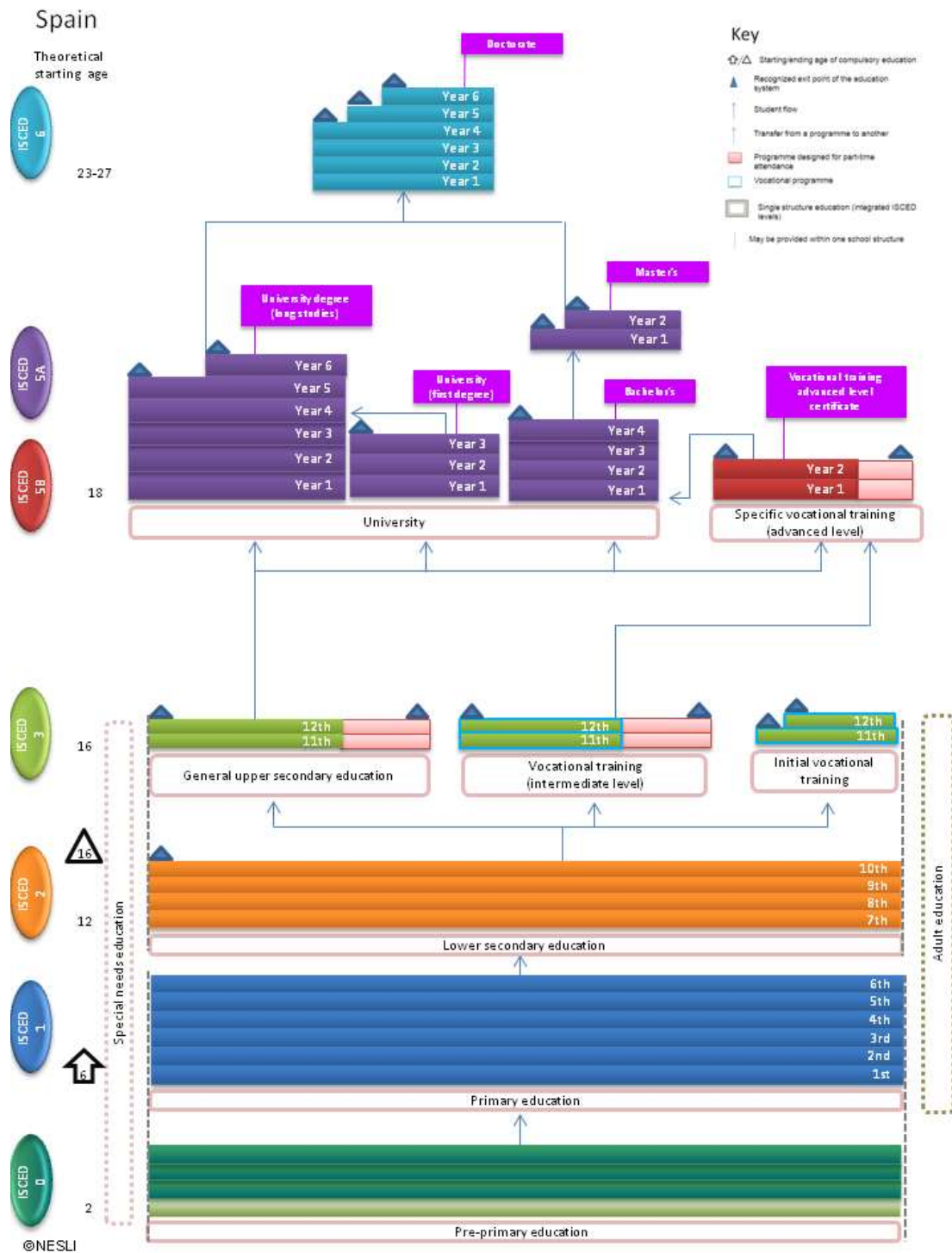
---

⁴³ - Για αλλοδαπούς που δεν πληρούν προϋποθέσεις εισαγωγής στο πανεπιστήμιο της χώρας τους και για κατόχους τίτλου σπουδών τεχνικής/επαγγελματικής εκπαίδευσης, λαμβάνεται υπ' όψιν ο τελικός βαθμός, καθώς και η συνάφεια του προγράμματος σπουδών Β/θμιας με το πρόγραμμα σπουδών του πανεπιστημίου.

- Για ηλικιακές ομάδες άνω των 25 χωρίς τίτλους σπουδών, τα πανεπιστήμια μπορούν να διενεργήσουν ειδικές εισαγωγικές εξετάσεις.

Εκπ/ση είναι δυνατόν να καθορίσουν ένα όριο για τον αριθμό των διαθέσιμων σε καθένα από τα προγράμματα θέσεων. Αυτός ο *numerus clausus* ισχύει για όλα τα πανεπιστήμια, είτε δημόσια είτε ιδιωτικά. Επίσης κανονισμοί καθορίζουν τις διαδικασίες σε περίπτωση που ο αριθμός των αιτούντων ξεπεράσει τον αριθμό των προσφερόμενων θέσεων.

- Όταν ο αριθμός των αιτήσεων υπερβαίνει τις προσφερόμενες θέσεις, η κατανομή των θέσεων γίνεται με ένα βαθμό πρόσβασης που διαμορφώνεται ύστερα από συνυπολογισμό ειδικών συντελεστών βαρύτητας σε μαθήματα που ορίζουν τα πανεπιστήμια μαζί με τον Μ.Ο. του απολυτηρίου ανώτερης Β/θμιας.

Δομή ισπανικού συστήματος

<http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?primaryCountry=ESP&treshold=10&topic=EQ>

(Για τις βαθμίδες εκπαίδευσης κατά ISCED, ό.π. σ.44)

Αυστρία⁴⁴

1. Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Μετά την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, οι μαθητές στην Αυστρία μπορούν να επιλέξουν μεταξύ δύο τύπων σχολείων, που το καθένα καλύπτει μια περίοδο τεσσάρων ετών:

- Μπορούν να φοιτήσουν σε σχολείο κατώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (*Hauptschule*) = (κυρίως προετοιμασία για προεπαγγελματικές σχολές) ή
- στον κατώτερο κύκλο ακαδημαϊκής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (*allgemeinbildende höhere Schule or AHS*) = (προετοιμασία για ανώτερη Β/θμια εκπ/ση).

Ειδικότερα, τα σχολεία κατώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης παρέχουν στους μαθητές βασική γενική εκπαίδευση και παράλληλα μεταδίδουν γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για τη μετάβασή τους στην ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Ο κατώτερος κύκλος της ακαδημαϊκής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης αποσκοπεί στο να μεταδώσει ευρεία και προχωρημένη γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση αυτών των τύπων σχολείων, οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν μεταξύ διαφορετικών κατευθύνσεων εκπαίδευσης και κατάρτισης, οι οποίες μπορεί να έχουν είτε τεχνικό και επαγγελματικό είτε γενικό χαρακτήρα. Τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης παρέχονται μέσω του διττού συστήματος μαθητείας (apprenticeship training).

- στα σχολεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (VET schools - BMS) ή

⁴⁴ Όλες οι πληροφορίες έχουν ληφθεί από την ιστοσελίδα http://www.dynot.net/index.php?option=com_content&task=view&id=43&Itemid=83

- στα κολλέγια Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (VET colleges - BHS).

Οι μαθητές που έχουν ολοκληρώσει την κατώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και θέλουν να παρακολουθήσουν ένα πρόγραμμα μαθητείας είναι υποχρεωμένοι να ολοκληρώσουν τον ένατο χρόνο υποχρεωτικής εκπαίδευσης φοιτώντας για ένα χρόνο σε προ-επαγγελματικό σχολείο (*Polytechnische Schule*), το οποίο τους παρέχει εξειδίκευση για μετάβαση στη μαθητεία.

Η αρχική επαγγελματική κατάρτιση σε ένα επάγγελμα μαθητείας αρχίζει με την ολοκλήρωση των εννέα χρόνων υποχρεωτικής εκπαίδευσης και παρέχεται εν μέρει από μία επιχείρηση κατάρτισης και εν μέρει από ένα επαγγελματικό σχολείο μαθητείας μερικού ωραρίου (*Berufsschule*). Αντικείμενο των επαγγελματικών σχολείων είναι να προσφέρουν γενική εκπαίδευση και να συμπληρώσουν τις ειδικές - συναφείς προς το επάγγελμα γνώσεις και δεξιότητες που διδάσκονται οι καταρτιζόμενοι στις επιχειρήσεις πρακτικής.

Το 1997 καθιερώθηκε το επονομαζόμενο *Berufsreifeprüfung* (εξετάσεις και πιστοποιητικό) για τους αποφοίτους των μαθητειών, των Επαγγελματικών σχολών (BMS), των σχολών υγείας και νοσηλευτικής (*Gesundheits- und Krankenpflegeschulen*), των σχολών παραϊατρικής κατάρτισης (*Schulen für den medizinisch-technischen Fachdienst*) διάρκειας τουλάχιστον 30 μηνών και για τους αποφοίτους των σχολών γεωργίας και δασοπονίας (*land- und forstwirtschaftliche Fachschulen*). Με την επιτυχή ολοκλήρωσή του, το *Berufsreifeprüfung* παρέχει πρόσβαση στην ανώτερη εκπαίδευση στην Αυστρία: στα πανεπιστήμια, στα πανεπιστήμια εφαρμοσμένων επιστημών (*Fachhochschulen*), μετα-δευτεροβάθμιες επαγγελματικές σπουδές (*Kollegs*) και μετα-Δευτεροβάθμια επαγγελματικά κολλέγια (*Akademien*).

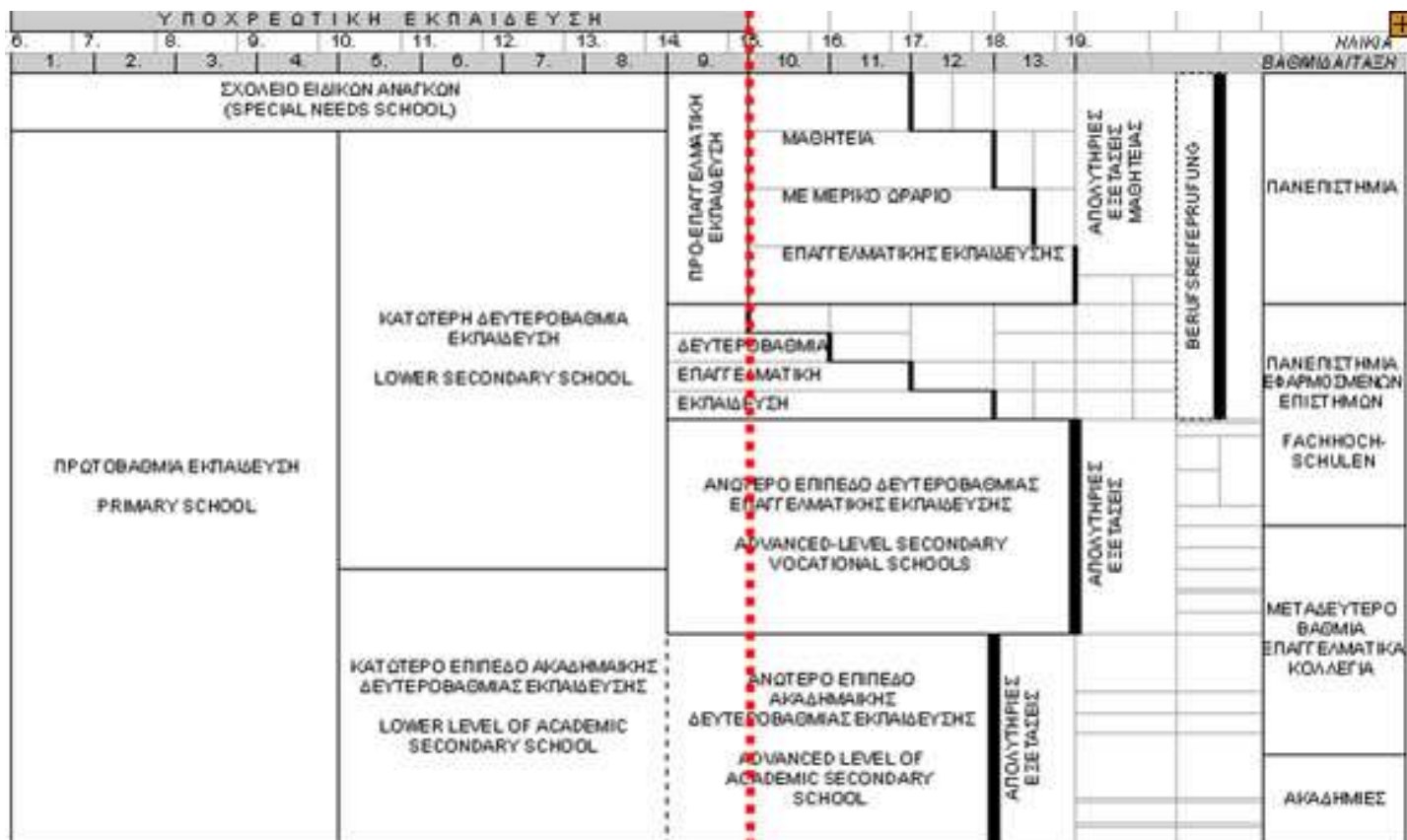
Μετά την αποφοίτησή τους από τα σχολεία κατώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, οι μαθητές έχουν επίσης την επιλογή της παρακολούθησης του Σχολείου Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (VET school (BMS) το οποίο αρχίζει μετά το όγδοο έτος εκπαίδευσης και διαρκεί ένα έως τέσσερα έτη. Επίσης τα Κολλέγια Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (VET colleges) ξεκινούν μετά το όγδοο έτος εκπαίδευσης και μετά από πέντε χρόνια και απολυτήριες εξετάσεις, οι επιτυχόντες απόφοιτοι παίρνουν Πιστοποιητικό

Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Δίπλωμα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Reifeprüfung Certificate ή Matura).

Υπάρχουν διάφοροι τύποι σχολείων και κολλεγίων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης: σχολεία διοίκησης επιχειρήσεων (Handelsschulen) και κολλέγια διοίκησης επιχειρήσεων (Handelsakademien). Σχολεία κοινωνικών επαγγελμάτων (Schulen für Sozialberufe), σχολεία γεωργίας και δασοπονίας (land- und forstwirtschaftlichen Schulen) και μια ευρεία σειρά σχολείων και κολλεγίων για επαγγέλματα στη μηχανολογία, διοίκηση επιχειρήσεων και στις τέχνες, όπως τα κολλέγια μηχανολογίας (Höhere technische Lehranstalten), κολλέγια διοίκησης και υπηρεσιών (Höhere Lehranstalten für wirtschaftliche Berufe), σχολεία και κολλέγια για τον τουρισμό (Tourismusschulen), ή σχολεία και κολλέγια για τη μόδα και την ένδυση (Schulen für Mode und Bekleidungstechnik). Η επιτυχής ολοκλήρωση μίας από αυτές τις σχολές δίνει το δικαίωμα στον απόφοιτο να εξασκήσει το σχετικό επάγγελμα.

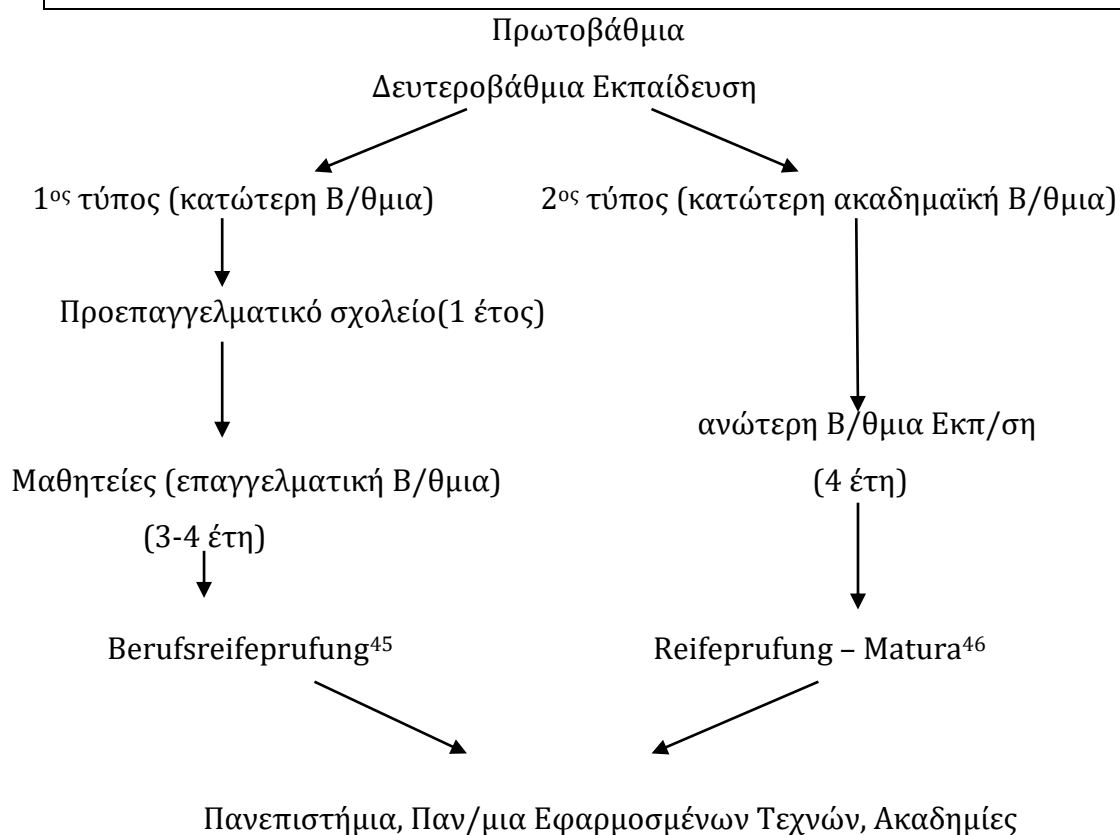
2. Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Οι απόφοιτοι των ακαδημαϊκής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ή των επαγγελματικών κολλεγίων που έχουν αποκτήσει το Reifeprüfung-Certificate, καθώς και εκείνοι που έχουν αποκτήσει το Berufsreifeprüfung έχουν το δικαίωμα να φοιτήσουν στα μετα-Δευτεροβάθμια επαγγελματικά κολλέγια (Akademien), να παρακολουθήσουν τα μετα-Δευτεροβάθμια Επαγγελματικά προγράμματα (Kollegs) και να έχουν πρόσβαση στα πανεπιστήμια εφαρμοσμένων επιστημών (Fachhochschulen) και στα πανεπιστήμια (universities). Από το φθινόπωρο του 2001, η παρακολούθηση στους δύο τύπους πανεπιστημίων υπόκειται σε πληρωμές διδάκτρων. Η φοίτηση διαρκεί τρία χρόνια για Bachelor και 1-2 χρόνια για Μεταπτυχιακό. Οι απόφοιτοι των προγραμμάτων πτυχίου ή μεταπτυχιακών έχουν τη δυνατότητα να γράφουν για διδακτορικές σπουδές στα πανεπιστήμια.

Δομή αυστριακού συστήματος

Σχεδιάγραμμα - Αυστριακό σύστημα

⁴⁵ Οι τίτλοι αυτοί αποκτώνται στο τέλος της Β/θμιας με εθνικές εξετάσεις.

⁴⁶ ό.π.

Ολλανδία⁴⁷

1. Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Η Ολλανδία έχει ένα από τα καλύτερα οργανωμένα εκπαιδευτικά συστήματα της Ευρώπης, με σχεδόν 100% αλφαριθμητισμό και περισσότερο από το 20% του πληθυσμού να πηγαίνουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η υποχρεωτική εκπαίδευση στην Ολλανδία ξεκινάει στην ηλικία των πέντε (μερικές φορές τεσσάρων). Από την ηλικία των δεκαέξι υπάρχει μερική υποχρεωτική εκπαίδευση, πράγμα που σημαίνει ότι ο μαθητής πρέπει να παρακολουθήσει κάποια μορφή εκπαίδευσης για τουλάχιστον δύο ημέρες την εβδομάδα. Η υποχρεωτική εκπαίδευση τελειώνει στις 18.

Ο γενικότερος στόχος που έχει διατυπωθεί για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση είναι να εξασφαλίσει ότι οι μαθητές :

α) μπορούν να αναπτύξουν τα ταλέντα τους όσο το δυνατόν καλύτερα ως μέρος μιας συνεχούς μαθησιακής διαδικασίας και

β) μπορούν να παρακολουθήσουν τον κατάλληλο τύπο σχολείου.

Η Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση διακρίνεται σε τέσσερα είδη:

α. Πρακτική κατάρτιση⁴⁸

β. Προ-επαγγελματική Β/θμια Εκπ/ση, η οποία διαρκεί τέσσερα χρόνια:

⁴⁷Eurypedia του δικτύου «Ευρυδίκη», εθνικός φάκελος της Ολλανδίας στον ιστότοπο: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Netherlands:Organisation_of_General_Upper_Secondary_Education

⁴⁸ Πρακτική κατάρτιση για νέους οι οποίοι αντιμετωπίζουν δυσκολίες να ολοκληρώσουν τα μαθήματα της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Διακρίνεται σε τέσσερις τομείς με σταθερό πρόγραμμα μαθημάτων, τους οποίους οι μαθητές επιλέγουν στο τέλος του δεύτερου έτους:

- τεχνολογία
- περίθαλψη και πρόνοια
- οικονομία
- γεωργία

Η αποφοίτηση από την προ-επαγγελματική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση δεν συνεπάγεται και απολυτήριο από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Επιτρέπει, όμως, στο μαθητή να προχωρήσει στο επόμενο επίπεδο εκπαίδευσης, την ανώτερη επαγγελματική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Προσφέρει διάφορα προγράμματα επαγγελματική κατάρτισης, όπως την ειδίκευση του αρτοποιού και του κρεοπώλη μέχρι επαγγέλματα των τομέων περιβάλλοντος ή τροφοδοσίας (catering). Κάθε χρόνο περίπου 435.000 νέοι επιλέγουν αυτόν τον τύπο επαγγελματικής κατάρτισης.

γ. Ανώτερη γενική Β/θμια Εκπ/ση, η οποία διαρκεί πέντε χρόνια

δ. Προ-πανεπιστημιακή Β/θμια Εκπ/ση

Στην ανώτερη γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και την προ-πανεπιστημιακή Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν έναν από τους ακόλουθους συνδυασμούς αντικειμένων:

- φύση και τεχνολογία
- φύση και υγεία
- οικονομία και κοινωνία
- πολιτισμός και κοινωνία

Η Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση προετοιμάζει τους νέους για την πλήρη συμμετοχή στην κοινωνία και την απασχόληση ανάλογα με τη γνώση και τις δεξιότητές τους. Μερικές φορές όμως δεν είναι σίγουρο ποιος είναι ο καλύτερος τύπος σχολείου για το παιδί, γι' αυτό και δίνεται η **δυνατότητα μεταφοράς από τον ένα τύπο σε άλλο τύπο σχολείου** με μία ή δύο μεταβατικές τάξεις,

όπως για παράδειγμα τη μεταβατική τάξη ανώτερη γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση σε προ-πανεπιστημιακή εκπαίδευση ή προ-επαγγελματική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση σε ανώτερη γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Στο τέλος του δεύτερου έτους, το σχολικό συμβούλιο συμβουλεύει τους μαθητές ως προς το ποια επιλογή θα πρέπει να επιλέξουν. Οι μαθητές που δεν μπορούν να πετύχουν τους στόχους μπορούν να τύχουν απαλλαγής από τους στόχους επίδοσης ή από ένα ή περισσότερα μαθήματα στη βασική διδακτέα ύλη. Οι αποφάσεις αυτού του είδους λαμβάνονται από μια επιτροπή που ορίστηκε από το διοικητικό συμβούλιο του σχολείου.

Κάθε σχολείο έχει το δικό του σύστημα αξιολόγησής του. Στα περισσότερα σχολεία, οι γονείς λαμβάνουν τρεις έως τέσσερις εκθέσεις προόδου ανά έτος. Ορισμένα σχολεία δίνουν επίσης έξι εβδομαδιαίες ενδιάμεσες εκθέσεις σχετικά με την πρόοδο των μαθητών. Η καρτέλα βαθμολογίας αντικατοπτρίζει γενικά την επίδοση του μαθητή σε:

- **γραπτές και προφορικές εξετάσεις**
- **γραπτές εξετάσεις**
- **ερευνητικές εργασίες (projects)**

Οι μαθητές που έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς το θεωρητικό πρόγραμμα της προ-επαγγελματικής εκπαίδευσης μπορούν να μεταφερθούν στο 4ο έτος της ανώτερης γενικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και οι μαθητές που έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς μπορούν να μεταφερθούν στο 5ο έτος της προ-πανεπιστημιακής εκπαίδευσης.

2. Απολυτήριο στην ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Οι απολυτήριες εξετάσεις γίνονται σε δύο φάσεις: ενδοσχολικές εξετάσεις και **εθνικές εξετάσεις**. Η εγκύκλιος εγκρίνεται από τον Υπουργό Παιδείας, Πολιτισμού και Επιστημών και καθορίζει επίσης τον αριθμό των δοκιμασιών που συνθέτουν την εθνική εξέταση, και το μήκος τους.

Ενδοσχολικές εξετάσεις: Τα σχολεία είναι αρμόδια για την διενέργεια των σχολικών εξετάσεων. Κάθε χρόνο, τα σχολεία καλούνται να υποβάλλουν το

αναλυτικό πρόγραμμα εξετάσεων του σχολείου τους στην Επιθεώρηση, δείχνοντας ποια στοιχεία της εξεταστέας ύλης ελέγχονται, πότε και πώς οι βαθμοί υπολογίζονται, συμπεριλαμβανομένου του βαθμού βαρύτητας των ασκήσεων, καθώς και ευκαιρίες για να τα επαναλάβουν. Για να βοηθήσει τα σχολεία, το SLO⁴⁹ δημοσιεύει οδηγίες σχετικές με τις εξετάσεις του σχολείου και με κάθε θέμα και επίπεδο εκπαίδευσης. Οι εξετάσεις του σχολείου θα πρέπει να ολοκληρωθούν και τα αποτελέσματα υποβάλλονται στην Επιθεώρηση πριν από την έναρξη των εθνικών εξετάσεων.

Εθνικές εξετάσεις: Η εθνική εξέταση αποτελείται από ασκήσεις ανοικτού τύπου ή ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να απαιτεί και ασκήσεις πρακτικού μέρους. Για ορισμένα μαθήματα υπάρχει μόνο ένας τρόπος εξέτασης.

(επαναληπτικές): Οι εθνικές εξετάσεις μπορούν να διοργανωθούν τρεις φορές το χρόνο τον Μάιο, Ιούνιο και Αύγουστο. Όλοι οι υποψήφιοι συμμετέχουν στις εξετάσεις του Μαΐου. Οι εξετάσεις του Ιουνίου και του Αυγούστου είναι για τους μαθητές οι οποίοι δεν ήταν σε θέση να συμμετάσχουν στις εξετάσεις του Μαΐου.

(Μ.Ο.): Ο τελικός βαθμός σε κάθε μάθημα είναι ο μέσος όρος του βαθμού των εξετάσεων του σχολείου και του βαθμού των εθνικών εξετάσεων. Για να αποκτηθεί το απολυτήριο, ο υποψήφιος πρέπει να πετύχει τη βαθμολογική βάση σε ένα συγκεκριμένο αριθμό μαθημάτων.

3. Πιστοποίηση επαγγελματικής εκπαίδευσης

Μετά τη συνθήκη της Μπολόνια οι επιχειρηματικές και εκπαιδευτικές κοινότητες ξεκίνησαν μια κοινή πρωτοβουλία για την εισαγωγική δομή επαγγελματικών προσόντων στην επαγγελματική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Μετα-Δευτεροβάθμια μη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

---

⁴⁹ SLO (Netherlands Institute for Curriculum Development): Ινστιτούτο για την ανάπτυξη των σπουδών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, πρβλ <http://international.slo.nl/>

Η μετα-Δευτεροβάθμια (μη Γ/θμια) εκπαίδευση αποτελεί συνέχεια της ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και οδηγεί στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Στόχος της είναι να διευρύνει τις γνώσεις των φοιτητών.

4. Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

Πρόκειται για ένα **διττό** σύστημα μιας και περιλαμβάνει την ανώτερη επαγγελματική εκπ/ση και την πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Για την παρακολούθηση ενός προγράμματος ανώτερης επαγγελματικής εκπαίδευσης απαιτείται πιστοποιητικό ανώτερης γενικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ενώ για την εισαγωγή στο πανεπιστήμιο, οι μαθητές πρέπει να έχουν αποκτήσει προ-πανεπιστημιακό τίτλο.

Μετά τον πρώτο χρόνο της ανώτερης επαγγελματικής εκπαίδευσης οι μαθητές μπορούν να συνεχίσουν στο πανεπιστήμιο. Ένα πλήρους παρακολούθησης πρόγραμμα ανώτερης επαγγελματικής εκπαίδευσης συνήθως διαρκεί τέσσερα χρόνια.

Επιπρόσθετα, οι μαθητές με πτυχίο επαγγελματικής εκπαίδευσης, έχουν το δικαίωμα φοίτησης στην ανώτερη επαγγελματική εκπαίδευση, ενώ με τον ίδιο τρόπο οι μαθητές που ολοκληρώνουν το πρώτο έτος της ανώτερης επαγγελματικής εκπαίδευσης μπορούν να συνεχίσουν στο πανεπιστήμιο..

Όσοι είναι άνω των 18 ετών, χωρίς την απαιτούμενη προκαταρκτική εκπαίδευση και ενδιαφέρονται για την ανώτερη εκπαίδευση, μπορούν να φοιτήσουν στο Ανοιχτό Πανεπιστήμιο (ISCED 5a). Το Ανοιχτό Πανεπιστήμιο δε θέτει προϋποθέσεις εισαγωγής και διαχειρίζεται το ίδιο τις εξετάσεις για τους μαθητές ηλικίας 21 ετών και άνω.

Η δομή των πτυχίων Bachelor και Master (Ba-Ma) της ανώτερης εκπαίδευσης βρίσκεται σε εφαρμογή στην Ολλανδία από το Σεπτέμβριο του 2002. Οι μαθητές παίρνουν πτυχίο Bachelor μετά την επιτυχή ολοκλήρωση τετραετούς προγράμματος ανώτερης επαγγελματικής εκπαίδευσης ή τριετούς

προγράμματος πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Οι απόφοιτοι με Bachelor ανώτερης επαγγελματικής εκπαίδευσης μπορούν, και συνήθως το κάνουν, να ξεκινήσουν την επαγγελματική τους σταδιοδρομία, ενώ μπορούν και να προχωρήσουν στην απόκτηση Master είτε σε επίπεδο ανώτερης επαγγελματικής εκπαίδευσης, είτε σε πανεπιστημιακό επίπεδο. Οι απόφοιτοι με πανεπιστημιακό Bachelor μπορούν να προχωρήσουν στο επόμενο στάδιο, δηλαδή σε πτυχίο Master, έχοντας τη δυνατότητα επιλογής ενός τουλάχιστον προγράμματος.

Οι απόφοιτοι των προγραμμάτων Master των πανεπιστημίων ή της ανώτερης επαγγελματικής εκπαίδευσης μπορούν να συνεχίσουν για την απόκτηση διδακτορικού (ISCED 6) στο πανεπιστήμιο. Τα προγράμματα διδακτορικών περιλαμβάνουν έρευνα και διατριβή.

Υποχρεωτική Εκπαίδευση																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				

Δομή ολλανδικού συστήματος

Δανία⁵⁰

Το εκπαιδευτικό σύστημα στη Δανία εμπίπτει στις αρμοδιότητες τεσσάρων (4) Υπουργείων σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές και τα σχολικά συμβούλια: η προσχολική, η Πρωτοβάθμια και η Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στο Υπουργείο Παιδείας· η Τριτοβάθμια, στο Υπουργείο Ανώτερης Εκπαίδευσης και Επιστημών· η στρατιωτική εκπαίδευση, στο Υπουργείο Άμυνας και η καλλιτεχνική εκπαίδευση, στο Υπουργείο Πολιτισμού.

Στην παρουσίαση αυτή εστιάζουμε στη βαθμίδα της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, με έμφαση στον τρόπο αξιολόγησης των μαθητών, και στο σύστημα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

1. Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Κατώτερη Β/θμια

Η κατώτερη βαθμίδα της Β/θμιας ανήκει στην υποχρεωτική βασική εκπαίδευση ενιαίας δομής, η οποία έχει συνολική διάρκεια δέκα (10) χρόνια. Ανήκει στην εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας και των δημοτικών συμβουλίων. Το Υπουργείο Παιδείας καθορίζει τους στόχους των προγραμμάτων σπουδών και προτείνει κατευθυντήριες γραμμές για την

⁵⁰Βιβλιογραφία-δικτυογραφία: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, *Η ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ευρώπη: Αξιολόγηση και εξεταστικά συστήματα*, Αθήνα 2003· ΚΑΝΕΠ, ΓΣΕΕ, *Συστήματα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση-Η ευρωπαϊκή εμπειρία*, τόμ. 1, Αθήνα 2004· Eurypedia του δικτύου «Ευρυδίκη», εθνικός φάκελος Δανίας, στον ιστότοπο <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Denmark>.

υλοποίησή τους που οι σχολικές μονάδες δεν είναι υποχρεωμένες να ακολουθήσουν.

Η κατώτερη Β/θμια διαρκεί τρία (3) χρόνια (ηλικία 13-16, 7^η -9^η τάξη). Επίσης κάποιος μπορεί να παρακολουθήσει προαιρετικά έναν επιπλέον χρόνο (10^η τάξη), στην περίπτωση που δεν συνεχίσει στην ανώτερη Β/θμια.

Σε όλη τη διάρκεια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης οι μαθητές αξιολογούνται 10 φορές σε διαφορετικά αντικείμενα. Τα test υποβάλλονται ηλεκτρονικά, σε εθνικό επίπεδο, βαθμολογούνται αυτόματα και είναι προσαρμοσμένα στο επίπεδο κάθε μαθητή.⁵¹ **Το εξαγόμενο αποτέλεσμα δεν είναι βαθμός αλλά περιγραφή του ακαδημαϊκού επιπέδου του μαθητή.** Βαθμοί επίδοσης των μαθητών δίνονται μόνο στην 8^η και 9^η τάξη. Η προαγωγή των μαθητών σε επόμενη τάξη γίνεται αυτόματα, εκτός αν κάποιος κρίνεται ότι δεν έχει τα κατάλληλα προσόντα, οπότε είναι απαραίτητο να εξεταστεί. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις ο μαθητής μπορεί να επαναλάβει την τάξη.

Στο τέλος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης (9^η τάξη) διενεργούνται γραπτές (και προφορικές) απολυτήριες εξετάσεις που τίθενται και βαθμολογούνται σε κεντρικό επίπεδο. Τα εξεταζόμενα μαθήματα είναι τα εξής: εθνική γλώσσα, Αγγλικά, Μαθηματικά, Φυσική/Χημεία· επιλογή με κλήρωση ενός (1) από τα παρακάτω: Αγγλικά, Γερμανικά/Γαλλικά, Ιστορία, Κοινωνικές επιστήμες, Θρησκευτικά· επιλογή με κλήρωση ενός (1) από τα παρακάτω: Γεωγραφία, Βιολογία. Επίσης, οι μαθητές εξετάζονται και σε διεπιστημονικού περιεχομένου project. Οι βαθμοί των απολυτήριων εξετάσεων στα ανωτέρω μαθήματα (και προαιρετικά στο project) και η εν γένει σχολική επίδοση του μαθητή εμπεριέχονται στο πιστοποιητικό ολοκλήρωσης της βασικής εκπαίδευσης [απολυτήριο].

Ανώτερη Β/θμια

Η ανώτερη βαθμίδα της Β/θμιας εκπαίδευσης διαρκεί συνήθως τρία (3) χρόνια (16-19). Διακρίνεται σε γενική και τεχνική/επαγγελματική εκπαίδευση. Η γενική προετοιμάζει τους μαθητές για πρόσβαση στην Τριτοβάθμια

---

⁵¹ Αν ο μαθητής απαντήσει στο πρώτο θέμα σωστά, το επόμενο θέμα γίνεται αυτόματα σταδιακά πιο δύσκολο. Αν η απάντηση είναι λανθασμένη, το επόμενο θέμα γίνεται αυτόματα ευκολότερο.

Εκπαίδευση ενώ η τεχνική/επαγγελματική πρωτίστως προετοιμάζει τους εκπαιδευόμενους για καριέρα στην αγορά εργασίας.

Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα ανώτερης Δευτεροβάθμιας είναι ανεξάρτητα και αυτοδιοικούμενα.

Γενική Ανώτερη Β/θμια

Η γενική ανώτερη Β/θμια περιλαμβάνει τέσσερα (4) προγράμματα σπουδών που προσφέρονται σε διαφορετικού τύπου εκπαιδευτικά ιδρύματα και οδηγούν σε εξετάσεις για απόκτηση του ανάλογου τίτλου σπουδών:

- σχολείο γενικής ανώτερης Β/θμιας: 3ετούς φοίτησης → εξετάσεις για πιστοποιητικό γενικής ανώτερης Β/θμιας εκπ/σης (μαθήματα ανθρωπιστικών επιστημών + φυσικές επιστήμες + κοινωνικές επιστήμες)
- κολλέγιο εμπορικής εκπαίδευσης: 3ετούς φοίτησης → εξετάσεις για πιστοποιητικό ανώτερης εμπορικής εκπ/σης (μαθήματα γενικής παιδείας + οικονομίας/επιχειρήσεων)
- κολλέγιο τεχνικής εκπαίδευσης: 3ετούς φοίτησης → εξετάσεις για πιστοποιητικό ανώτερης τεχνικής εκπ/σης (μαθήματα γενικής παιδείας + τεχνικής κατ/νσης)
- σχολείο γενικής ανώτερης Β/θμιας: 2ετούς φοίτησης → εξετάσεις για πιστοποιητικό ανώτερου προπαρασκευαστικού επιπέδου (μαθήματα ανθρωπιστικών επιστημών + φυσικές επιστήμες + κοινωνικές επιστήμες)

Μερικά σχολεία προσφέρουν ποικίλους τύπους προγραμμάτων.

Η αξιολόγηση των μαθητών είναι ενδοσχολική, με τη μορφή βαθμών επίδοσης, και εξωτερική με τη μορφή γραπτών και προφορικών εξετάσεων. Οι υποχρεωτικές⁵² γραπτές εξετάσεις – δέκα (10) σε όλη τη διάρκεια της ανώτερης Β/θμιας ως προαπαιτούμενες για τις τελικές εξετάσεις – τίθενται από εξεταστική επιτροπή που αποτελείται από εκπαιδευτικούς και συμβούλους του Υπουργείου και βαθμολογούνται από εξωτερικούς βαθμολογητές. Οι

⁵² Εκτός από τις υποχρεωτικές εξετάσεις κάθε χρόνο, το Υπουργείο Παιδείας αποφασίζει ποια αντικείμενα πρέπει να αποτελούν μέρος της εξέτασης εξατομικευμένα για τον κάθε μαθητή.

προφορικές εξετάσεις γίνονται σε μαθήματα που επιλέγονται τυχαία από το Υπουργείο Παιδείας για κάθε σχολείο και βαθμολογούνται από έναν εκπαιδευτικό και έναν εξωτερικό εξεταστή (ο οποίος έχει τον κύριο λόγο στην αξιολόγηση). Στο τέλος του 3^{ου} έτους όλοι οι μαθητές εξετάζονται στη Δανική γλώσσα και σε μαθήματα ανάλογα με το πρόγραμμα σπουδών που έχουν επιλέξει. Επίσης οι μαθητές υποβάλλουν μελέτη project σε 2-3 αντικείμενα. Ο μέσος όρος στα εξεταζόμενα μαθήματα είναι πολύ σημαντικός καθώς αποτελεί μέρος της βάσης για την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Τεχνική/επαγγελματική ανώτερη Β/θμια

Στο πεδίο της τεχνικής/επαγγελματικής εκπ/σης, τομεακές επιτροπές και οργανισμοί της αγοράς εργασίας παίζουν σημαντικό ρόλο στον καθορισμό των επαγγελματικών προσόντων και των συνθηκών εκπαίδευσης. Τα τεχνικά και επαγγελματικά εκπαιδευτικά ιδρύματα είναι ανεξάρτητα ιδρύματα υπό τη γενική εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας.

Η τεχνική/επαγγελματική εκπαίδευση στη Δανία περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα προγραμμάτων, των οποίων η διάρκεια ποικίλλει από 1 ¹/₂ έως 5 ¹/₂ χρόνια, με συνηθέστερο αυτό των 3¹/₂-4 χρόνων. Η πλειονότητα των μαθητών ανήκει στο ηλικιακό φάσμα των 15-20 ετών.

Το πρόγραμμα σπουδών της βασικής τεχνικής/επαγγελματικής εκπ/σης απαρτίζεται από θεωρητική εκπαίδευση (σε ίδρυμα τεχνικής/επαγγελματικής εκπ/σης) και πρακτική κατάρτιση σε εγκεκριμένο οργανισμό ή εταιρεία. Οι περισσότεροι μαθητές αρχίζουν την επαγγελματική τους εκπαίδευση με ένα βασικό πρόγραμμα σε ίδρυμα τεχνικής εκπαίδευσης, αλλά μπορούν επίσης να ξεκινήσουν πρώτα σε μια εταιρεία και ύστερα να λάβουν το βασικό πρόγραμμα στο εκπαιδευτικό ίδρυμα. Σε μερικά προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, υπάρχει ένα όριο στον αριθμό των εισακτέων μαθητών. Αυτό γίνεται για να διασφαλιστεί ότι ένα πρόγραμμα δεν εκπαιδεύει περισσότερους ανθρώπους από όσους χρειάζεται η αγορά εργασίας.

Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση αποτελείται από: κύκλο βασικών μαθημάτων και κύκλο κυρίως μαθημάτων. Ο κύκλος βασικών

μαθημάτων περιλαμβάνει υποχρεωτικά μαθήματα γενικής παιδείας, μαθήματα ειδίκευσης και μαθήματα κοινά εντός ενός επιστημονικού πεδίου. Μετά τον βασικό κύκλο, οι μαθητές γίνονται δεκτοί στον κύκλο κύριων μαθημάτων, κατά τον οποίο ο μαθητής λαμβάνει πρακτική κατάρτιση σε μια εταιρεία,⁵³ πράγμα που αποτελεί το πιο σημαντικό μέρος της τεχνικής/επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Εκτός από το βασικό πρόγραμμα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, επαγγελματική εκπαίδευση στη Δανία προσφέρεται επίσης στις ακόλουθες παραλλαγές: α) στοιχειώδης επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, και β) σχολεία παραγωγής.

α) Στοιχειώδης Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση

Το πρόγραμμα είναι προσανατολισμένο προς την κατεύθυνση της απασχόλησης ταυτόχρονα με συνεχιζόμενη εκπαίδευση.

Το target group των μαθητών είναι άτομα ηλικίας κάτω των 30, άνεργοι και χωρίς εκπαιδευτικό υπόβαθρο και συνήθως εκπαιδεύονται για βοηθοί σε τομέα της βιομηχανίας. Όταν το πρόγραμμα ολοκληρωθεί (σε 1^{1/2}-3 χρόνια) και οι μαθητές έχουν αποκτήσει τα κατάλληλα προσόντα, μπορούν να γίνουν μέλη του ταμείου ανεργίας.

β) Σχολεία Παραγωγής

Είναι τα σχολεία για νέους ηλικίας κάτω των 25 ετών που δεν έχουν ολοκληρώσει πρόγραμμα Β/θμιας εκπαίδευσης. Ο σκοπός των σχολείων παραγωγής είναι να ενισχύσουν την προσωπική ανάπτυξη των μαθητών και να βελτιώσουν τις μελλοντικές δυνατότητες τους στο εκπαιδευτικό σύστημα και στην αγορά εργασίας. Το πρόγραμμα σπουδών βασίζεται στην πρακτική εξάσκηση σε εργαστήρια (π.χ. ξυλουργική, μεταλλοτεχνία, ΜΜΕ ή εργαστήρια θεάτρου). Η διδασκαλία έχει ως στόχο να εφοδιάσει τους νέους με προσόντα που θα τους επιτρέψουν να ολοκληρώσουν πρόγραμμα

---

⁵³ Αν ο μαθητής δεν μπορέσει να συνάψει συμφωνία με εταιρεία, μπορεί να λάβει ενδοσχολικά την πρακτική κατάρτιση.

τεχνικής/επαγγελματικής εκπαίδευσης μετά τα σχολεία παραγωγής. Το πρόγραμμα σπουδών διαρκεί 5-12 μήνες. Δεν υπάρχουν εξετάσεις στα σχολεία παραγωγής.

Η αξιολόγηση των μαθητών στην τυπική τεχνική/επαγγελματική εκπαίδευση γίνεται ως εξής:

Στη βασική τεχνική εκπαίδευση:

μετά την ολοκλήρωση του κύκλου βασικών μαθημάτων οι μαθητές αξιολογούνται με ανάθεση project και προφορική εξέταση. Το project περιέχει πρακτικές και ρεαλιστικές εργασίες και αξιολογείται από εκπαιδευτικό άλλου εκπαιδευτικού ιδρύματος ή από εκπρόσωπο εταιρείας. Με την ολοκλήρωση του κύκλου των κυρίως μαθημάτων, ο σπουδαστής παίρνει μέρος σε πρακτική και θεωρητική εξέταση, η οποία έχει ως στόχο να αξιολογήσει τις δεξιότητες που λαμβάνονται από τον εκπαιδευόμενο. Τα τελικά διαγωνίσματα τίθενται από εξωτερικούς εξεταστές που προέρχονται από εταιρείες ή εμπορικές επιτροπές.

Στη Στοιχειώδη Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση:

αν κατά τη διάρκεια του προγράμματος εκτιμάται ότι ο μαθητής έχει τις προϋποθέσεις και τη θέληση να προχωρήσει σε εκπαιδευτικό πρόγραμμα ή να αποκτήσει μόνιμη απασχόληση, μπορεί να είναι σκόπιμο να διακόψει το πρόγραμμα της Στοιχειώδους Επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Οι τίτλοι σπουδών που χορηγούνται είναι:

- πιστοποιητικό ολοκλήρωσης του κύκλου βασικών μαθημάτων
- πιστοποιητικό πρακτικής κατάρτισης
- πιστοποιητικό τεχνικής επαγγελματικής εκπ/σης (απαρτιζόμενο από τα 2 ανωτέρω)

Γενικά, οι μεταρρυθμίσεις στην τεχνική/επαγγελματική ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση περιλαμβάνουν τις εξής πρωτοβουλίες:

- Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση πρέπει να ενισχυθεί με συνεχή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και καλύτερα σχολικά περιβάλλοντα.

- Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση θα πρέπει να αντιστοιχεί στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, έτσι ώστε όλοι οι νέοι άνθρωποι να μπορούν να λάβουν εκπαίδευση κατάλληλη για τις ικανότητές τους και την ίδια στιγμή να απολαμβάνουν καλύτερες ευκαιρίες για πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

2. Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Η εποπτεία της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης ανήκει σε τρία υπουργεία: το Υπουργείο Ανώτατης Παιδείας, Καινοτομίας και Επιστημών, το υπουργείο Πολιτισμού (για την μεσαίας και μακράς διάρκειας Γ/θμια του τομέα των καλών τεχνών, μουσικής, θεάτρου) και το Υπουργείο Άμυνας.

Η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση στη Δανία προσφέρεται σε τρία προγράμματα – βραχείας, μεσαίας και μακράς διάρκειας – από 4 τύπους εκπαιδευτικών ιδρυμάτων:

- Πανεπιστήμια (για προγράμματα μακράς διάρκειας)⁵⁴
- Πανεπιστημιακά κολλέγια (για προγράμματα μεσαίας διάρκειας)⁵⁵
- Ακαδημίες επαγγελματικής ανώτατης εκπαίδευσης (για προγράμματα βραχείας διάρκειας)⁵⁶
- Πανεπιστημιακού επιπέδου σχολές τεχνών

Για την πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση προγραμμάτων μεσαίας και μακράς διάρκειας (Πανεπιστήμια και Πανεπιστημιακά Κολλέγια), προαπαιτούμενο είναι η απόκτηση μετά από εξετάσεις ενός από τα παρακάτω πιστοποιητικά:

- απολυτήριο ανώτερης Β/θμιας
- απολυτήριο ανώτερης επαγγελματικής εκπ/σης

⁵⁴ Τα πανεπιστήμια προσφέρουν προγράμματα σπουδών 3ετούς διάρκειας για απόκτηση πτυχίου.

⁵⁵ Τα πανεπιστημιακά κολλέγια προσφέρουν προγράμματα σπουδών 3-4 ετών προσανατολισμένα σε συγκεκριμένο επάγγελμα και οδηγούν σε πανεπιστημιακού επιπέδου πτυχίο. Περιλαμβάνουν θεωρητική και πρακτική κατάρτιση.

⁵⁶ Οι Ακαδημίες επαγγελματικής ανώτατης εκπαίδευσης προσφέρουν προγράμματα διάρκειας 1^{1/2}-2^{1/2} ετών με στόχο να παρέχουν στους μαθητές εφόδια για άσκηση επαγγελματικού έργου στα ακόλουθα επιστημονικά πεδία: βιοτεχνολογία, τεχνικοί εργαστηρίων, σχέδιο, επιστήμες υγείας, κοινωνικές επιστήμες, οικονομικά-εμπορικά.

- απολυτήριο ανώτερης τεχνικής εκπ/σης
- απολυτήριο ανώτερου προπαρασκευαστικού επιπέδου

Για την εισαγωγή των υποψηφίων στα ιδρύματα Γ/θμιας επιπλέον κριτήρια μπορεί να είναι:

- συγκεκριμένος βαθμός σε κάποια μαθήματα
- εξέταση που ορίζει το πανεπιστήμιο

Συγκεκριμένες σχολές, όπως σχολή κινηματογράφου, δημοσιογραφίας κλπ. θέτουν ειδικά τεστ καταλληλότητας.

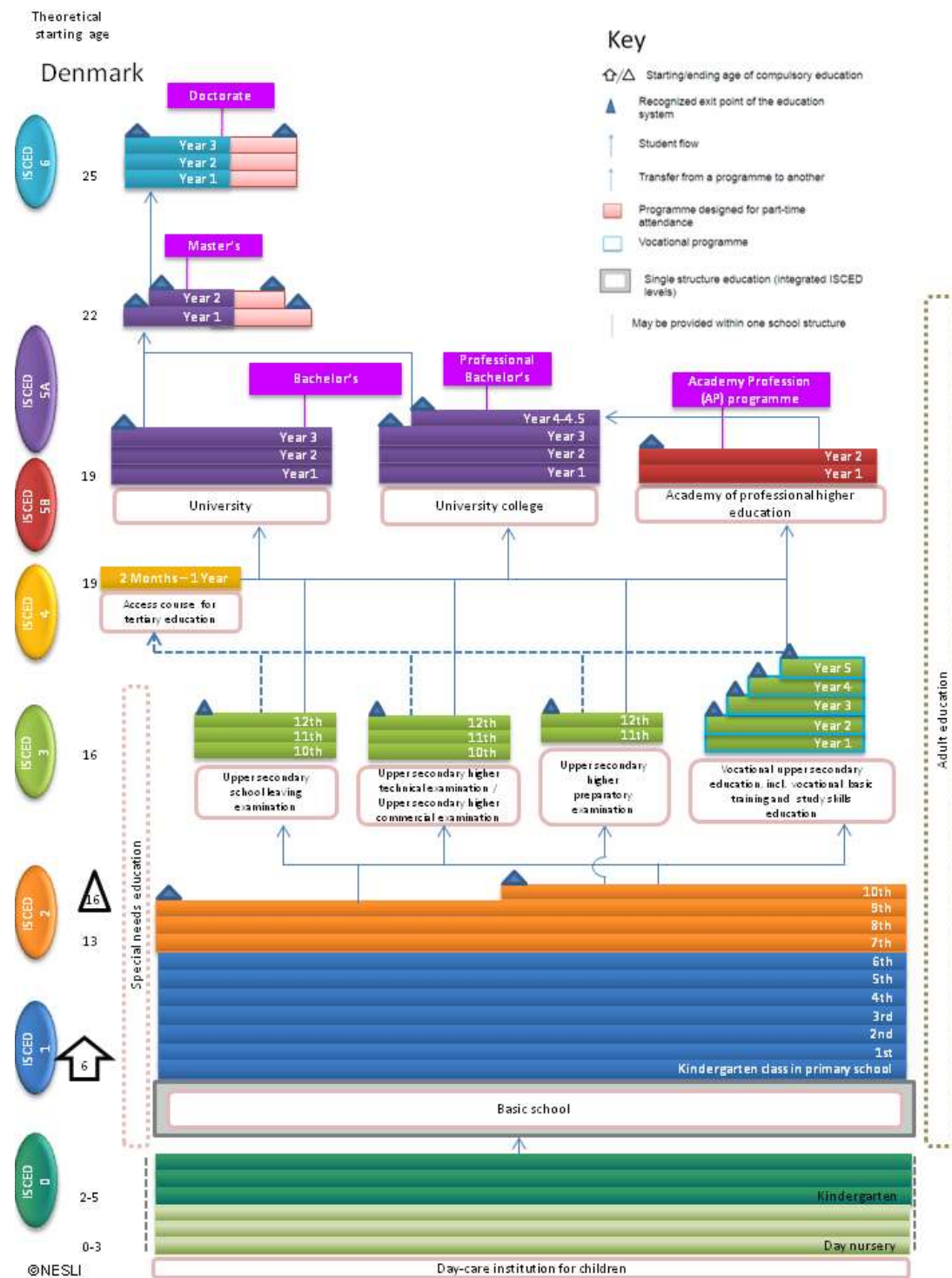
Ο αριθμός των εισακτέων καθορίζεται από τα ιδρύματα Γ/θμιας σε συνεργασία με το Υπουργείο Ανώτατης Παιδείας, Καινοτομίας και Επιστημών.

Για την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση εφαρμόζεται ένα σύστημα δύο ποσοστώσεων = 2 ομάδες εισαγωγής

- Α' ομάδα εισαγωγής: με βάση τους βαθμούς στις απολυτήριες εξετάσεις
- Β' ομάδα εισαγωγής: με βάση τους βαθμούς και την εργασιακή εμπειρία

Για την πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση προγραμμάτων βραχείας διάρκειας (Ακαδημίες επαγγελματικής ανώτατης εκπ/σης), προαπαιτούμενο είναι η απόκτηση μετά από εξετάσεις ενός από τα παρακάτω πιστοποιητικά:

- απολυτήριο ανώτερης Β/θμιας
- απολυτήριο ανώτερης επαγγελματικής εκπ/σης
- απολυτήριο ανώτερης τεχνικής εκπ/σης
- απολυτήριο ανώτερου προπαρασκευαστικού επιπέδου
- απολυτήριο τεχνικής/ επαγγελματικής εκπ/σης

Δομή δανικού συστήματος

<http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?primaryCountry=DNK&treshold=10&topic=E0#>

(Για τις βαθμίδες εκπαίδευσης κατά ISCED, ό.π. σ.44)

Σλοβακία⁵⁷

Στη Σλοβακία η εκπαίδευση, που βρίσκεται υπό τον έλεγχο του κράτους (και κάποιων ιδιωτικών φορέων), προσφέρεται δωρεάν, αφού χρηματοδοτείται από το κράτος. Συντονιστικό ρόλο έχει το σλοβακικό Υπουργείο Παιδείας το οποίο εξασφαλίζει την ποιότητα όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης εκτός των στρατιωτικών και αστυνομικών

ακαδημιών που υπάγονται σε άλλη αρχή. Εκτός από το Υπουργείο Παιδείας, για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση το συντονισμό έχει και η Ανεξάρτητη Αρχή Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Η Σλοβακία έχει μακράιωνη πορεία στο χώρο της ακαδημαϊκής εκπαίδευσης. Το πρώτο πανεπιστήμιό της (Universitas Istropolitana) ιδρύθηκε μόλις το 1465, στην πόλη της Μπρατισλάβας. Τα ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης είναι νομικά πρόσωπα και περιλαμβάνουν 26 δημόσια πανεπιστημιακά ιδρύματα, δύο στρατιωτικές ακαδημίες, μια αστυνομική ακαδημία και δέκα ιδιωτικά πανεπιστημιακά ιδρύματα⁵⁸.

1. Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Τα θέματα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ρυθμίζονται από το ν. 245/2008 (νόμος για την εκπαίδευση), όπως τροποποιήθηκε με μεταγενέστερες διατάξεις (τελευταία τροποποίηση ν. 324/2012).

⁵⁷https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Slovakia:Upper_Secondary_and_Post-Secondary_Non-Tertiary_Education

⁵⁸<http://www.globaledu.gr/spoudes-sto-exoteriko/spoudes-sti-slovakia.html>

Κατώτερη Β/θμια

Η κατώτερη βαθμίδα της Β/θμιας εκπαίδευσης ανήκει στην υποχρεωτική βασική εκπαίδευση ενιαίας δομής (η οποία έχει συνολική διάρκεια εννέα (9) χρόνια). Η κατώτερη Β/θμια διαρκεί πέντε (5) χρόνια (ηλικία 10-14, 5^η -9^η τάξη). Στο τέλος της οι μαθητές διαγωνίζονται σε εθνικές εξετάσεις για τη λήψη απολυτηρίου και την εισαγωγή τους στην ανώτερη Β/θμια.

Ανώτερη Β/θμια

Η ανώτερη Β/θμια διαρκεί 4-5 χρόνια⁵⁹ (από την ηλικία των 15 έως την ηλικία των 19 ετών). Τα σχολεία της ανάλογα με τον τύπο εκπαίδευσης που παρέχουν διακρίνονται σε:

- Γυμνάσια (γενικής Β/θμιας)
- Τεχνικά/επαγγελματικά σχολεία
- Ωδεία/καλλιτεχνικά σχολεία
- Gymnázium/Γυμνάσιο: Τα *Γυμνάσια* (αντίστοιχα με τα ελληνικά Γενικά Λύκεια) στη Σλοβακία παρέχουν υψηλού επιπέδου γνώση και κατάρτιση και θεωρούνται σχολεία «κύρους», διότι προετοιμάζουν για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και είναι εξαιρετικά επιλεκτικά. Αξίζει να σημειώσουμε ότι μόνο οι πιο «δυνατοί» μαθητές της προηγούμενης βαθμίδας (της κατώτερης Β/θμιας) συνεχίζουν σε αυτά. Οι περισσότεροι μαθητές που παρακολουθούν το Gymnázium στη συνέχεια θα συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους σε σχολή της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στη Σλοβακία ή στο εξωτερικό. Παρόλο που τα Γυμνάσια στη Σλοβακία προσφέρουν κατά βάση εγκύκλιο παιδεία, πολλά Γυμνάσια έχουν εξειδικευμένα μαθήματα. Μερικά από αυτά ειδικεύονται στις γλώσσες⁶⁰ (Σλοβάκιμα-Γερμανικά ή Αγγλικά ή Γαλλικά κλπ.), άλλα ειδικεύονται στα μαθηματικά ή σε γλώσσες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, όπως συμβαίνει για παράδειγμα στο φημισμένο Γυμνάσιο GAMČA και το Gymnázium Jura Hronca.

⁵⁹ Υπάρχουν και Γυμνάσια που διαρκούν 8 χρόνια αρχίζοντας από την ηλικία των 10 ετών.

⁶⁰ Οι απόφοιτοι των Γυμνασίων, στα οποία δίνεται έμφαση στην εκμάθηση δύο γλωσσών, χαρακτηρίζονται ως δίγλωσσοι.

Στο τελευταίο έτος σπουδών γίνονται απολυτήριες εξετάσεις στα μαθήματα που ο μαθητής έχει επιλέξει ως αντικείμενα σπουδών και εξέτασης και λαμβάνεται απολυτήριο (Maturità). Οι απολυτήριες εξετάσεις έχουν 2 συμπληρωματικές μορφές: εξωτερική εξέταση, που είναι γραπτές εξετάσεις σε επίπεδο επικράτειας,⁶¹ και εσωτερική εξέταση, που μπορεί να είναι προφορική ή τύπου project κλπ.

- Στα τεχνικά/επαγγελματικά σχολεία παρέχεται τεχνική/επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στους τομείς: τεχνολογία, οικονομία-λογιστικά, ηλεκτρολογία, υγεία, μηχανολογία, κ.α. Οι κύκλοι σπουδών, ανάλογοι του επιπέδου εκπαίδευσης, είναι οι εξής:
  - Κατώτερη επαγγελματική εκπ/ση (2ετούς διάρκειας), που ύστερα από τελικές εξετάσεις (γραπτές-προφορικές-πρακτικές) οδηγεί σε Πιστοποιητικό σπουδών (του αντίστοιχου τομέα ειδίκευσης)
  - Επαγγελματική εκπ/ση (3-4ετούς διάρκειας), που ύστερα από τελικές εξετάσεις οδηγεί σε Πιστοποιητικό σπουδών (του αντίστοιχου τομέα ειδίκευσης)
  - Ανώτερη επαγγελματική εκπ/ση (4-5ετούς διάρκειας), που ύστερα από απολυτήριες εξετάσεις οδηγεί σε απολυτήριο. Οι απολυτήριες εξετάσεις έχουν 2 συμπληρωματικές μορφές: εξωτερική εξέταση, που είναι γραπτές εξετάσεις σε επίπεδο επικράτειας, και εσωτερική εξέταση, που μπορεί να είναι προφορική ή τύπου project ή πρακτική εξέταση.

Οι απόφοιτοι των τεχνικών/επαγγελματικών σχολείων έχουν τρεις επιλογές: α. εύρεση στην αγορά εργασίας θέσης στον αντίστοιχο τομέα κατάρτισής τους στη βαθμίδα του βοηθητικού προσωπικού, β. συνέχεια των σπουδών τους σε ανώτερες τεχνικές – επαγγελματικές σχολές και γ. προετοιμασία τους για τις εξετάσεις που απαιτούνται για τα ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Σημειώνουμε πως η είσοδος στη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση από τα τεχνικά/επαγγελματικά σχολεία είναι δύσκολη, μιας και οι υποψήφιοι έχουν να ανταγωνιστούν τους αποφοίτους των Γυμνασίων.

⁶¹ Σε κάποια σχολεία γίνονται με σύστημα online οι γραπτές εξετάσεις στα Μαθηματικά και τα Αγγλικά στο πλαίσιο του έργου «Maturità online».

- Τα Ωδεία (και τα Καλλιτεχνικά σχολεία) είναι ο τρίτος τύπος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Σλοβακίας. Ο στόχος εδώ είναι οι καλλιτεχνικές σπουδές. Τα μαθήματα που διδάσκονται είναι μουσική, αρμονία, υποκριτική, θεατρολογία, χορογραφία, σκηνογραφία, ενδυματολογία κ.ά. Παράλληλα διδάσκεται και η Παιδαγωγική της Μουσικής για όσους θέλουν να ασχοληθούν με τη διδακτική της τέχνης. Στο τέλος του σπουδών με απολυτήριες εξετάσεις λαμβάνεται απολυτήριο. Οι απολυτήριες εξετάσεις έχουν 2 συμπληρωματικές μορφές: εξωτερική εξέταση, που είναι γραπτές εξετάσεις σε επίπεδο επικράτειας, και εσωτερική, που είναι εξέταση σε καλλιτεχνικό έργο.

2. Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Τα ιδρύματα Γ/θμιας στη Σλοβακία διακρίνονται σε: δημόσια, κρατικά (εδώ ανήκουν σχολές αστυνομίας, στρατιωτικές και υγειονομικές), ιδιωτικά και ξένα.

Βασική προϋπόθεση για την εισαγωγή σε σχολή της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης αποτελεί το απολυτήριο ανώτερης Β/θμιας (Maturità).⁶²

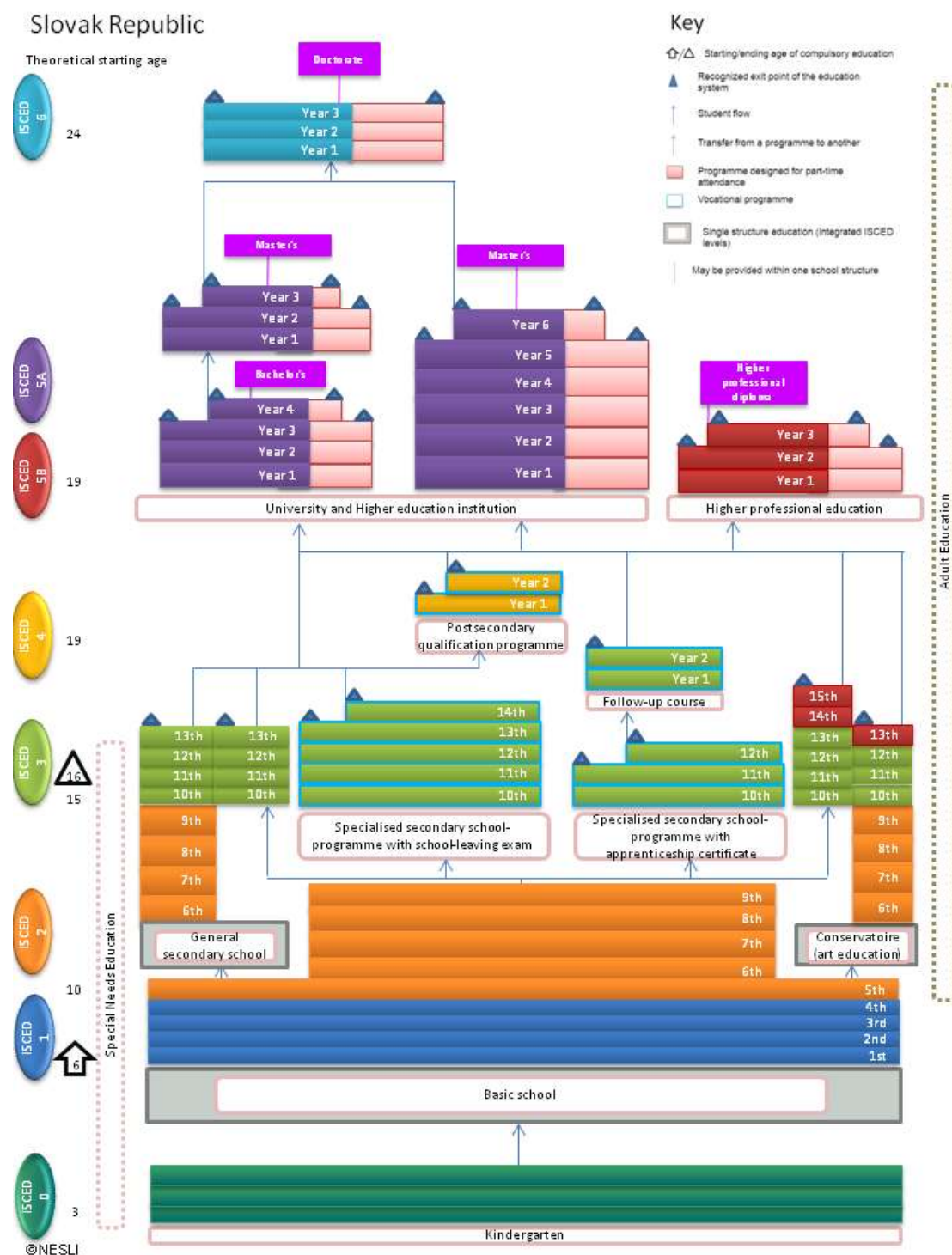
Στη συνέχεια, το κάθε τμήμα οργανώνει απευθείας εισιτήριες – γραπτές κυρίως– εξετάσεις, ώστε να εξασφαλίσει την εισαγωγή σε υποψηφίους που πληρούν συγκεκριμένα προαπαιτούμενα. Το περιεχόμενο των εξετάσεων εντάσσεται στην ύλη που διδάσκεται στους τελειόφοιτους της ανώτερης Β/θμιας. Κάποιες σχολές θέτουν και προφορικές εξετάσεις ή συνέντευξη, καθώς επίσης και πρακτική εξέταση (σχολές φυσ. αγωγής, Μουσικής, Αρχιτεκτονικής, Ξένων γλωσσών, κ.τ.ό.).

Ειδικά όσον αφορά τις Υγειονομικές σχολές, η πρόσβαση είναι αυστηρά περιορισμένη σε υποψηφίους που το πρόγραμμα σπουδών τους αντιστοιχούσε στον τομέα υγείας. Ο αριθμός των εισακτέων καθορίζεται σε ορισμένες

---

⁶² Το σύστημα πρόσβασης με βάση το Μ.Ο. του απολυτηρίου Maturità τροποποιήθηκε το 2005 . Η βασικότερη αλλαγή έχει να κάνει με το είδος των μαθημάτων στα οποία διαγωνίζεται ο μαθητής. Έτσι, οι τελειόφοιτοι των Γυμνασίων, για τη απόκτηση του Maturità, άρα για την πρόσβαση στα Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, διαγωνίζονται στη σλοβακική λογοτεχνία (γραπτά και προφορικά), μια ξένη γλώσσα (γραπτά και προφορικά), σε ένα θέμα των φυσικών επιστημών, και σε άλλα δύο άλλα θέματα της επιλογής του μαθητή.

περιπτώσεις από το αρμόδιο Υπουργείο και, τελικά, από όσους έχουν σχέση εργασίας με τον συγκεκριμένο κλάδο σπουδών.

Δομή σλοβακικού συστήματος

<http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?primaryCountry=SVK&treshold=10&topic=EO>

(Για τις βαθμίδες εκπαίδευσης κατά ISCED, ό.π. σ.44)

Παράρτημα

Στο Παράρτημα της παρούσας μελέτης παρατίθεται το ερωτηματολόγιο που εστάλη από τον Εθνικό Οργανισμό Εξετάσεων μέσω του δικτύου «Ευρυδίκη» στα Ευρωπαϊκά κράτη και αφορά την πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Οι απαντήσεις που λάβαμε ταξινομήθηκαν και μορφοποιήθηκαν στους πίνακες που ακολουθούν. Ακολουθώς, υπάρχει Πίνακας (5) με το ερωτηματολόγιο, όπως ακριβώς εστάλη συνημμένα στο δίκτυο «Ευρυδίκη» και μέσω αυτού στα ευρωπαϊκά κράτη. Συμπληρωματικά, υπεβλήθη ειδικότερο ερώτημα (αρ. 578/ 8-12-2015) μέσω «Ευρυδίκη» για τα εξεταζόμενα σε εθνικό επίπεδο χώρας μαθήματα στο τέλος της ανώτερης γενικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το ερώτημα και η σχετική απάντηση βρίσκεται στο τέλος του Παραρτήματος.

1) Ο τρόπος απόκτησης απολυτηρίου από το Λύκειο είναι:

The certificate for the High School graduation is granted by:

A. Χωρίς επιπλέον Εξετάσεις	B. Εξετάσεις σε σχολικό επίπεδο	Γ. Εξετάσεις σε περιφερειακό επίπεδο	Δ. Εξετάσεις σε εθνικό επίπεδο	Ε. Κάποιος άλλος (Παρακαλώ περιγράψτε σύντομα)
A. no additional examinations	B. in-school examinations	C. examinations on a regional level	D. national examinations	E. any alternative (Please describe briefly)

ΧΩΡΑ	Ο τρόπος απόκτησης απολυτηρίου	Παρατηρήσεις
ΓΑΛΛΙΑ	Δ. Εθνικές εξετάσεις	
ΙΣΠΑΝΙΑ	Β. Εξετάσεις σε σχολικό επίπεδο	
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	Β. Εξετάσεις σε σχολικό επίπεδο και Δ. Εξετάσεις σε εθνικό επίπεδο	
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	Β. Εξετάσεις σε σχολικό επίπεδο και Δ. Εξετάσεις σε εθνικό επίπεδο	
ΑΥΣΤΡΙΑ	Ε. Κάποιος άλλος	Επιτυχής ολοκλήρωση εξετάσεων στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση ή δίπλωμα εξετάσεων επαγγελματικών σχολείων ή κολεγίων.
ΑΓΓΛΙΑ	Β. Εξετάσεις σε σχολικό επίπεδο	Εδώ έχουμε πιστοποιητικά (GCSE= απολυτήριο γυμνασίου, GCE AS level= απολυτήριο Λυκείου, GCE A level= απολυτήριο Λυκείου και τίτλος πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση).
ΠΟΛΩΝΙΑ	Β. Εξετάσεις σε σχολικό επίπεδο	Το απολυτήριο δεν εγγυάται την εισαγωγή στην ανώτερη εκπαίδευση.

2) Σε περίπτωση που στην ερώτηση 1) η απάντηση είναι Γ ή Δ, ποιος διεξάγει τις εξετάσεις για την απόκτηση απολυτηρίου;

If the answer to question 1) is either C or D, who administers the examinations for granting the certificate?

A. Υπουργείο Παιδείας	B. Κάποιος Οργανισμός (Παρακαλώ συμπληρώστε)
A. Ministry of Education	B. Any other Organization (Please explain)

ΧΩΡΑ	Ποιος διεξάγει τις εξετάσεις;	Παρατηρήσεις
ΓΑΛΛΙΑ	A. Το Υπουργείο Παιδείας	
ΙΣΠΑΝΙΑ	Δεν απάντησε σχετικά	
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	A. Το Υπουργείο Παιδείας	Το Διοικητικό Συμβούλιο Εξετάσεων είναι υπεύθυνο για τη διασφάλιση της ποιότητας και την καλή διαχείριση των εθνικών εξετάσεων.
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	B. Κάποιος Οργανισμός	Όλες οι εξετάσεις (Εθνικές – Εισαγωγικές και Ενδοσχολικές- Απολυτήριες) σχεδιάζονται και υλοποιούνται από την κεντρική αρχή με την επωνυμία Εθνικό Ινστιτούτο Πιστοποιημένων Εκπαιδευτικών μετρήσεων (NÚCEM).
ΑΥΣΤΡΙΑ		Παραπομπή στην Ευρυδίκη
ΑΓΓΛΙΑ	B. Κάποιος Οργανισμός	Τη γενική εποπτεία την έχει το Υπ. Παιδείας. Υπάρχει και ο Ofqual, Οργανισμός Προσόντων και Εξετάσεων, που θέτει τα κριτήρια επιλεξιμότητας. Μεγάλο ρόλο παίζουν και τα σχολεία.
ΠΟΛΩΝΙΑ	Δεν απάντησε σχετικά	

3) Για την διεξαγωγή των εξετάσεων απολυτηρίου Λυκείου απαιτείται οικονομική συμμετοχή από τους μαθητές;

Is there any financial obligation for students in order to participate in the examinations for obtaining the upper secondary school leaving certificate?

Όλες οι χώρες απάντησαν αρνητικά.

4) Η εισαγωγή στη δημόσια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση γίνεται με:

The admission to public Higher Education is administered by:

A. Ελεύθερη πρόσβαση	B. Απολυτήριο, χωρίς εξετάσεις	Γ. Απολυτήριο και εξετάσεις	Δ. Μόνο εξετάσεις	Ε. Άλλη διαδικασία (Περιγράψτε σύντομα)
<i>free access</i>	<i>with the school certificate alone</i>	<i>both with school certificate and exams</i>	<i>examinations only</i>	<i>another procedure (Please describe briefly)</i>

ΧΩΡΑ	Πρόσβαση στην Τριτοβάθμια	Παρατηρήσεις
ΓΑΛΛΙΑ	B. Απολυτήριο χωρίς εξετάσεις και Ε. άλλη διαδικασία	Η πρόσβαση στη Γαλλία εξαρτάται από δύο κριτήρια: από το απολυτήριο και μαθήματα που δίνουν σε κάποια πανεπιστήμια ή προπαρασκευαστικά στάδια για σχολές «κύρους» Classes Préparatoires aux Grandes Écoles.
ΙΣΠΑΝΙΑ	Γ. Απολυτήριο και εξετάσεις	
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	Ε. Άλλη διαδικασία	Απολυτήριο Δευτεροβάθμιας, Πιστοποιητικό Β/θμιας Επαγγ. Εκπ/σης, πιστοποιητικό προ-πανεπιστημιακής εκπ/σης

ΣΛΟΒΑΚΙΑ	Β. Απολυτήριο χωρίς εξετάσεις και Ε. Άλλη διαδικασία	Η πρόσβαση γίνεται κυρίως με τα Απολυτήρια Γενικής Ανώτερης Β/θμιας και Επαγγελματικής Εκπ/σης. Για κάποιες σχολές ισχύουν εισαγωγικές εξετάσεις.
ΑΥΣΤΡΙΑ	Ε. Άλλη διαδικασία	Σε κάποιες σχολές η πρόσβαση γίνεται μόνο με το απολυτήριο, σε κάποιες άλλες με το απολυτήριο + εξετάσεις .
ΑΓΓΛΙΑ	Ε. Άλλη διαδικασία	Οι σχολές θέτουν τα κριτήρια. Εγκρίνουν ή απορρίπτουν τους υποψηφίους με βάση τις ελάχιστες απαιτήσεις που θέτουν. Υπεύθυνος Οργανισμός των αιτήσεων των μαθητών προς τα πανεπιστήμια είναι ο UCAS (Universities and Colleges Admissions Service). Χρηματοδοτείται από τα Παν/μια και τους αιτούντες.
ΠΟΛΩΝΙΑ	Δ. Μόνο εξετάσεις	Κάποια τμήματα έχουν ως προϋπόθεση και το απολυτήριο Λυκείου καθώς και επιδόσεις σε κάποια μαθήματα που τα ίδια τα ιδρύματα απαιτούν (π.χ αρχιτεκτονική – σχέδιο).

5) Σε περίπτωση που στην ερώτηση 4) η απάντηση είναι Γ ή Δ, ποιος έχει την ευθύνη της διενέργειας εξετάσεων εισαγωγής;

If the answer to question 4) is either C or D, who is responsible for administering the relative examinations?

A. Το Υπουργείο Παιδείας	B. Κάποιος Οργανισμός (Παρακαλώ περιγράψτε σύντομα)	Γ. Τα Πανεπιστήμια
<i>A. The Ministry of Education</i>	<i>B. Any other organization (Please describe briefly)</i>	<i>C. The institutions of Higher Education</i>

ΧΩΡΑ	Φορέας ευθύνης εξετάσεων εισαγωγής
ΓΑΛΛΙΑ	Δεν υπάρχουν ξεχωριστές εξετάσεις για την εισαγωγή στα πανεπιστήμια. Το Baccalaureate έχει εθνικές εξετάσεις.
ΙΣΠΑΝΙΑ	Οι φορείς της εκπαίδευσης και τα ίδια τα πανεπιστημιακά ιδρύματα.
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	Όχι σχετικές εξετάσεις, αλλά μερικές φορές συμπληρωματικές απαιτήσεις.
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	Τα ίδια τα πανεπιστήμια υποχρεούνται να ανακοινώσουν το πλαίσιο και τον τρόπο αξιολόγησης –εισαγωγής των υποψηφίων.
ΑΥΣΤΡΙΑ	Γ. Τα ίδια τα πανεπιστήμια.
ΑΓΓΛΙΑ	Δεν υπάρχει φορέας εξετάσεων.
ΠΟΛΩΝΙΑ	Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων

6) Σε περίπτωση που στην ερώτηση 4) η απάντηση είναι Γ, σε τι ποσοστό υπολογίζεται ο βαθμός του απολυτηρίου και σε τι ποσοστό υπολογίζεται ο βαθμός των εξετάσεων;

If the answer to question 4) is C, at what percentage participates the grade of the upper school leaving certificate as well as the grades at the examinations?

ΧΩΡΑ	Ποσοστό απολυτηρίου και αντίστοιχο βαθμού εξετάσεων
ΓΑΛΛΙΑ	Δεν ανταποκρίνεται η ερώτηση στο σύστημα πρόσβασης της Τριτοβάθμιας της Γαλλίας.
ΙΣΠΑΝΙΑ	Βαθμός πρόσβασης με συνυπολογισμό ειδικών συντελεστών βαρύτητας σε μαθήματα που ορίζουν τα πανεπιστήμια μαζί με τον Μ.Ο. του απολυτηρίου Λυκείου.
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	Δεν ανταποκρίνεται η ερώτηση στο αντίστοιχο σύστημα πρόσβασης.
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	Δεν ανταποκρίνεται η ερώτηση στο αντίστοιχο σύστημα πρόσβασης.
ΑΥΣΤΡΙΑ	Το απολυτήριο δεν επηρεάζει την εισαγωγή στα πανεπιστήμια. Όπου υπάρχει διαδικασία επιλογής συνήθως τηρείται λίστα ανάλογα με τις επιδόσεις.
ΑΓΓΛΙΑ	Δεν υπάρχει κάτι σχετικό.
ΠΟΛΩΝΙΑ	Δεν καθορίζεται η εισαγωγή κεντρικά. Κάθε ίδρυμα καθορίζει τη διαδικασία εισαγωγής σε αυτό.

7) Σε περίπτωση διενέργειας εξετάσεων για την πρόσβαση στη Γ/θμια Εκπ/ση, υπάρχει κάποια οικονομική επιβάρυνση για τους υποψηφίους;

Do the candidates have any financial obligation in order to participate in the university entrance examinations?

A. Ναι	B. Όχι
A. Yes	B. No

ΧΩΡΑ	Οικονομική επιβάρυνση για τις εξετάσεις
ΓΑΛΛΙΑ	Δεν ανταποκρίνεται η ερώτηση στο σύστημα πρόσβασης της Τριτοβάθμιας της Γαλλίας
ΙΣΠΑΝΙΑ	A. ΝΑΙ
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	B. ΟΧΙ
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	A. ΝΑΙ
ΑΥΣΤΡΙΑ	A. ΝΑΙ και B. ΟΧΙ Κάποια πανεπιστήμια ζητούν εισφορά από 30 έως 100 ευρώ για τα έξοδα εισαγωγής
ΑΓΓΛΙΑ	A. ΝΑΙ Μέσω του UCAS οι μαθητές δίνουν £ 12 για μια επιλογή ή £ 23 για πολλαπλές επιλογές.
ΠΟΛΩΝΙΑ	A. ΝΑΙ

8) Ο αριθμός των εισακτέων στη δημόσια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση είναι συγκεκριμένος και προκαθορισμένος ή εξαρτάται από τις επιδόσεις των υποψηφίων; *The number of entering students in public Higher Education is specific and preassigned or dependent on the candidates' quality?*

A. Είναι συγκεκριμένος και προκαθορισμένος	B. Εξαρτάται από τις επιδόσεις των υποψηφίων	Γ. Ισχύουν άλλα κριτήρια (Παρακαλώ περιγράψτε σύντομα)
A. Is specific and preassigned	B. Depends on candidates quality	C. Is specified by other criteria (Please describe briefly)

ΧΩΡΑ	Αριθμός εισακτέων	Παρατηρήσεις
ΓΑΛΛΙΑ	B. Εξαρτάται από τις επιδόσεις των υποψηφίων	
ΙΣΠΑΝΙΑ	Γ. Ισχύουν άλλα κριτήρια	Το Υπουργείο Παιδείας (MECD) μαζί με τη Γενική Διάσκεψη για την πολιτική στην Γ/θμια Εκπ/ση καθορίζουν όριο αριθμού των διαθέσιμων σε καθένα από τα προγράμματα θέσεων.
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	A. Είναι συγκεκριμένος και προκαθορισμένος	
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	Δεν απάντησε	
ΑΥΣΤΡΙΑ	A. Είναι συγκεκριμένος και προκαθορισμένος	
ΑΓΓΛΙΑ	Γ. Ισχύουν άλλα κριτήρια	Κάθε ίδρυμα Τριτοβάθμιας έχει ένα καθορισμένο όριο φοιτητών. Ορισμένα επιτυχημένα και δημοφιλή πανεπιστήμια επιτρέπεται να εγγράφουν χωρίς όριο μαθητές με υψηλή βαθμολογία στο GCE.
ΠΟΛΩΝΙΑ	A. Είναι συγκεκριμένος και προκαθορισμένος	

9) Στην περίπτωση που η απάντηση στην ερώτηση 8) είναι Α, ποιος καθορίζει τον αριθμό των φοιτητών που θα εισαχθούν;

If the answer to question 8) is A, who determines the number of students entering each department?

A. Το Υπουργείο Παιδείας	B. Τα πανεπιστήμια	Γ. Άλλος φορέας (Παρακαλώ περιγράψτε σύντομα)
A. The Ministry of Education	B. The educational institutions	C. Any other authority (Please describe briefly)

ΧΩΡΑ	Ποιος καθορίζει τον αριθμό εισακτέων;
ΓΑΛΛΙΑ	Δεν απάντησε
ΙΣΠΑΝΙΑ	Δεν απάντησε
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	B. Τα ίδια τα πανεπιστήμια
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	Δεν απάντησε
ΑΥΣΤΡΙΑ	Σε κάποια τμήματα τα πανεπιστήμια + το υπουργείο, σε άλλα το υπουργείο, ενώ σε άλλα δεν υπάρχει κανένας περιορισμός.
ΑΓΓΛΙΑ	A. Το Υπουργείο Παιδείας και το Συμβούλιο Χρηματοδότησης για την Ανώτατη Εκπ/ση.
ΠΟΛΩΝΙΑ	Εκτός από την ιατρική-οδοντιατρική που ο αριθμός θέσεων καθορίζεται από το υπουργείο υγείας, στα περισσότερα τμήματα το Υπουργείο Παιδείας καθορίζει τον αριθμό σε συνεργασία με τα ίδια τα τμήματα.

10) Υπάρχει κάποιος Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων (Ε.Ο.Ε.) στη χώρα σας που λειτουργεί ως εποπτικός μηχανισμός; Παρακαλώ δώστε στοιχεία.

Is there any kind of National Examinations Organization in your country, responsible for all decisions, studies and administration concerning university entrance? Please provide details.

ΧΩΡΑ	Υπάρχει αντίστοιχος Ε.Ο.Ε.;
ΓΑΛΛΙΑ	Το Υπουργείο Παιδείας είναι αρμόδιο για τις αποφάσεις , τις μελέτες και τη διοίκηση σχετικά με όλες τις πτυχές της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (συμπεριλαμβανομένης της εισαγωγής στο πανεπιστήμιο).
ΙΣΠΑΝΙΑ	Η Γενική Διάσκεψη για την πολιτική στην Γ/θμια Εκπ/ση (General Conference for University Policy).
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	Υπάρχουν οργανισμοί οι οποίοι όμως δεν είναι υπεύθυνοι για όλες τις αποφάσεις στα εκπαιδευτικά θέματα.
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	Δεν απάντησε
ΑΥΣΤΡΙΑ	Δεν υπάρχει
ΑΓΓΛΙΑ	Δεν υπάρχει αντίστοιχος Οργανισμός. Υπάρχουν Ελεγκτικά Σώματα για την αξιολόγηση των δευτεροβάθμιων σχολικών εξετάσεων, OFQUAL, UCAS, Universities.
ΠΟΛΩΝΙΑ	Κεντρική επιτροπή εξετάσεων

Πίνακας 4. Ερωτηματολόγιο

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ									
1) Ποιος είναι ο τρόπος απόκτησης απολυτηρίου από το Λύκειο;									
A	Χωρίς επιπλέον εξετάσεις	B	Με εξετάσεις σε σχολικό επίπεδο	Γ	Με εξετάσεις σε Περιφερειακό επίπεδο	Δ	Με εξετάσεις σε εθνικό επίπεδο	Ε	Κάτι άλλο (παρακαλώ περιγράψτε σύντομα)
2) Σε περίπτωση που στην ερώτηση 1) η απάντηση είναι Γ,Δ, Ε, ποιος διεξάγει τις εξετάσεις για την απόκτηση απολυτηρίου;									
A	Το Υπουργείο Παιδείας	B	Κάποιος οργανισμός (παρακαλώ συμπληρώστε ποιος)	Γ	Κάτι άλλο (περιγράψτε σύντομα)				
3) Για την διεξαγωγή των εξετάσεων για το απολυτήριο Λυκείου απαιτείται οικονομική συμμετοχή από τους μαθητές;									
A	Ναι			B	Όχι				
4) Η εισαγωγή στη δημόσια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση γίνεται:									
A	Ελεύθερη εισαγωγή	B	Με το απολυτήριο και χωρίς εξετάσεις	Γ	Με το απολυτήριο και εξετάσεις	Δ	Μόνο με εξετάσεις	Ε	Άλλη περίπτωση (σύντομη περιγραφή)
5) Σε περίπτωση που στην ερώτηση 3) η απάντηση είναι Γ,Δ,Ε, ποιος έχει την ευθύνη της διενέργειάς των εξετάσεων στη δημόσια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση;									
A	Το Υπουργείο Παιδείας	B	Κάποιος Οργανισμός (Παρακαλώ περιγράψτε σύντομα)	Γ	Τα ίδια τα πανεπιστήμια	Δ	Κάτι άλλο (Παρακαλώ περιγράψτε σύντομα)		

- 6) Σε περίπτωση που στην ερώτηση 3) η απάντηση είναι Γ σε τι ποσοστό υπολογίζεται ο βαθμός του απολυτηρίου και σε τι ποσοστό υπολογίζεται ο βαθμός στις εξετάσεις για την εισαγωγή στη δημόσια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση;

Απάντηση:

.....
 .....
 .....

- 7) Σε περίπτωση διενέργειας εξετάσεων για την πρόσβαση στη δημόσια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση υπάρχει κάποια οικονομική επιβάρυνση από πλευράς υποψηφίων;

A	Ναι	B	Όχι

- 8) Ο αριθμός των εισακτέων στη δημόσια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση είναι συγκεκριμένος και προκαθορισμένος ή εξαρτάται από τις επιδόσεις των υποψηφίων;

A	Είναι συγκεκριμένος και προκαθορισμένος	B	Εξαρτάται από τις επιδόσεις	Γ	Κάτι άλλο (Παρακαλώ περιγράψτε σύντομα)

- 9) Ποιος καθορίζει τον αριθμό των φοιτητών που θα εισαχθούν στη δημόσια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση;

A	Το Υπουργείο Παιδείας	B	Τα ίδια τα πανεπιστήμια	Δ	Κάτι άλλο (Παρακαλώ περιγράψτε σύντομα)

- 10) Υπάρχει κάποιος Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων στη χώρα σας που λειτουργεί ως εποπτικός μηχανισμός; Παρακαλώ δώστε στοιχεία.

Πίνακας 5. Προϋποθέσεις εισαγωγής στην ανώτατη εκπαίδευση σε χώρες της Ευρώπης

ΧΩΡΕΣ	Όρια του αριθμού των διαθέσιμων θέσεων τα οποία καθορίζονται κεντρικά.	Όρια του αριθμού των διαθέσιμων θέσεων καθοριζόμενα από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα ανάλογα με τη χωρητικότητά τους.	Επιλογή με βάση τις ικανότητες των υποψηφίων	Ελεύθερη πρόσβαση
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	Ο αριθμός καθορίζεται από το Υπουργείο Παιδείας σε συνεννόηση με τα πανεπιστήμια	Υπάρχει περιορισμένος αριθμός θέσεων (numerus clausus) σε όλα τα προγράμματα σπουδών. Επειδή υπάρχουν πολύ περισσότερες αιτήσεις από τον αριθμό των θέσεων, τα πανεπιστήμια καθορίζουν διαφορετικά κριτήρια εισαγωγής. ⁶³	Σε κάποιους επιστημονικούς τομείς δίνεται έμφαση επιπρόσθετα στην εργασιακή εμπειρία, στις σπουδές, στην πρακτική εξάσκηση κ.ά. Επίσης σε κάποιες σχολές οι υποψήφιοι θα πρέπει να αποδείξουν την κατοχή εξειδικευμένων ικανοτήτων (π.χ. ακαδημίες τεχνών).	

⁶³ Η επιλογή των σπουδαστών βασίζεται είτε:

α. στους βαθμούς των εθνικών απολυτηρίων εξετάσεων (matriculation examination) και του απολυτηρίου (της ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης) και στα αποτελέσματα του τεστ εισαγωγής. Αυτή είναι η πιο γνωστή διαδικασία.

β. στα αποτελέσματα μόνο του τεστ εισαγωγής ή

γ. στους βαθμούς των εθνικών απολυτηρίων εξετάσεων (matriculation examination) και του απολυτηρίου.

ΑΓΓΛΙΑ	Ο αριθμός καθορίζεται για κάθε εκπαιδευτικό ίδρυμα	Σε όλες τις σχολές	Η επιλογή γίνεται από κάθε εκπαιδευτικό ίδρυμα	
ΓΑΛΛΙΑ	Στην Ιατρική και στις παραϊατρικές σχολές. Η επιλογή γίνεται μετά από ανταγωνιστικές εξετάσεις που διεξάγει το κάθε ίδρυμα.	Εφαρμόζεται σε μερικές σχολές.	Σε κάποια ινστιτούτα (IUT, CPGE κ.ά.) η επιλογή βασίζεται στις επιδόσεις των υποψηφίων στο σχολείο, ενώ στην περίπτωση που έχουν Baccalaureate, σε προσωπική συνέντευξη.	Οι γενικές Πανεπιστημιακές σχολές
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	Γενικά δεν υπάρχει περιορισμένος αριθμός εισακτέων, (numerus clausus), ωστόσο η πρόσβαση σε ορισμένες σχολές (όπως στην Ιατρική, Κτηνιατρική, Οδοντιατρική, Αρχιτεκτονική, Διοίκηση Επιχειρήσεων και Ψυχολογία) γίνεται μέσα από μια υπερ-περιφερειακή διαδικασία. Η επιλογή γίνεται με βάση τη μέση βαθμολογία στο Abitur ⁶⁴ .	Σε ορισμένες σχολές η επιλογή γίνεται από το ίδρυμα με βάση τη μέση βαθμολογία στο Abitur.	Καλλιτεχνικές - αθλητικές σχολές (επιλογή: έλεγχος ικανοτήτων).	Στις περισσότερες σχολές

⁶⁴ Αντίστοιχο Απολυτήριο Λυκείου

ΙΤΑΛΙΑ		Στις περισσότερες πανεπιστημιακές σχολές. Οι υποψήφιοι πρέπει να έχουν το απολυτήριο της ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (εξετάσεις). Μετά την τελευταία μεταρρύθμιση, η επιλογή γίνεται πλέον από τα ιδρύματα, με βάση τα κριτήρια και τις διαδικασίες που ορίζουν τα ίδια.		
ΙΣΠΑΝΙΑ	Η κυβέρνηση θέτει περιορισμούς στην πρόσβαση σε πολύ δημοφιλείς σχολές, όπως στην Ιατρική και τη σχολή Μηχανικών τηλεπικοινωνιών.	Σχεδόν σε όλες τις σχολές. Η επιλογή γίνεται μετά από εισαγωγικές εθνικές εξετάσεις.⁶⁵	Σε ορισμένες σχολές (καλλιτεχνικές, μεταφραστών-διερμηνέων, αθλητικές), η επιλογή γίνεται με επιπλέον εξέταση ικανοτήτων των υποψηφίων.	

ΑΥΣΤΡΙΑ ⁶⁶		Σε ορισμένες σχολές	Στις καλλιτεχνικές σχολές οι υποψήφιοι πρέπει να δώσουν ένα τεστ για να αποδείξουν τις ικανότητες τους.	Στις περισσότερες σχολές .
ΟΛΛΑΝΔΙΑ ⁶⁷	Σε ορισμένες σχολές	Σε ορισμένες σχολές η επιλογή γίνεται από το ίδρυμα.	Σε ορισμένες σχολές η επιλογή γίνεται με κλήρωση ανάμεσα σε υποψηφίους που έχουν παρακολουθήσει το σωστό συνδυασμό προαπαιτούμενων μαθημάτων στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, καθώς και το βαθμό που πέτυχαν στις εξετάσεις.	
ΔΑΝΙΑ		Σε ορισμένα προγράμματα σπουδών	Τα γενικά κριτήρια πρόσβασης σε όλα τα ιδρύματα, τα οποία ελέγχονται από το Υπουργείο Παιδείας, είναι η επιτυχής ολοκλήρωση στις εξετάσεις στο επίπεδο της ανώτερης Β/θμιας εκπ/σης.	

⁶⁶ Οι κάτοχοι απολυτηρίου ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης , οι οποίοι όμως έχουν περάσει επιτυχώς τις αντίστοιχες εξετάσεις έχουν ελεύθερη πρόσβαση στις περισσότερες σχολές.

⁶⁷ Οι αλλαγές στο σύστημα επιλογής των υποψηφίων ισχύουν από το ακαδημαϊκό έτος 1999-2000.0

Πορεία έρευνας

Υποβολή συμπληρωματικού ερωτήματος

Στην πορεία της μελέτης μας προκύπτουν διαρκώς ερευνητικά ερωτήματα σχετικά με ζητήματα που αφορούν στις γραπτές απολυτήριες εξετάσεις στο Γενικό και Επαγγελματικό Λύκειο και στις εξετάσεις εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Για το λόγο αυτό η παρούσα μελέτη επικαιροποιείται και ανατροφοδοτείται με νεότερα στοιχεία διαρκώς. Έτσι, λοιπόν, σε συνέχεια της επικοινωνίας μας με τα ευρωπαϊκά κράτη μέσω του δικτύου Ευρυδίκη (βλέπε Πίνακα 4 και 5) υποβάλλαμε το ακόλουθο συμπληρωματικό ερώτημα:

«Ποια μαθήματα εξετάζονται σε εθνικό επίπεδο για την πρόσβαση των μαθητών* στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά ομάδα/ σειρά σπουδών;

*Η ερώτηση αφορά τους αποφοίτους της γενικής /προ-ακαδημαϊκής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και όχι της τεχνικής/ επαγγελματικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης».

“Which subjects / courses are being examined in national level to access to higher education by group / series of academic studies?

The question concerns graduates of general secondary education rather than vocational secondary education”.

Στο παραπάνω ερώτημα ανταποκρίθηκαν εννέα χώρες: Φινλανδία, Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Πορτογαλία, Πολωνία, Τσεχία και Σουηδία. Παραθέτουμε αυτούσιο το κείμενο με τις απαντήσεις των εν λόγω χωρών.

FINLAND

In Finland all the higher education institutions have autonomy to decide about their entrance examinations.

Almost all higher education programmes must apply through entrance examinations. The applicants are ranked by points received in entrance exams and by grades received from the matriculation examination tests. Weight between matriculation examination and entrance exam points depends of the field of education. For example in some technical fields the study place may open up only with higher grades of matriculation examination but for example the law schools and medical schools weight more the points received from entrance exams.

Polytechnics' selection criteria emphasis more matriculation examination grades as universities. Almost all polytechnics have entrance exams and some institutions use joint application system for entrance examinations.

U.K.

The most common form of entry qualification for higher education is usually two or three (more often three) GCE A level passes, as well as a minimum number of GCSE passes at grade C or above. A wide range of other qualifications is acceptable for entry, for example the International Baccalaureate and some vocational options such as GCE A levels in applied subjects.

GCSEs (General Certificates of Secondary Education) and A levels (General Certificates of Education Advanced Level) are high stakes national examinations which pupils take at ages 16 (GCSE) and 18 (A level) after two-year programmes of study. Both A level and GCSE are single subject qualifications available in a wide range of subjects. Students' aspirations for further study and career pathways will guide the combination of subjects they opt to study.

Higher education institutions (HEIs) determine their own admissions policies and the minimum entry requirements for each programme. They may

require some or all of a candidate's qualifications for entry to be in specific subjects and/or at specific grades, especially if prior knowledge of one or more subjects is necessary to the candidate's ability to progress with an area of study at a higher level. The Universities and Colleges Admissions Service ([UCAS](#)), which coordinates higher education admissions services across the UK, provides a set of [Tips on Choosing A Level Subjects](#) for students embarking on post-16 study. This includes a chart indicating A level subjects often required to enter degree level (first cycle) courses – for example, A level chemistry is often needed by students of dentistry, and mathematics and physics A levels by students of engineering.

If there is anything that the above information doesn't explain, please don't hesitate to ask for further details. You might also find helpful the section on 'Admission Requirements' in the '[Bachelor](#)' article in the England country description.

FRANCE

"In France, the vast majority of students access Higher Education via a national examination at the end of ISCED 3, the *baccalauréat*. This State-issued diploma opens up access to higher education and entitles students to enroll at university. **As a result, all subjects taught during ISCED 3 and evaluated in the *baccalauréat* contribute to access to Higher Education.**

During ISCED 3 pupil must select one of the various "series" that are a part of each of the two paths, with the series being the specific school path that will lead the pupil to sitting a particular type of *baccalauréat*. The subjects in the curriculum and the timetables vary according to the series chosen. However, certain subjects are common to all of the *series*:

- French;
- Philosophy;

- Modern languages;
- History-geography;
- Physical and sports education.

The **general path** is divided into 3 series. Three tracks can be pursued during the last 2 years of ISCED 3. As a result, some variation exists between subjects taught/ examined by students of each track, and between different optional subjects chosen by students.

- The social and economic track subjects and ponderations:

<http://eduscol.education.fr/pid23233-cid58532/serie-es-a-partir-de-2013.html>

- The scientific track subjects and ponderations:

<http://eduscol.education.fr/cid58536/serie-s.html>

- The literary track subjects and ponderations:

<http://eduscol.education.fr/cid58534/serie-l.html>

Within the **technological path**, there are seven series. Each link provides a list of subjects taught and assessed for the *baccalauréat* with their ponderations.

- management sciences and technologies (STMG);

<http://eduscol.education.fr/pid26175-cid59251/serie-stmg-a-partir-de-2014.html>

- industrial sciences and sustainable development technologies (STI2D);

<http://eduscol.education.fr/cid58568/serie-sti2d-des-2013.html>

- laboratory sciences and technologies (STL);

<http://eduscol.education.fr/cid58569/serie-stl-des-2013.html>

- design and applied arts sciences and technologies (STD2A)

<http://eduscol.education.fr/cid58709/serie-std2a-des-2013.html>

- health and social sciences and technologies (ST2S);

<http://eduscol.education.fr/pid26175-cid59249/serie-st2s-a-partir-de-2014.html>

- music and dance techniques (TMD);

<http://eduscol.education.fr/cid59924/serie-tmd.html>

- hotel industry;

<http://eduscol.education.fr/cid58849/serie-hotellerie.html>

Two alternative route exists for access to Higher Education: bearers of the "*Diplôme d'Accès aux Études Universitaires*" (DAEU - diploma opening to university education) or *Capacité en Droit* (legal capacity) can access higher education without the [*baccalauréat*](#).

- Awarded by universities authorized for that purpose, the **DAEU** is aimed at applicants having interrupted their initial studies for at least two years. It is thus a major means of encouraging a return to studies for students who, for whatever reason, left education too early. The diploma is awarded after a year's training and after successfully passing an individual written and oral examination. The subjects assessed are:
  - Option A (literary, legal): French (basic literature and civilization), Foreign language, Optional subjects depending on university availability
  - Option B (scientific): French (argumentation, written comprehension, summarizing, discussing), Mathematics, Optional subjects depending on university availability
- The "**Capacité en droit**" is a short course (2 years) dispensed by law faculties and preparing students without the *baccalauréat* for legal and administrative professions. In certain conditions, it opens access to long higher education. Subjects evaluated are: civil law, commercial law, administrative law, constitutional law, civil procedures, penal law and procedures, political economics, notarial private law, social law, fiscal law, computer science, English. "

GERMANY

Access to higher education institutions in Germany is granted by a general higher education entrance qualification certificate. The particular achievement is documented in a written form. The Abitur examination must include at least two of the following three subjects: German, foreign language and mathematics. Additionally, three subject areas (languages, literature and the arts; social sciences; mathematics, natural sciences and technology) must be part of the examination.

Thus the examination is a combination of regulations for all and the choice of certain subjects by the individual pupil who is required to study subjects from each of the three subject areas right up to the examinations.

For further information I refer to chapters 6.5. to 6.8. of our national dossier "The Education System in the Federal Republic of Germany 2012/2013", accessible via http://www.kmk.org/fileadmin/doc/Dokumentation/Bildungswesen_en_pdfs/dossier_en_ebook.pdf.

ITALY

"In Italy, entrance examinations are requested to enter the following university courses: medicine and surgery, dentistry and dental prosthesis, veterinary medicine, sanitary professions, architecture, primary education sciences.

Every year, the Ministry establishes for each course of study and with specific decrees, the number of posts available nationwide, the posts available for each university, admission requirements to the entrance examination, the dates of entrance examinations, the subjects and topics of the tests and the exam procedures.

Procedures and contents of the examination

Exams take place in each university that is responsible for the organisation of the exam session, in compliance with the indications given by the Ministry.

1) For the 2015/2016 academic year, the Ministerial Decree 463/2015 establishes the following procedures and contents for the exams to enter medicine and surgery, dentistry and dental prosthesis, veterinary medicine, sanitary professions and architecture:

All exams start at 11 a.m. of the given date at each university and candidates have 100 minutes for answering.

The detailed exam procedures, equal for all exams, are described in the [annex 1](#) to the Decree (in Italian).

Candidates are given a maximum of 90 points:

- 1,5 points for each correct answer
- -0,4 points for each wrong answer
- 0 points for each missing answer

Medicine and surgery, dentistry and dental prosthesis, sanitary professions

Candidates should give the correct answer to 60 five-choice questions on the following subject: general culture (2 questions), logic reasoning (20 questions), biology (18 questions), chemistry (12 questions), physics and mathematics (8 questions).

The topics for each subject are listed in the [annex A](#) to the decree (in Italian).

Veterinary medicine

Candidates should give the correct answer to 60 five-choice questions on the following subject: general culture (2 questions), logic reasoning (20 questions), biology (16 questions), chemistry (16 questions), physics and mathematics (6 questions).

The topics for each subject are listed in the annex A to the decree (in Italian).

Architecture

Candidates should give the correct answer to 60 five-choice questions on the following subject: general culture (2 questions), logic reasoning (20 questions), history (16 questions), design (10 questions), physics and mathematics (12 questions).

The topics for each subject are listed in the [annex B](#) to the decree (in Italian).

2) Ministerial Decree 460/2015 has established the following procedures and contents for the entrance exam to the **primary education sciences** courses:

Candidates should give the correct answer to 80 four-choice questions on the following subject: language and logic reasoning (40 questions), literature, history and geography (20 questions), mathematics and sciences (20 questions).

Details on topics are available in the [annex](#) to the decree (in Italian).

Exams start at 11 a.m. of the given date at each university and candidates have 2 and a half hours for answering.

Candidates are given 1 point for each correct answer and 0 points for each wrong or missing answer. Moreover, candidates receive extra-points (not accumulable with the points of the test) for certified knowledge of the English language:

- Level B1 points 3
- Level B2 points 5
- Level C1 points 7
- Level C2 points 10

Questions of the tests

The Ministry draws up the tests of the entrance examination for medicine and surgery, dentistry and dental prosthesis, veterinary medicine and architecture. Therefore, tests for each course of study are the same throughout

the country. The Ministry elaborates the questions of the tests availing itself with Cambridge Assessment and an ad hoc commission of experts.

Questions and answers, with indication of the correct one, of 2015/2016 exams as well as for the previous academic years, are available at the following website, where it is also possible to find other useful information on the exams: <http://accessoprogrammato.miur.it/2015/index.html>

Tests of the entrance examinations for primary education sciences and sanitary professions course are organised and drawn up by each university in compliance with the indication given by the Ministry in the relevant decree and described above.”

PORTUGAL

In Portugal there is an entry exam for future teachers called “Prova de Avaliação de Conhecimentos e Capacidades” -PAAC (Knowledge and Skills Assessment Test). In the attached file you may find detailed information about this exam.

Although I would like to point out that there is a discussion now about the possible suspension of this exam.

Best regards,

Portuguese Unit

”Teacher Career – Selection test for Teachers

Teachers are an essential resource for learning. The type and quality of the training they receive, as well as the requirements to access and progress in the teaching profession have strong impact on the quality of the teaching force. Currently in Portugal, a comprehensive action plan is being drawn up in order to improve the quality of teacher’s training and the relevance of teacher’s career.

Although it was already foreseen in legislation since 2008, it was only on 19th of September, 2013, that the Council of Ministers approved the Regulating Decree for the admission test to the teaching profession ([Regulating Decree no. 3/2008, of 21 January](#), amended by the [Regulating Decree no. 7/2013, of 23 October](#); [Dispatch no. 14293-A/2013, of 5 November](#); amended by [Dispatch no. 9316-A/2014, 16 July](#)).

This admission test is a knowledge and aptitude test designed for those with a teaching qualification who wish to apply for a teaching post in public schools and aims to ensure that teaching positions are filled by those who boast the necessary requirements for this high-quality, specialised work. It is a national exam that focuses on skills that broadly cover the different areas of teaching and the scientific and technological knowledge of each subject/qualification field. This new mechanism strengthens the existing framework to ensure greater quality professional performance

This test is part of a set of four measures aimed at improving teaching quality:

- a) Establishing stricter access requirements for initial teacher education programs, namely by requiring entrance exams in Portuguese and Mathematics;
- b) Updating initial teacher education programs, reviewing the legal requirements of qualifications for teaching, improving the scientific knowledge of teachers in the subjects they will teach;
- c) Changing and enhancing in-service teacher training.

It is the responsibility of the National Test Panel to coordinate the organisation of the test in terms of its preparation, implementation, appreciation, classification and reassessment ([Regulating Decree no. 3/2008, of 21 January](#), amended by [Regulating Decree no. 7/2013, of 23 October](#)).

Further information:

[Regulating Decree no. 3/2008, of 21 January](#);

[Regulating Decree no. 7/2013, of 23 October.](#)

[Dispatch no. 14293-A/2013, of 5 November:](#)

[Dispatch no. 9316-A/2014, of 16 July.”](#)

POLAND

First let me explain that what follows is a description of a general admission procedure into higher education in Poland as specific admission rules including the subject areas tested/ required are defined at the level of individual HEIs. For this reason we are not able to give you a list of subjects examined to access particular types of studies.

Admission to first-cycle degree programmes in Poland is generally based on results of external maturity (i.e. upper secondary school leaving) examination (*egzamin maturalny*). HEIs may not organize their own entrance examinations in the subjects taken by student-applicants at the maturity exam. However, each HEI specifies which results of the maturity exam (i.e. results in which subjects) provide the basis for admission to first-cycle (as well as long-cycle) programmes. Additional entrance examinations may be conducted by HEIs, with the consent of the minister responsible for higher education, only when it is necessary to assess knowledge or skills which are not assessed by the maturity exam or when an applicant holds an upper secondary school leaving certificate obtained abroad.

While respecting these general admission requirements, each HEI may define its own additional admission conditions and procedures, including the number of places available to students, except in medical fields of study (*numerus clausus*). Admission conditions and procedures may be similar across a HEI or may vary according to the field of study. Different conditions and procedures may be applied by different HEIs for the same field of study.

I hope this information clarifies the picture a little bit.

THE CZECH REPUBLIC

“In the Czech education system, there is a fundamental requirement for entering a first cycle programme which is secondary education completed with a **school-leaving examination** (*maturitní zkouška*), confirmed by a school-leaving examination certificate (*vysvědčení o maturitní zkoušce*). In special cases, mainly in art fields of study, also students without having completed secondary education with a school-leaving examination may be admitted.

The school-leaving examination (*maturitní zkouška*) contains **two parts: the common (state) part and the profile (school) part.**

In its *common part*, the school-leaving examination consists of **2 compulsory exams:**

- the compulsory subject **Czech language and literature**
- the second compulsory subject is a **choice** of:
  - a **foreign language** (the pupil chooses from the offer – English, French, German, Spanish and Russian language – only the foreign language which is being taught at the particular school he/she is attending)
  - **or mathematics**

In the *profile part* of the school-leaving examination, a pupil takes 2 to 3 compulsory examinations and a maximum of two non-compulsory examinations offered by the school head.

Didactic tests and a written examination in a foreign language of the common part are centrally evaluated. Written essays in Czech Language and Literature of the common part of the school-leaving examination are evaluated at schools. More information concerning the school-leaving examination as for the content, organization, evaluation etc. can be found in the section Countries in Chapter 6.3 ([Assessment in Upper Secondary Education, Courses with the school-leaving examinations](#))

In addition to the school-leaving examination certificate, an **entrance examination** can be part of admission proceedings at higher education institutions. **The content and the form of the examination are entirely upon responsibility of the individual HEIs.** Obviously, it consists of written examinations (tests), and (or) tests of study prerequisites; exceptionally, tests of study prerequisites are the only criterion for admission. Some higher education institutions organise also admission interviews with applicants and (or) use average results of the previous study as a criterion for admission. However, due to the decreasing number of students in upper secondary schools, some HEIs are beginning to feel student shortage in certain fields of study, thus passing the upper secondary school leaving examination is then the only criterion for admission. Tests of artistic talent are also used by some HEIs for admission to performing arts academic programmes. For more details see the section Coutries, Chapter 7.2 ([Higher education - First Cycle Programmes - Bachelor](#))”

SWEDEN

To be admitted to first cycle programmes in Sweden the applicants must fulfil the general and for some programmes specific requirements. The general requirements can be met through an upper secondary higher education preparatory diploma or an upper secondary vocational diploma and the courses Swedish or Swedish as a second language and English required for the award of an upper secondary higher education preparatory diploma or education corresponding to these requirements. Below I have listed the requirements for the different upper secondary diplomas. Higher education institutions are free to admit applicants who lack formal requirements or standard qualifications but who are recognized by the institution as having the potential to benefit from a higher education course/programme by virtue of a Swedish education or education abroad, practical experience or some other circumstance.

Several programmes have special requirements, field-specific entry requirements (områdesbehörigheter). [The Swedish Council for Higher Education](#)

(Universitets- och högskolerådet) has set out field- specific requirements for programmes leading to a professional degree while each institution is able to choose which field-specific requirements to use for programmes not leading to a professional degree or to free-standing courses. The specific requirements for courses at first cycle not intended for beginners often include knowledge from one or more courses in higher education. They can also include courses from national programmes in upper secondary school or other experiences considered important.

Requirements for the different upper secondary diplomas:

To receive a Higher education preparatory diploma the student must have studied 2500 upper secondary credits of which at least 2250 credits shall be awarded grade E (pass) or higher. The student must also have at least grade E (pass) in the courses Swedish/Swedish as a second language 1,2 and 3, English 5 and 6 and Mathematics 1. The Diploma project must also be passed (the diploma project can only be passed or failed).

To receive an upper secondary vocational diploma the student must have studied 2500 upper secondary credits of which at least 2250 credits shall be awarded grade E (pass) or higher. The student must also have at least grade E (pass) in the courses Swedish/Swedish as a second language 1 and 2, English 5 and Mathematics 1. The Diploma project must also be passed (the diploma project can only be passed or failed).

Συμπεράσματα

- Ο τρόπος εισαγωγής στην Ανώτατη Εκπαίδευση ποικίλει στις διάφορες χώρες της Ευρώπης. Σε όλες τις περιπτώσεις οι υποψήφιοι πρέπει να είναι κάτοχοι τουλάχιστον ενός απολυτηρίου ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ή ισοδύναμου τίτλου σπουδών. Υπάρχουν επιπλέον εξειδικευμένες απαιτήσεις ανάλογα με τη χώρα.
- Είναι ένα σύστημα με περιορισμένο αριθμό εισακτέων που καθορίζεται σε εθνικό επίπεδο (*numerus clausus*). Σε αυτή την περίπτωση η κυβέρνηση θέτει όρια στον αριθμό των θέσεων που διατίθενται. Το σύστημα αυτό μπορεί να εφαρμόζεται σε ορισμένες ή σε όλες τις σχολές. Τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα καθορίζουν τον αριθμό των εισακτέων ανάλογα με τον αριθμό των διαθέσιμων θέσεων σε ορισμένα ή σε όλα τα προγράμματα σπουδών. Ανάλογα με τον αριθμό των διατιθέμενων θέσεων, τα ιδρύματα μπορούν να αποφασίζουν για την επιλογή των υποψηφίων με βάση τις ικανότητές τους. Αυτό συμβαίνει συνήθως στις Καλλιτεχνικές, Τεχνικές ή Ιατρικές σχολές.
- Τέλος μπορεί να απαιτείται μόνο απολυτήριο Δευτεροβάθμιας ανώτερης εκπαίδευσης ή ισοδύναμος τίτλος σπουδών. Σε αυτή την περίπτωση η πρόσβαση είναι ελεύθερη και τα ιδρύματα αποδέχονται όλες τις αιτήσεις.

Βιβλιογραφία-Δικτυογραφία

1. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, *Η ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στην Ευρώπη: Αξιολόγηση και εξεταστικά συστήματα*, Αθήνα 2003
2. Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Κλαδικό Ινστιτούτο Εκπαίδευσης ΙΝΕ/ΓΣΕΕ – ΟΙΕΛΕ, *Συστήματα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση- Η ευρωπαϊκή εμπειρία (Αγγλία , Βέλγιο, Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία, Ολλανδία, Πορτογαλία, Φινλανδία)*, τόμ. 1, Αθήνα 2004
3. Dynot, Dynamic Onlinetool for Guidance:
http://www.dynot.net/index.php?option=com_content&task=view&id=43&Itemid=83.
4. Μελέτη στο δίκτυο «Ευρυδίκη» (ευρωπαϊκό δίκτυο πληροφόρησης για την εκπαίδευση) με την ονομασία *Modernisation of higher education in Europe* με ειδική αναφορά στα συστήματα πρόσβασης των χωρών της Ε.Ε.
5. Cedefop, 2013/14, European Centre of Development of Vocational Training, “Spotlight on Vet Germany”.
6. Eurypedia δικτύου «Ευρυδίκη», εθνικός φάκελος της Ολλανδίας στον ιστότοπο:https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Netherlands:Organisation_of_General_Upper_Secondary_Education.
7. Eurypedia δικτύου «Ευρυδίκη», εθνικός φάκελος Φινλανδίας, στον ιστότοπο:
<https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Finland>.
8. Eurypedia δικτύου «Ευρυδίκη», εθνικός φάκελος Δανίας, στον ιστότοπο:
<https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Denmark>.
9. Eurypedia δικτύου «Ευρυδίκη», εθνικός φάκελος Ιταλίας, στον ιστότοπο:
<https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Italy>.
10. Eurypedia δικτύου «Ευρυδίκη», εθνικός φάκελος Ισπανίας, στον ιστότοπο
<https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Spain>.
11. Eurypedia δικτύου «Ευρυδίκη», εθνικός φάκελος Σλοβακίας, στον ιστότοπο:
<https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Slovakia>.
12. Eurypedia δικτύου «Ευρυδίκη», εθνικός φάκελος Αγγλίας, στον ιστότοπο:
<https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/United-Kingdom-England>.
13. Eurypedia δικτύου «Ευρυδίκη», εθνικός φάκελος Γερμανίας, στον ιστότοπο
<https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Germany>
14. Eurypedia δικτύου «Ευρυδίκη», εθνικός φάκελος Αυστρίας, στον ιστότοπο:

<https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Austria>.

15. <http://www.education.gouv.fr/cid2619/le-diplome-national-du-brevet.html>

16. <http://www.education.gouv.fr/cid2555/le-certificat-d-aptitudeprofessionnelle-cap.html>

17. <http://www.onisep.fr/Choisir-mes-etudes/Apres-le-bac#Filiere-d-etudes>

18. <http://www.education.gouv.fr/cid4957/le-d.a.e.u.html>

19. http://www.dges.mctes.pt/NR/rdonlyres/658FB04A-909D-4D52-A83D-21A2AC4F2D38/8091/Modernizacao_Ensino_Superior_Europa2014.pdf

20. https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/brochexp_el.pdf

21. <https://www.sup.adc.education.fr/btslst/>

22. <http://www.onisep.fr/>

23. http://www.cned.fr/?gclid=CjwKEAiAmqayBRDLgsfGiMmkxT0SJADHFUhPU34ARnaf_oj0T6jCe2ULlqLs9Fj4ONGMkBqRB76b3xoCYUXw_wcB

24. <http://www.france-universite-numerique.fr/>